

Bankowość przedsiębiorstw w Polsce

Rola gospodarcza, trendy rynkowe
i perspektywy rozwojowe

Autorzy Raportu:

Dr Ernest Pytlarczyk

Krzysztof Mrówczyński

Raport przygotowany we współpracy z Departamentem Strategii (Pion Strategii), Departamentem Strategii i Rozwoju Bankowości Korporacyjnej oraz Departamentem Klientów Strategicznych (Pion Bankowości Korporacyjnej, Rynków i Bankowości Inwestycyjnej) oraz Biurem Produktów i Procesów Kredytowych (Pion Bankowości Przedsiębiorstw) Banku Pekao S.A.

Data publikacji: Listopad 2023

Spis treści

Podsumowanie

6

Wiodąca rola banków w finansowaniu gospodarki
i krajowych przedsiębiorstw

10

Długoterminowe i bieżące trendy w polskim sektorze
bankowości przedsiębiorstw

15

Ewolucja modelu biznesowego bankowości
przedsiębiorstw

32

Sytuacja konkurencyjna i strategie polskich banków
w obszarze bankowości biznesowej

41

Przyszłość bankowości korporacyjnej. Czy banki
udźwigną ciężar wyzwań inwestycyjnych kraju?

48

Jerzy Kwieciński

Wiceprezes Zarządu nadzorujący Pion Bankowości Korporacyjnej, Rynków i Bankowości Inwestycyjnej Bank Pekao S.A.

W jakim kierunku podążają gospodarki, instytucje finansowe, a także bankowość korporacyjna? Ilu ekspertów, tyle odpowiedzi, ale jedna rzecz szczególnie rzuca się w oczy. Jest nią cyfryzacja. Tempo rozwoju gospodarki cyfrowej w naszym regionie było dużo większe niż na zachodzie Europy. Ale nie tylko – znacząco przewyższyło też tempo wzrostu PKB. WEF szacuje, że 70 proc. nowej wartości wykreowanej w globalnej gospodarce za dekadę będzie się opierać na cyfrowych modelach biznesowych. Nic więc dziwnego, że w 2016 roku Bank JP Morgan skrócił czas potrzebny na przeprowadzenie przeglądu umów kredytowych z 360 000 roboczogodzin do kilku maszynosekund. Dwa lata później sektor usług finansowych zajął

drugie miejsce pod względem największych wydatków na usługi w zakresie technologii SI, zaraz po sektorze technologicznym.

Nie tylko cyfryzacja, też zielona transformacja niebawem mocno wpłynie zarówno na przedsiębiorców, jak i na banki, w pierwszej kolejności właśnie na bankowość korporacyjną. Nie ma przypadku, że największe firmy na świecie, często wyznaczające trendy w podejściu do ESG, w ciągu 2-3 lat zwiększą swoją kapitalizację o około od 1,6 do 2,3 bln dolarów. Sam fakt, że szeroko pojęte czynniki ESG przekładają się na 3-procentową premię w wycenie aktywów, doskonale ilustruje, z jakim podejściem akcjonariuszy mamy obecnie do czynienia.

W tym duchu, z takimi nadziejami podchodzimy do projektów, w których w ostatnim czasie brał udział Bank Pekao. Pierwszym było udzielenie Grupie Tauron przez konsorcjum siedmiu banków strategicznego finansowania w rozwój elektrowni wiatrowych, fotowoltaicznych i wodnych. Drugim – emisja zielonych obligacji „Climate Awareness Bonds”, a także emisja obligacji Cyfrowego Polsatu, które są jednym z instrumentów finansujących budowę aktywów produkujących czystą energię i zielony wodór. Trzecim – kredyt dla PGE udzielony przez międzynarodowe konsorcjum sześciu banków, którego celem jest zwiększenie produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych.

Skala zmian i potrzeb na finansowanie ambitnych oraz przyjaznych środowisku projektów z roku na rok będzie rosła, dlatego zaangażowanie Banku Pekao też będzie rosła. Zależy nam, abyśmy byli rozpoznawalni nie tylko jako lider bankowości korporacyjnej w Polsce, lecz także jako bank pierwszego wyboru w zrównoważonym finansowaniu. Jako bank, który razem z klientami zmienia świat na lepsze.

Magdalena Zmitrowicz

**Wiceprezes Zarządu nadzorująca
Pion Bankowości Przedsiębiorstw
Bank Pekao S.A.**

Banki nieustająco starają się wychodzić naprzeciw zmieniającym się oczekiwaniom przedsiębiorców – nie tylko tym finansowym. Bieżące wyzwania rynkowe i pojawiające się przeciwności jak pandemia COVID-19, czy konflikty zbrojne, stawiają firmy w nowych okolicznościach, wymagających zmiany sposobu działania i szybkiego dostosowania się. W obliczu takich wyzwań gospodarczych firmy mniej chętnie podejmują ryzyko, które zazwyczaj wiąże się z dodatkowymi kosztami w sytuacji i tak już obniżonych przychodów. Wielu z nich poszukuje finansowania, aby przeczekać trudniejszy okres, choć nie brakuje takich którzy decydują się

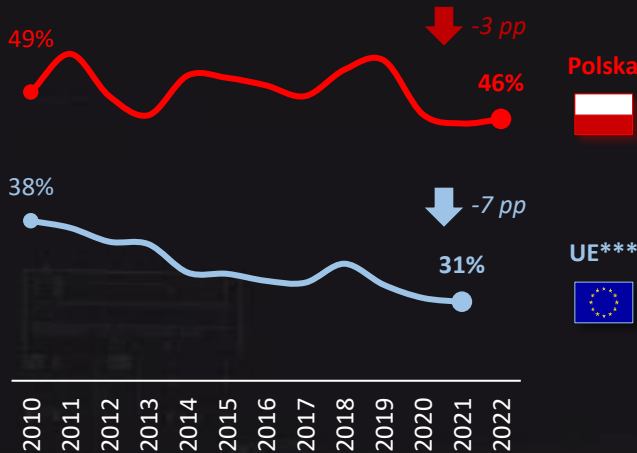
na inwestycje. Tutaj swoją rolę mają banki, takie jak Bank Pekao, który oferuje kredyty zabezpieczone gwarancjami Banku Gospodarstwa Krajowego i Europejskiego Funduszu Inwestycyjnego. W naszej ofercie można znaleźć szeroką gamę produktów preferencyjnych, z których firmy bardzo chętnie korzystają.

Nowym dużym wyzwaniem dla firm jest dostosowanie się do strategii Zielonego Ładu wprowadzonej przez Unię Europejską. Sprostanie tym wymaganiom przez polskie przedsiębiorstwa wymaga inwestycji w technologie przyjazne środowisku naturalnemu, wprowadzenie czystszych i proekologicznych form transportu, zwiększenie efektywności energetycznej budynków czy też zmniejszenie emisji zanieczyszczeń wody i powietrza. To inwestycja nie tylko w przyszłość naszej planety, ale również inwestowanie w swoich klientów, którzy są coraz bardziej świadomi zmian jakie zachodzą w ekosystemie. W branży energetycznej na naszych oczach dokonuje się prawdziwa rewolucja, w której Bank Pekao aktywnie uczestniczy. Finansujemy projekty z zakresu zielonej energii i efektywności energetycznej: farmy wiatrowe, fotowoltaikę, biogazownie, wymianę urządzeń na bardziej efektywne energetycznie. Nasza oferta w tym zakresie skierowana jest nie tylko do największych firm, ale też do sektora małych i średnich przedsiębiorstw. Dzięki oferowanym kredytom i wsparciu inwestycyjnemu pomagamy firmom w transformacji energetycznej, z myślą o klimacie i zrównoważonym rozwoju polskiej gospodarki. Jesteśmy bankiem zorientowanym na środowisko, a wsparcie przedsiębiorców w zakresie wprowadzania ekologicznych rozwiązań jest tego najlepszym dowodem.

Podsumowanie - wybrane fakty z raportu

1 Udział kredytów w aktywach sektora finansowego jest w Polsce znacznie wyższy niż średnio w UE

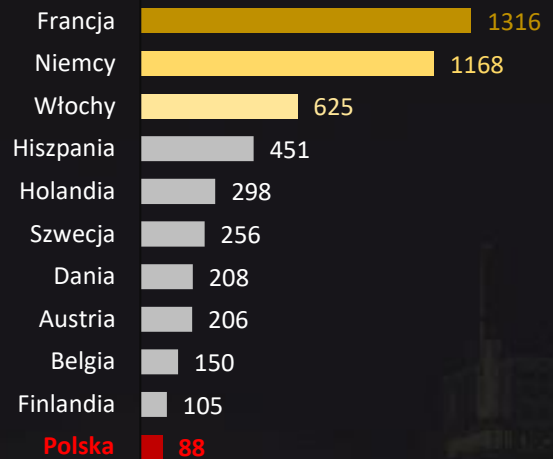
Udział kredytów monetarnych instytucji finansowych w łącznych aktywach sektora finansowego

* Rozumianego wąsko (monetarne instytucje finansowe, fundusze inwestycyjne, fundusze emerytalne i firmy ubezpieczeniowe)
** Średnia dla UE z pominięciem Irlandii, Luksemburgu, Malty oraz Cypru
Źródło: Eurostat, Analizy Pekao

2 Pod względem wolumenu kredytów firm nasz kraj plasuje się tuż za czołową dziesiątką UE

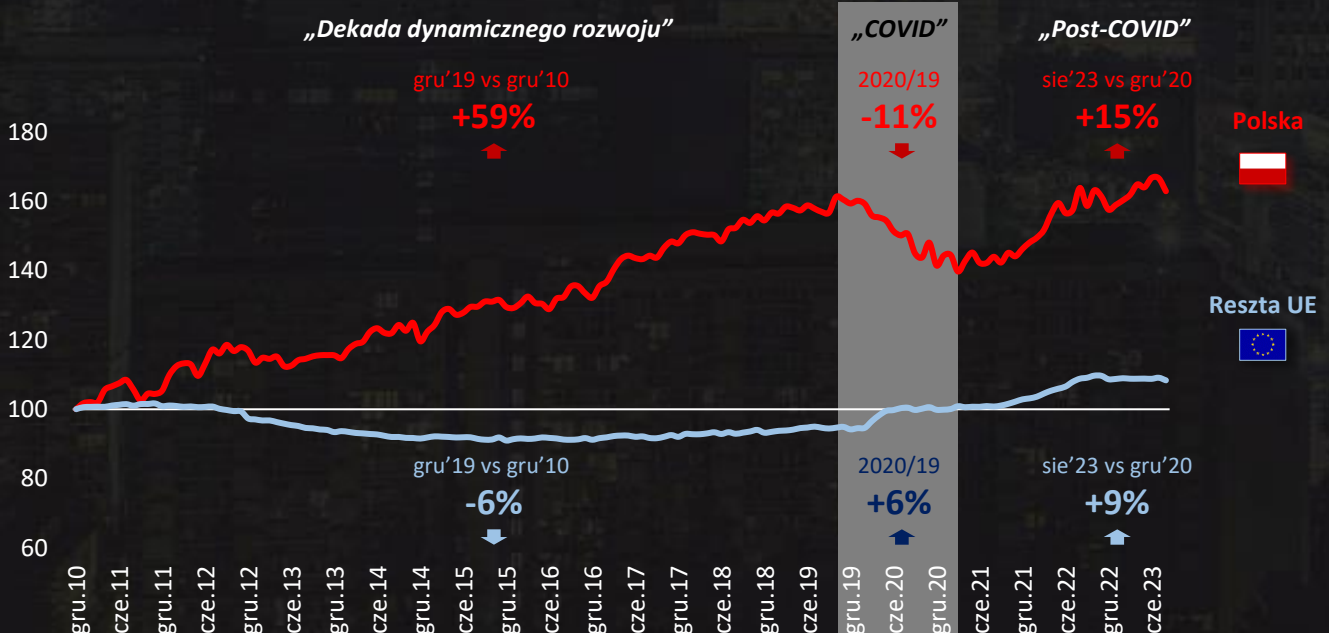
Polska na tle TOP 10 krajów UE o największym wolumenie kredytów przedsiębiorstw*

* Kredyty dla niefinansowych przedsiębiorstw krajowych
Źródło: EBC, Analizy Pekao

3 Po 2010 roku rynek kredytów przedsiębiorstw w Polsce rósł niemal najszybciej we Wspólnocie, choć od 2020 roku notuje wyraźną „zadyszkę”

Zmiany wolumenu kredytów dla przedsiębiorstw* – Polska vs reszta UE (Indeks gru'2010 = 100), 2010-2023

* Liczonego w euro
Źródło: EBC, Analizy Pekao

Podsumowanie - wybrane fakty z raportu (c.d.)

TRENDY RYNKOWE W BANKOWOŚCI PRZEDSIĘBIORSTW PO 2010 ROKU

Polska była po 2010 roku 5. najszybciej rosnącym rynkiem kredytów dla firm w UE

+63%

Łączna zmiana wolumenu (w euro) kredytów firm sie'23 vs gru'10

COVID-19, postpandemiczne ożywienie, oraz wojna w Ukrainie przyniosły silne wahania popytu, a w efekcie wyhamowanie rozwoju sektora w okresie 2020-23

+2%

Łączna zmiana wolumenu kredytów firm sie'23 vs gru'19

Kredyty przedsiębiorstw wzrosły od końca 2010 roku mocniej niż kredyty gospodarstw domowych

+83% VS **+64%**

Łączna zmiana wolumenu (w zł) kredytów dla firm vs gospodarstw domowych, sie'23 vs gru'10

Motorem rozwoju sektora był w ostatnich latach popyt na kredyty ze strony dużych przedsiębiorstw

+29% VS **+12%**

Łączna zmiana wolumenu (w zł) kredytów dużych firm vs sektora MŚP, sie'23 vs sty'18

Najszybciej spośród wszystkich rodzajów należności banków od firm rosły po 2010 roku kredyty inwestycyjne

+95% VS **+82%**

Łączna zmiana wolumenu (w zł) kredytów inwestycyjnych vs obrotowych, sie'23 vs gru'10

Niższe stopy procentowe w strefie euro oraz zmiany kursowe sprzyjały w tym czasie szybszemu wzrostowi kredytów walutowych

+126% VS **+69%**

Łączna zmiana wolumenu (w zł) kredytów walutowych vs złotych, sie'23 vs gru'10

Jakość portfela kredytów przedsiębiorstw uległa w ostatnim czasie dużej poprawie.

-3,4 pp

Zmiana wskaźnika NPL kredytów przedsiębiorstw, sie'23 vs sty'18

Udział należności zagrożonych jest jednak wciąż wyraźnie wyższy niż średnio w UE

7,5% VS **3,2%**

Wskaźnik NPL kredytów firm* w Polsce na tle średniej UE, 1Q23

Z kolei wolumen depozytów firm odnotował od końca 2010 roku niemal trzykrotny wzrost

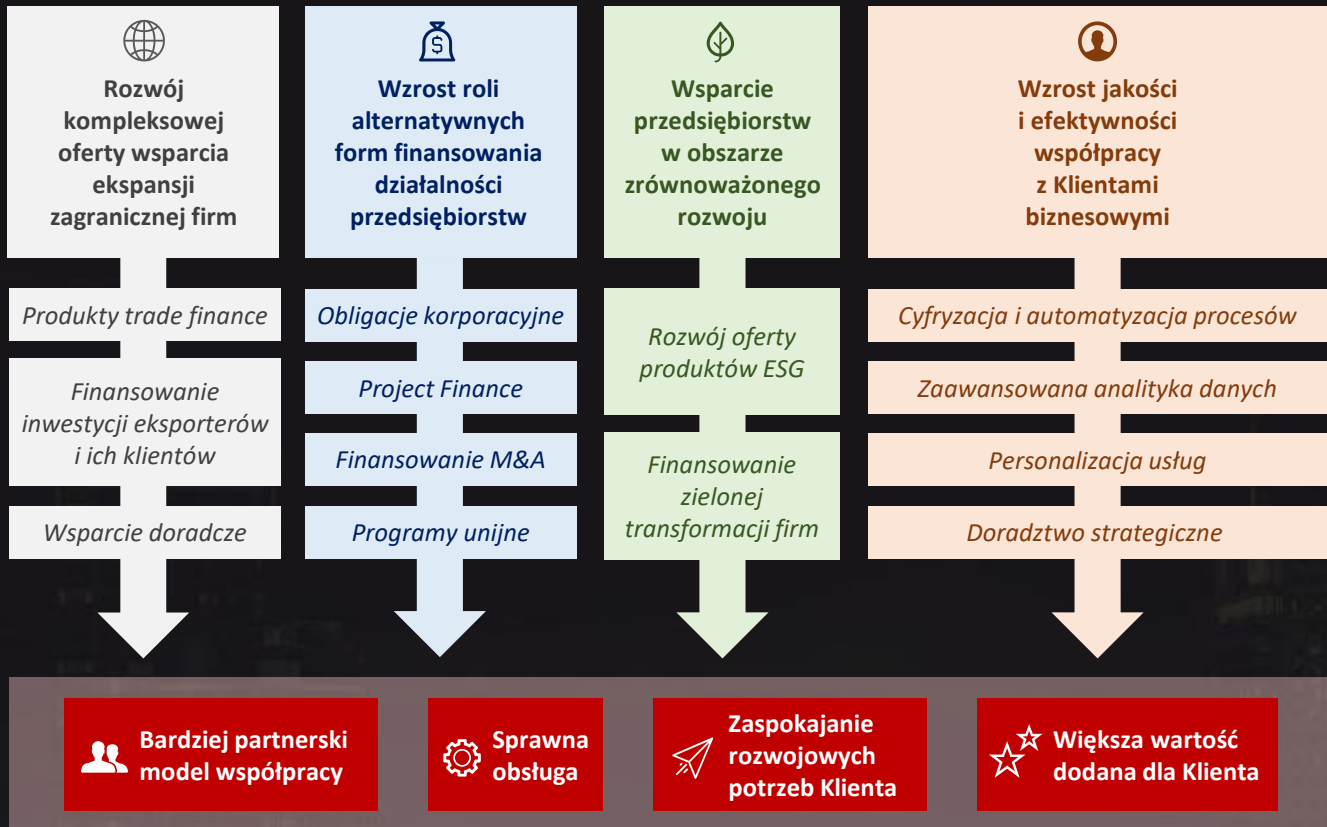
x2,7

Łączna zmiana wolumenu (w zł) depozytów firm, sie'23 vs gru'10

* Według metodologii Europejskiego Banku Centralnego – różniące się od metodologii stosowanej przez NBP
Źródło: NBP, EBC, Analizy Pekao

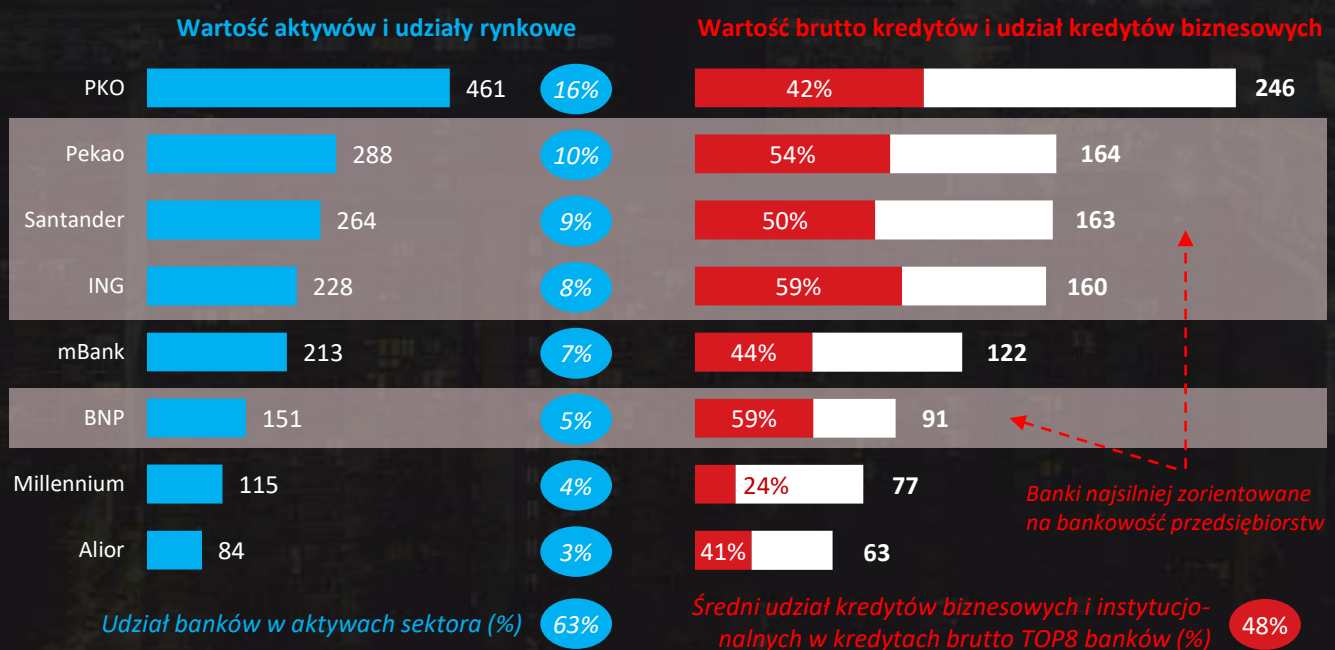
Podsumowanie - wybrane fakty z raportu (c.d.)

4 Model bankowości przedsiębiorstw stale ewoluuje w reakcji na zmieniające się otoczenie rynkowe, z myślą o klientach, ale też korzyściach dla samych banków

5 Poziom koncentracji polskiego sektora bankowego stale rośnie. Czołowe banki wykazują zróżnicowaną orientację na segment biznesowy

Aktywa, kredyty i udział kredytów biznesowych w TOP8 polskich bankach, koniec 1H23

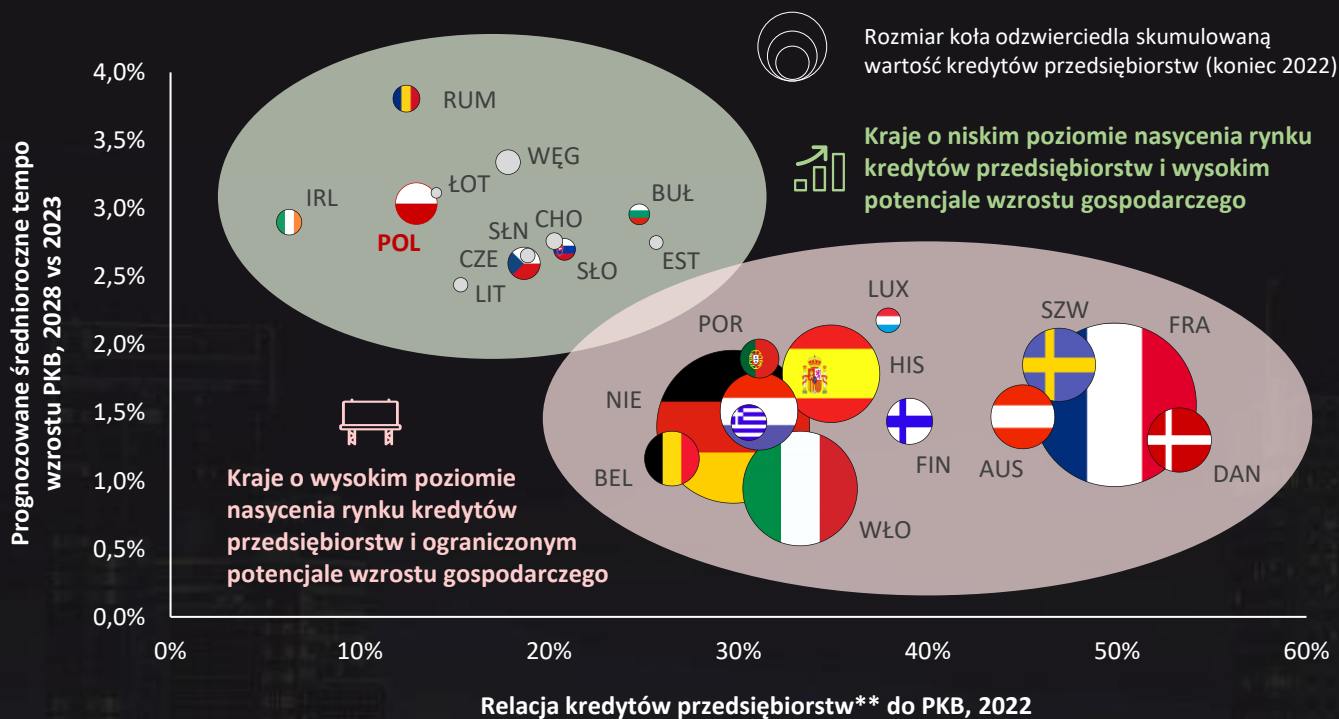
Źródło: Obliczenia Banku Pekao na bazie sprawozdań finansowych banków i danych KNF

Podsumowanie - wybrane fakty z raportu (c.d.)

6

Przeźren do dalszego rozwoju krajowego rynku kredytów przedsiwiorstw jest wciwz duwa. Wspierać jw bwdw m.in. duwe programy inwestycyjne (w tym transformacja energetyczna) i postwpujwca ekspansja polskich firm.

Poziom nasycenia sektora bankowosci przedsiwiorstw w poszczegolnych krajach UE na tle ich perspektyw gospodarczych na najblizsze lata

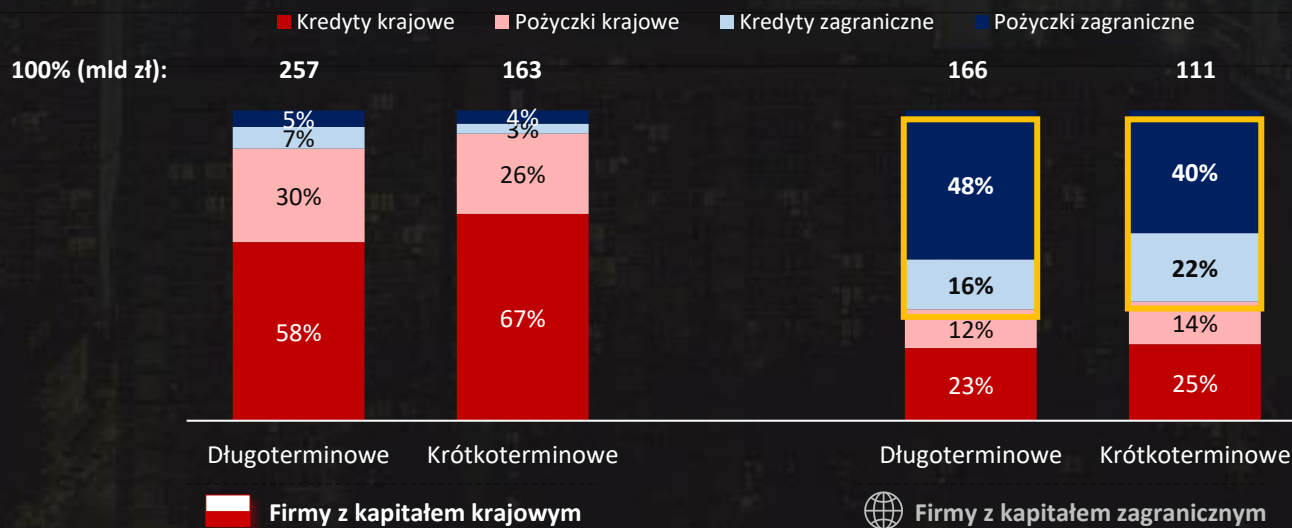

* Kredyty dla krajowych przedsiwiorstw niefinansowych
Źródło: EBC, Eurostat, Analizy Pekao

7

Pewnym wyzwaniem jest jednak obsluwa firm zagranicznych (generujwcyw 40% przychodów sektora przedsiwiorstw), które korzystajw z finansowania spółek-matek

Struktura kredytów i pożyczek sektora przedsiwiorstw* według rodzaju i kraju pochodzenia podmiotu finansujwcego, 2021

* Dane dla firm o liczbie pracowników 10 i więcej osób
Źródło: Pont Info, Analizy Pekao

1 Wiodąca rola banków w finansowaniu gospodarki i krajowych przedsiębiorstw

Banki posiadają szczególnie silną pozycję w ramach sektora finansowego, będąc „krwioobiegiem” krajowej gospodarki

System finansowy w każdym kraju stanowi jeden z kluczowych elementów gospodarki, którego przewodnią rolą jest akumulacja oraz transfer środków, w sposób maksymalizujący rozwój gospodarczy. O ile dobrze funkcjonujący sektor finansowy jest dźwignią wzrostu i postępu, o tyle występujące w jego obrębie nieprawidłowości mogą stanowić wręcz dla niego istotne obciążenie. **Kluczowymi elementami każdego systemu finansowego są, oprócz banku centralnego, przede wszystkim: pozostałe monetarne instytucje finansowe (reprezentowane głównie przez banki, w znacznie mniejszym stopniu zaś pozostałe instytucje kredytowe oraz fundusze rynku pieniężnego), fundusze inwestycyjne i emerytalne oraz firmy ubezpieczeniowe.**

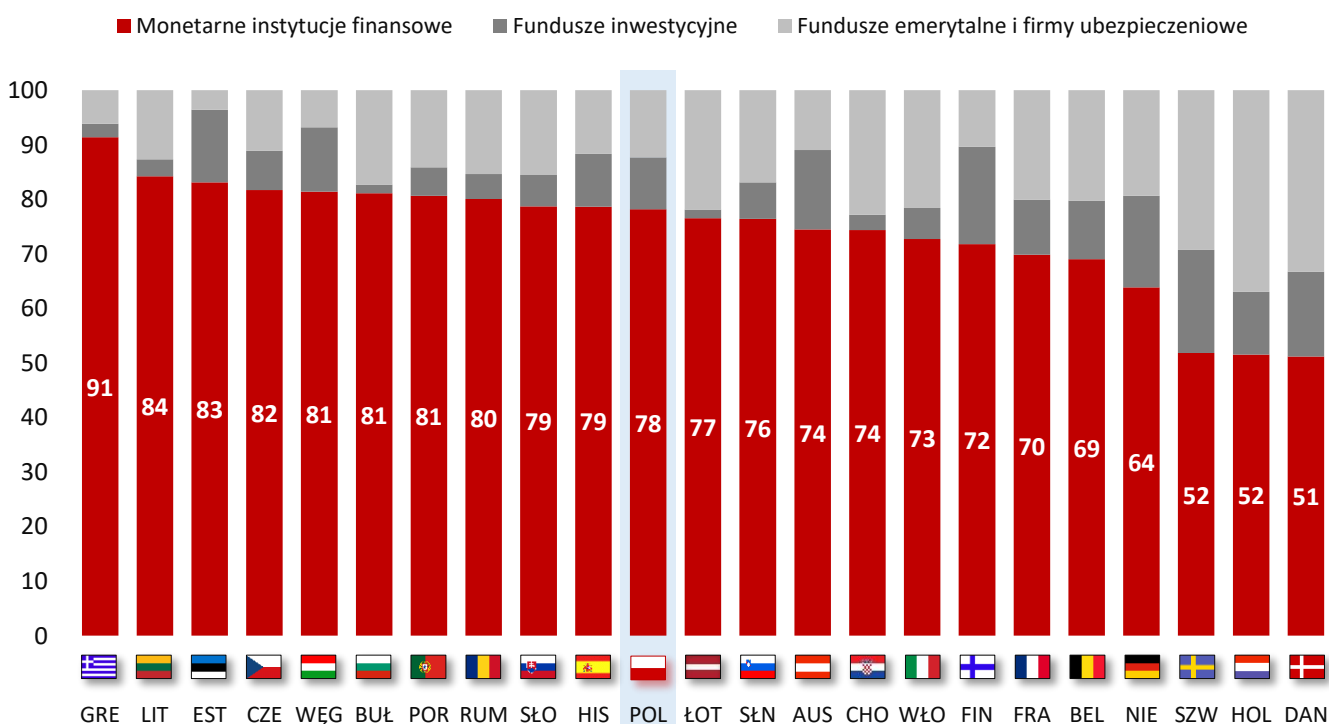
Niemal we wszystkich państwach Europy kontynentalnej kluczową rolę w systemie finansowym odgrywają mone-

tarne instytucje finansowe (MIF), co wynika z jego przeważenia w kierunku banków, przy mniejszym znaczeniu rynku kapitałowego. W niektórych krajach UE część rynekowa jest jednak dobrze rozwinięta, odpowiadając za co najmniej 30% łącznych aktywów wąsko rozumianego sektora finansowego. Oprócz specyficznych przypadków Luksemburga, Malty, Irlandii czy nawet Holandii (które ze względów podatkowych są popularną lokalizacją wielu zagranicznych funduszy inwestycyjnych) do tego grona zaliczyć można kilka najlepiej rozwiniętych gospodarek Europy Zachodniej (Dania, Szwecja, Niemcy czy Belgia). W Polsce pozycja monetarnych instytucji finansowych (banków) jest silniejsza niż na poziomie całej UE. W minionym roku odpowiadały one za 78% łącznych aktywów sektora finansowego. To o 9 punktów procentowych więcej od średniej unijnej i jeden z wyższych udziałów w całej Wspólnocie. Szczególnie silne oparcie systemu finansowego o sektor bankowy to cecha wspólna większości krajów Europy Środkowej oraz niektórych państw południa kontynentu (Grecja, Portugalia, Hiszpania).

Rys. 1

Udział monetarnych instytucji finansowych (MIF)* w łącznych aktywach sektora finansowego w wybranych krajach Unii Europejskiej, 2022**

W procentach

* Banki, pozostałe instytucje kredytowe i fundusze rynku pieniężnego ** Dla Finlandii, Bułgarii, Estonii oraz całej UE dane za 2021 rok
Źródło: Eurostat, Analizy Pekao

Relatywnie ważną rolę w polskim systemie finansowym (zwłaszcza na tle innych państw regionu) odgrywają ponadto fundusze inwestycyjne (10% udział w całkowitych aktywach). Z kolei 12% udział pozostałych instytucji (funduszy emerytalnych i zakładów ubezpieczeń) jest niższy aniżeli w większości krajów członkowskich.

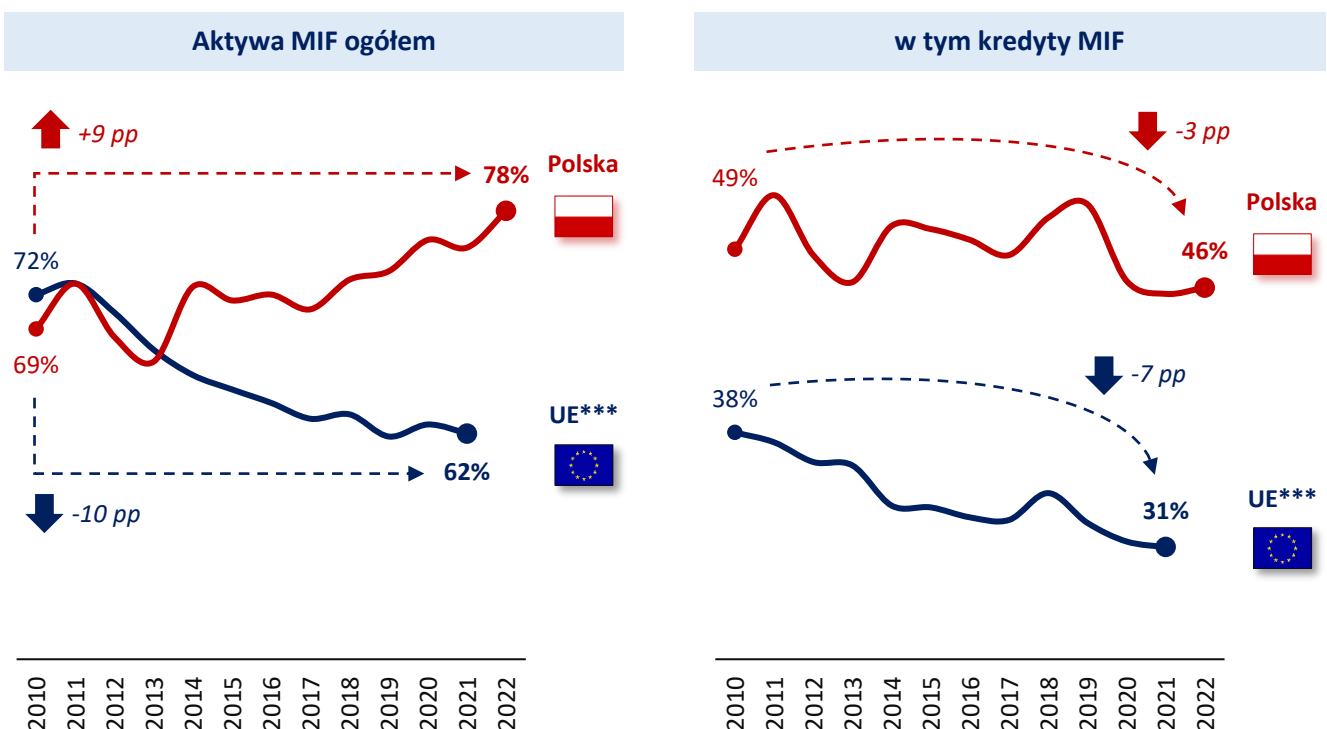
W Polsce rola banków w finansowaniu gospodarki wciąż rośnie, podczas gdy w UE maleje

Co istotne, w ostatnich kilkunastu latach znaczenie banków i pozostałych monetarnych instytucji finansowych w polskim systemie finansowym ulegało wzmocnieniu (wzrost udziału w jego całkowitych aktywach o 9 punktów procentowych pomiędzy 2010 a 2022 rokiem). Trend ten kontrastował ze słabnącą rolą tych instytucji na poziomie całej Unii Europejskiej (spadek o 10 punktów procentowych). Do tak silnego wzrostu udziału MIF przyczyniły się nie tylko liczne bariery rozwojowe, jakie napotykał w tym czasie rynek kapitałowy, ale też ich **rosnąca rola w finansowaniu potrzeb pożyczkowych państwa** (czego przejawem był wzrost udziału instrumentów dłużnych – głównie skarbowych – w łącznych aktywach monetarnych instytucji finansowych z około 20% w 2010 do blisko 30% w 2022 roku).

Równoległe, w ostatnich latach spadało w Polsce znaczenie tradycyjnej działalności banków, tj. udzielanych przez nie kredytów. Ich udział w łącznych aktywach sektora finansowego obniżył się pomiędzy 2010 a 2022 rokiem o 3 punkty procentowe, głównie za sprawą dużo słabszego wzrostu popytu po 2019 roku w efekcie pandemii, a w ostatnim czasie także znacznych podwyżek stóp procentowych. **Spadek ten był jednak i tak zdecydowanie słabszy od tego obserwowanego na poziomie całej UE (-7 pp w analogicznym okresie), a sam udział kredytów bankowych w całkowitych aktywach polskiego sektora finansowego (wg danych EBC 46% na koniec 2022 roku) jest zdecydowanie wyższy od średniej unijnej (31%) i jednym z najwyższych we Wspólnocie.** Pod tym względem nasz kraj wyprzedzają jedynie nieliczne, niewielkie państwa regionu (Słowacja, Litwa i Estonia). Jest to najlepszy dowód na to, iż w Polsce banki jak w mało którym kraju UE stanowią fundament finansowy gospodarki. I choć konkretnie w przypadku przedsiębiorstw (zwłaszcza tych największych) akcenty finansowania zewnętrznego są do pewnego stopnia rozłożone pomiędzy banki, rynki oraz pozyskiwanie środków za granicą (nie tylko w postaci kredytów bankowych, ale też pożyczek od spółek-matek), to jednak kluczową rolę odgrywają w nim właśnie krajowe banki.

Rys. 2

Udział monetarnych instytucji finansowych* (MIF) w łącznych aktywach sektora finansowego w Polsce i w UE w latach 2010-2022**

* Banki i pozostałe instytucje kredytowe ** Rozumianego wąsko (monetarne instytucje finansowe, fundusze inwestycyjne, fundusze emerytalne i firmy ubezpieczeniowe) *** Średnia dla UE z pominięciem Irlandii, Luksemburgu, Malty oraz Cypru (z uwagi na specyficzne uwarunkowania tamtejszych sektorów finansowych)

Źródło: Eurostat, Analizy Pekao

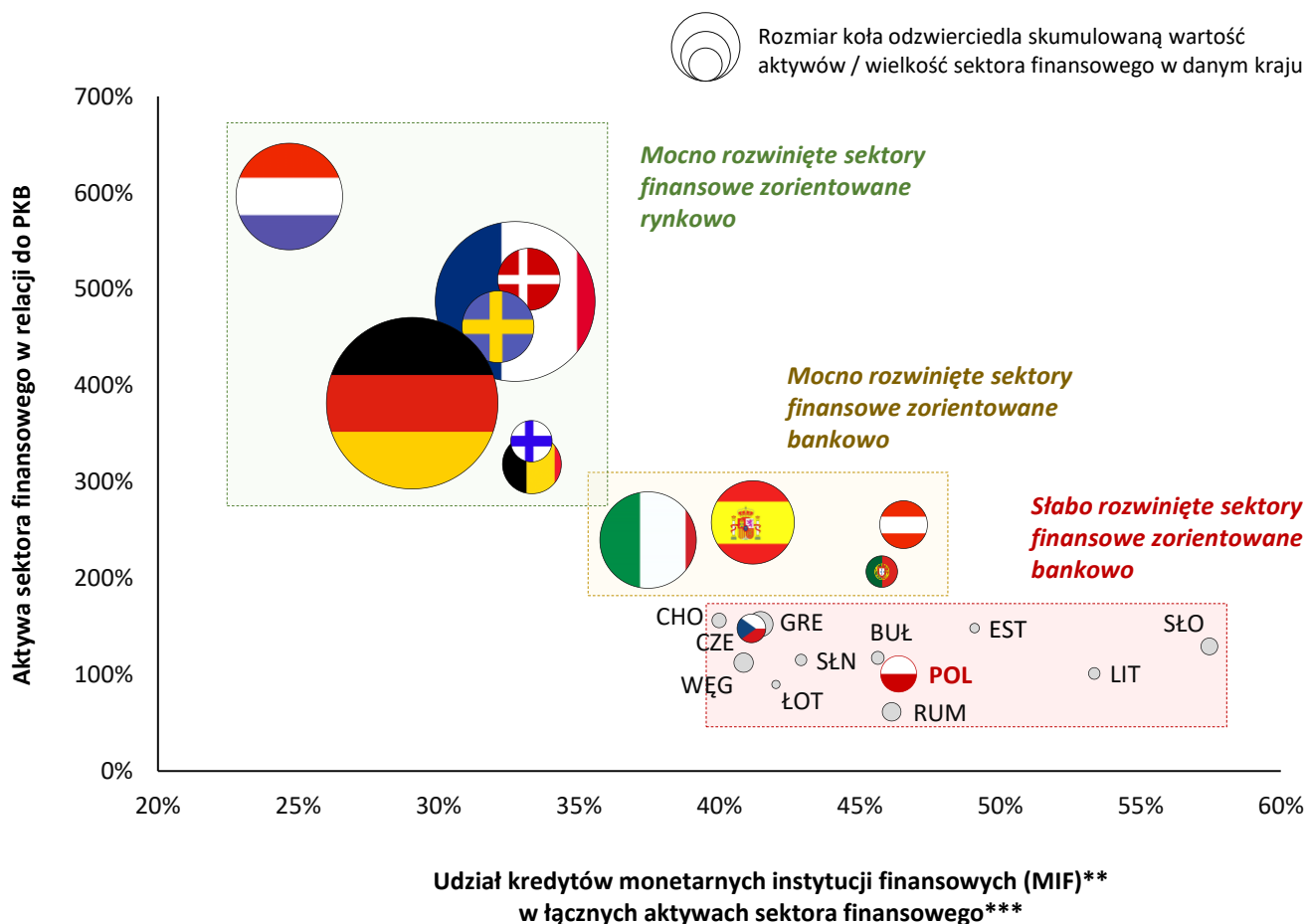
Silnemu oparciu w bankach towarzyszy wciąż niski poziom rozwoju sektora finansowego

Polski sektor finansowy jest największym w UE spośród tych, które są z jednej strony szczególnie silnie zorientowane bankowo (czego odzwierciedleniem jest wspomniany udział kredytów w jego łącznych aktywach), z drugiej zaś charakteryzują się wciąż dość słabym poziomem rozwoju. Niska relacja aktywów sektora finansowego do PKB (maksymalnie w okolicach 150%, w Polsce w 2022 roku było to zaledwie około 100%) odróżnia tę grupę państw (reprezentowaną przez cały region Europy Środkowej oraz Grecję) od krajów UE (reszta „południa” oraz Austria), których sektory finansowe wprawdzie także dość silnie bazują na bankach, lecz jednocześnie cechują się wyraźnie wyższym poziomem nasycenia (aktywa do PKB pomiędzy 200% a 300%). Trzecią grupę tworzy zamożna „północ”, o silnie rozwiniętych systemach finansowych (relacja aktywów do PKB przekraczająca 300%), do tego w mniejszym stopniu polegających na

Polska zajmuje 4. miejsce w UE pod względem udziału kredytów bankowych w łącznych aktywach wąsko rozumianego sektora finansowego

finansowaniu gospodarki za pośrednictwem kredytów bankowych (mniej niż 1/3 łącznych aktywów). Rozważania te można zatem zakończyć stwierdzeniem, iż w Polsce banki stanowią szczególnie ważny element systemu finansowego, który sam w sobie przedstawia wciąż znaczną przestrzeń do dalszego rozwoju. Dotyczy to także obszaru finansowania przedsiębiorstw, dla których krajowe banki przez jeszcze długi czas pozostaną bardzo istotnym jego źródłem.

Rys. 3 Model i poziom rozwoju sektora finansowego w wybranych krajach UE, 2022*

* Dla Finlandii, Bułgarii i Estonii dane za 2021 rok. W zestawieniu pominięto kraje o skrajnie wysokim poziomie rozwoju sektora finansowego w relacji do PKB (Luksemburg, Cypr, Malta, Irlandia, Holandia) ** Banki i inne instytucje kredytowe
Źródło: Eurostat, Analizy Pekao

Polska średniej wielkości rynkiem kredytów przedsiębiorstw w UE, lecz zarazem zdecydowanie największym w regionie

Według danych EBC łączny wolumen kredytów krajowych przedsiębiorstw w Polsce osiągnął na koniec sierpnia 2023 roku poziom około 88 mld euro. Plasowało to Polskę tuż za czołową dziesiątką największych rynków takich kredytów w Unii Europejskiej. Przed Polską plasują się wyłącznie znacznie większe sektory bankowe państw Europy Zachodniej (największe z nich – Francja i Niemcy – przewyższają pod tym względem nasz kraj aż kilkunastokrotnie). Według najnowszych danych udział Polski w unijnych kredytach przedsiębiorstw wynosi blisko 1,7%. To o 0,6 punktu procentowego więcej niż na początku ubiegłej dekady.

Choć w skali całej UE rola polskiego sektora bankowego w tradycyjnym finansowaniu przedsiębiorstw jest stosunkowo niewielka, to jednak jest on **zdecydowanie największym kredytodawcą firm w naszym regionie**. W plasujących się pod tym względem na 2. miejscu Czechach łączny wolumen kredytów udzielonych firmom wynosi około 55 mld euro,

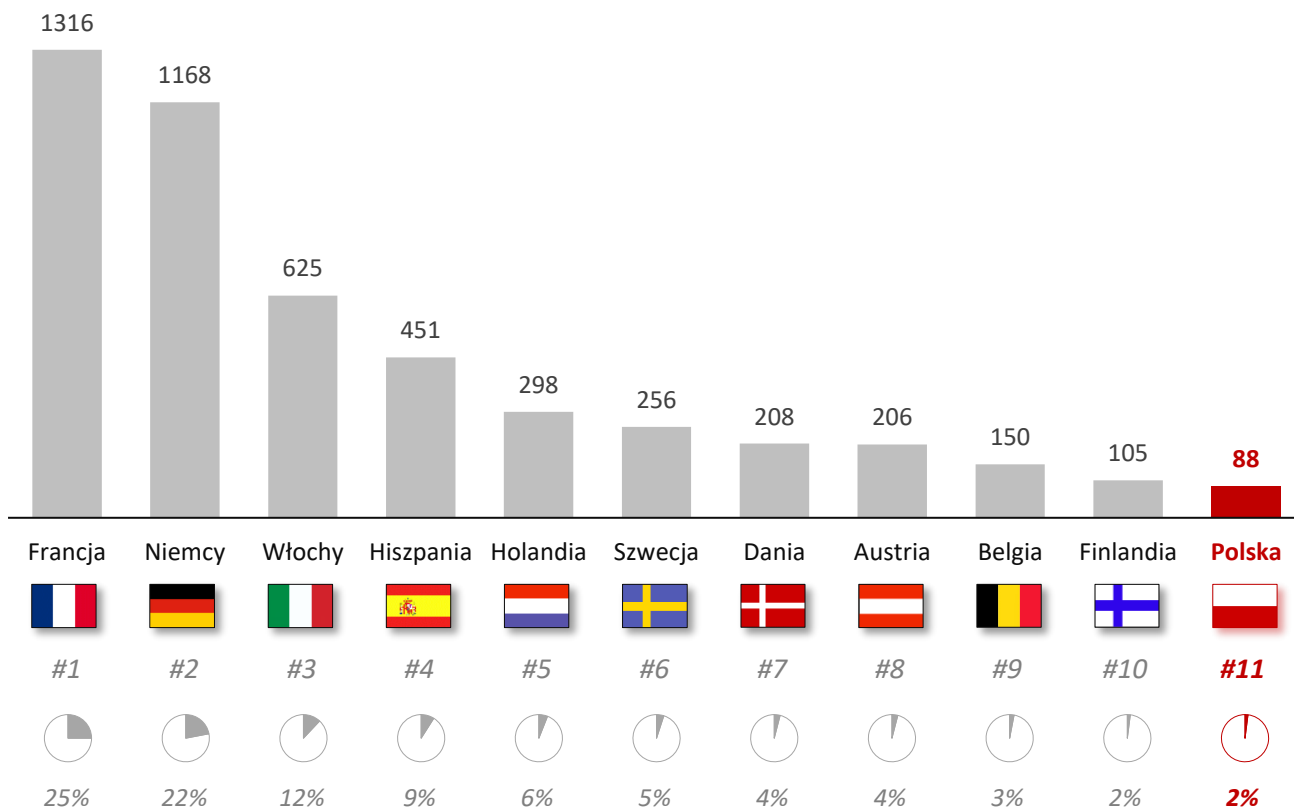
w trzeciej Rumunii zaś 38 mld euro. Udział Polski w całkowitej puli kredytów przedsiębiorstw 11 środkowo-europejskich krajów członkowskich wynosi zaś około 28%.

Kredyty to jednak nie wszystko, co banki mają do zaoferowania polskim przedsiębiorstwom

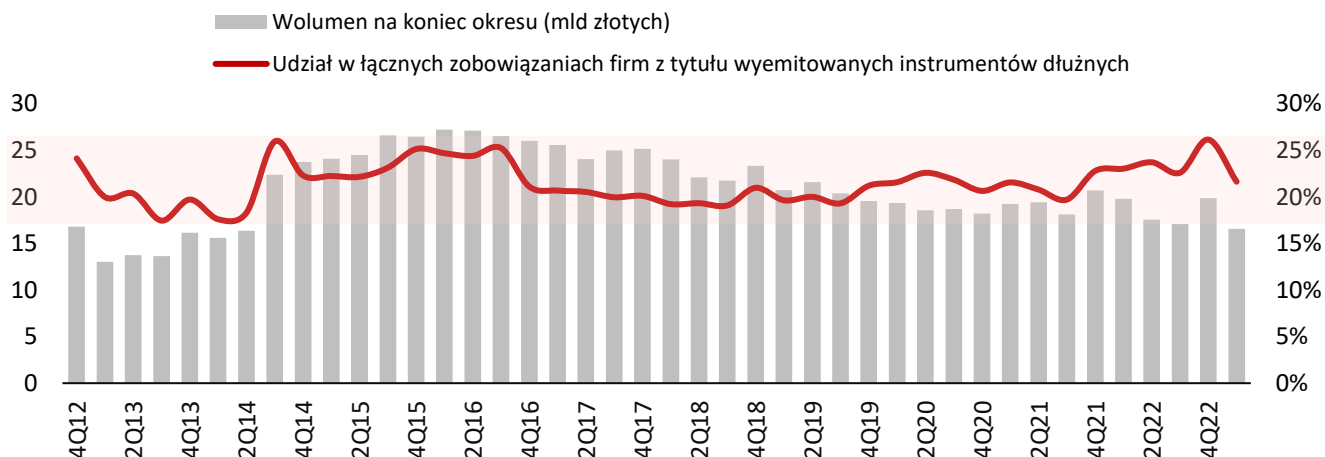
Oczywiście rola banków, czy też szerzej grup kapitałowych skupionych wokół banków, w finansowaniu polskich przedsiębiorstw nie ogranicza się wyłącznie do udzielania im kredytów. Banki są bowiem również m.in. istotnym wierzycielem firm z tytułu wyemitowanych przez nie instrumentów dłużnych. Według danych NBP całkowite należności banków od przedsiębiorstw z tego tytułu wynosiły na koniec 1. kwartału 2023 roku 16,6 mld złotych, co stanowiło około 27% łącznego stanu wyemitowanych obligacji korporacyjnych (nieco większym ich wierzycielem są jedynie fundusze inwestycyjne). Warto również podkreślić wiodącą rolę banków w procesie organizacji ich emisji. **Wartość zaangażowania banków w tych instrumentach znajduje się wprawdzie od dłuższego czasu w trendzie**

Rys. 4 Polska na tle TOP 10 krajów UE o największym wolumenie kredytów przedsiębiorstw*, sie'23

Mld euro

* Kredyty dla niefinansowych przedsiębiorstw krajowych
Źródło: EBC, Analizy Pekao

Rys. 5 Należności banków od firm z tytułu wyemitowanych papierów dłużnych, 4Q12-1Q23

Źródło: NBP, Analizy Pekao

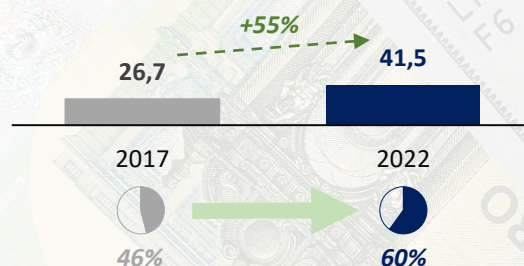
spadkowym (łącznie o blisko 40% w porównaniu z rekordowym poziomem z 1Q16), **lecz wynikało to w dużej mierze ze strukturalnej słabości i barier rozwojowych tego segmentu rynku kapitałowego**. Sam udział banków w łącznych należnościach od firm z tego tytułu wahał się w analizowanym okresie między 17% a 26%. Obligacje korporacyjne stanowią jednak drugorzędne źródło pozyskiwania środków finansowych przez polskie firmy, wykorzystywane głównie przez duże podmioty jako alternatywa dla tradycyjnych kredytów. Na koniec 1Q23 stanowiły one niecałe 5% wszystkich zobowiązań finansowych polskiego sektora przedsiębiorstw (spadek o około 3 punkty procentowe w porównaniu ze szczytowym poziomem z końca 2017 roku).

Spółki wchodzące w skład grup bankowych są ponadto mocno aktywne na rynku alternatywnych typów finansowania firm takich jak leasing czy faktoring. W obu sektorach odgrywają one de facto wiodącą rolę i wykazują dynamiczne tempo rozwoju swoich biznesów. W przypadku rynku leasingu aż 7 firm, których właścicielem są banki, należą do czołowej dziesiątki największych graczy. Łączna nowa sprzedaż TOP 6 „bankowych” spółek leasingowych zwiększyła się zaś pomiędzy 2017 a 2022 rokiem łącznie o 55% (z 26,7 do 41,5 mld zł), a ich udział w całkowitym rynku wzrósł w tym czasie aż o 14 punktów procentowych (z 46% do 60%). Jeszcze silniejszą pozycję spółki z bankowych grup kapitałowych posiadają na rynku faktoringu – aż 8 z nich tworzy czołową dziesiątkę graczy, a ich łączne obroty wzrosły na przestrzeni poprzednich 5 lat około 2,5-krotnie (ze 152 do 386 mld zł). Udział wspomnianych TOP 8 „bankowych” firm faktoringowych w całkowitych obrotach firm zrzeszonych w Polskim Związku Faktorów wyniósł zaś w 2022 roku aż 84% (tj. o 5 punktów procentowych więcej niż w 2017 roku).

Rys. 6**Działalność leasingowa i faktoringowa wiodących grup bankowych****Leasing**

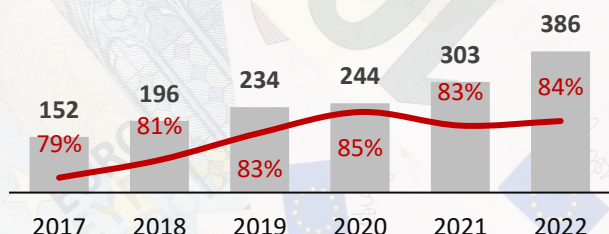
Nowa sprzedaż TOP 6 firm leasingowych należących do grup bankowych (mld zł), 2022 vs 2017*

● Udział w łącznej sprzedaży firm zrzeszonych w ZPL

Faktoring

*Obroty TOP 8 faktorów należących do grup bankowych***

■ Wartość (mld zł)
— Udział w łącznych obrotach faktorów zrzeszonych w PZF

* PKO Leasing, Santander Leasing, mLeasing, ING Lease, BNP Paribas Leasing, Pekao Leasing

** Pekao Faktoring, BNP Paribas Faktoring, ING Commercial Finance, Santander Faktoring, mFaktoring, PKO Faktoring, Bank Millennium oraz Citi Handlowy

Źródło: Polski Związek Faktorów

2 Długoterminowe i bieżące trendy w polskim sektorze bankowości przedsiębiorstw

Po 2010 roku polskie banki zwiększały finansowanie przedsiębiorstw niemal najszybciej w całej Unii Europejskiej

Aktywną rolę krajowych banków w rozwoju przedsiębiorczości, a tym samym stymulowaniu wzrostu gospodarczego w Polsce dobrze odzwierciedlają zmiany wolumenu kredytów dla przedsiębiorstw po 2010 roku. Po bardzo intensywnej pod tym względem pierwszej dekadzie stulecia (łącznie ponad dwukrotny wzrost) ostatnie kilkanaście lat było okresem kontynuacji ekspansji banków w tym obszarze.

Według danych EBC od początku ubiegłej dekady wolumen kredytów udzielonych firmom przez polskie banki wzrósł (licząc w euro) łącznie o ponad 60%. To 5. najlepszy wynik w całej Unii Europejskiej (pomijając specyficzny przypadek Luksemburgu, w takiej klasyfikacji przed nami uplasowały się jedynie Finlandia, Czechy oraz Francja). Pod względem nominalnego przyrostu takich aktywów bankowych (+35 mld euro) zajęliśmy 8. miejsce we Wspólnocie (ustępując wyłącznie znacznie większym od nas systemom bankowym z krajów Europy Zachodniej). Trzeba zaś podkreślić, że hamująco na wspomnianą dynamikę wzrostu oddziaływał kurs walutowy (znaczące osłabienie złotego względem euro). Okresem dynamicznego rozwoju bankowości biznesowej w naszym kraju były zwłaszcza lata 2011-2019, na przestrzeni których polskie banki zwiększyły finansowanie przedsiębiorstw łącznie o 59%. Silniejszą ekspansję w obszarze kredytów biznesowych przejawiały w tym czasie jedynie instytucje finansowe z Luksemburgu. Pierwszy rok pandemii COVID-19 przyniósł silne spowolnienie aktywności

gospodarczej firm, a olbrzymia niepewność co do dalszego rozwoju sytuacji skutkowałą głębokim spadkiem inwestycji. W połączeniu z potężnym zastrzykiem środków finansowych w ramach tarcz antykrzysowych skutkowało to silnym ograniczeniem zapotrzebowania podmiotów gospodarczych na kredyty bankowe. Połączonym tego efektem był 3. najmocniejszy w całej UE (po Litwie i Irlandii) spadek ich wolumenu na przestrzeni 2020 roku (-11% r/r). Kolejne półtora roku było okresem dość szybkiego „odrabiania strat”, które zostało ponownie powstrzymane – tym razem przez wybuch wojny w Ukrainie, a w efekcie spowolnienie gospodarcze, kryzys energetyczny i gwałtowny wzrost stóp procentowych (w odpowiedzi na wysoką inflację). Z tych względów w naznaczonych silną niepewnością i zmiennością latach 2020-2023 kredyty przedsiębiorstw w Polsce urosły jedynie o 2%.

Patrząc jednak na cały analizowany okres, widać wyraźnie że – pomimo występowania pewnych niewątpliwych barier rozwojowych (o których m.in. mowa szerzej w rozdziale 5) – bankowość biznesowa natrafiała w Polsce na bardzo podatny grunt. Generalnie korzystne (pomimo silnych zawirowań ostatnich lat) otoczenie makroekonomiczne, utrzymujące się przewagi konkurencyjne i ekspansja zagraniczna polskich firm sprzyjały bowiem wzrostowi ich popytu nie tylko na finansowanie, ale też wiele specjalistycznych usług świadczonych przez banki (np. w zakresie *trade finance* czy nawet szeroko pojętego doradztwa biznesowego). W kontekście wsparcia sektora przez korzystne otoczenie rynkowe warto przytoczyć kilka faktów:

- od 2010 roku PKB Polski wzrosło łącznie o ponad 50%, co było 3. najlepszym wynikiem w UE (za Irlandią oraz Maltą);

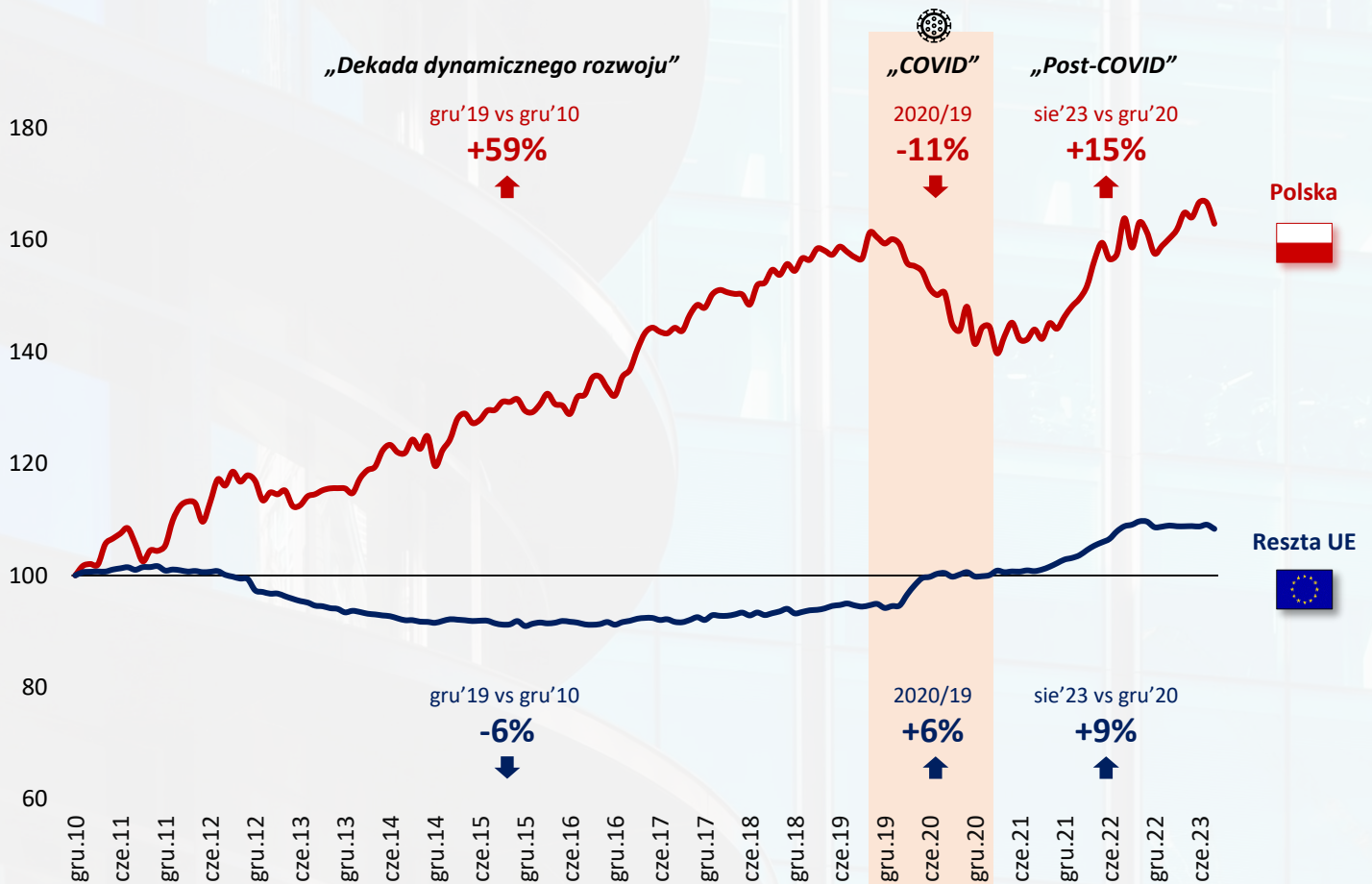
— ” —
W latach 2011-23 Polska wykazała 5. najsilniejszy w Unii Europejskiej wzrost finansowania bankowego dla firm. Wolumen kredytów biznesowych wzrósł w tym czasie o 35 mld euro.

“ —

Jak zmieniały się kredyty dla przedsiębiorstw w krajach UE po 2010 roku?

Zmiany wolumenu kredytów dla przedsiębiorstw* – Polska vs reszta UE, 2010-2023

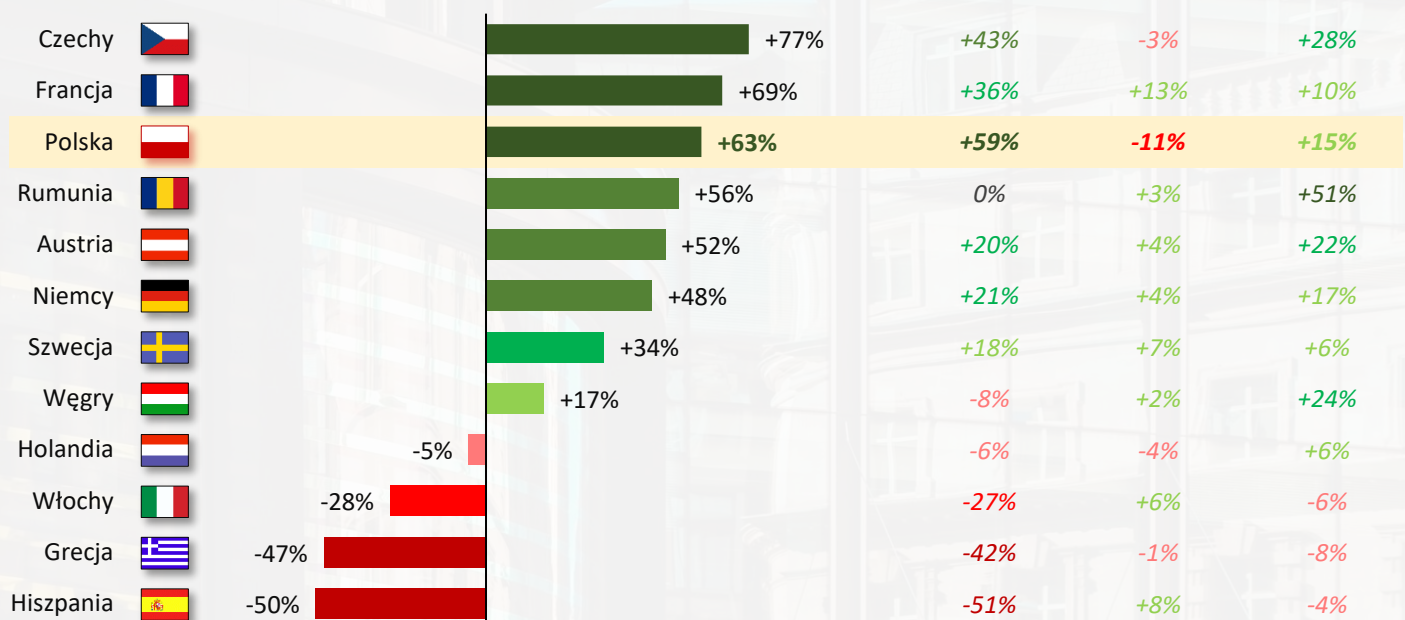
Indeks gru'2010 = 100

Łączna % zmiana – Polska vs wybrane kraje UE, sie'23 vs gru'10

w tym:

gru'10-gru'19 gru'19-gru'20 gru'20-sie'23

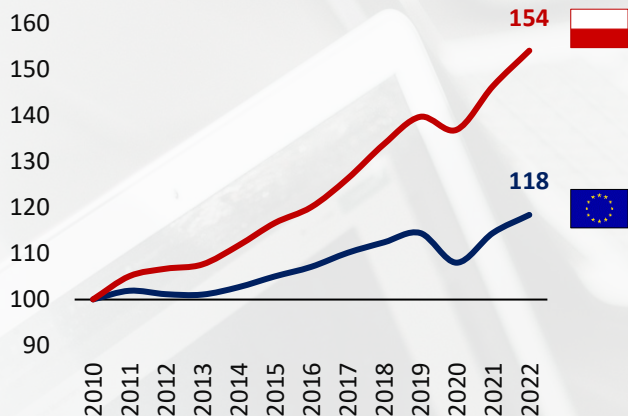

* Kredytów dla niefinansowych przedsiębiorstw krajowych, liczonych w euro (dynamiki różnią się od tych podawanych przez NBP w złotych)
Źródło: EBC, Analizy Pekao

Jakie czynniki wpływały na rozwój bankowości biznesowej w Polsce po 2010 roku?

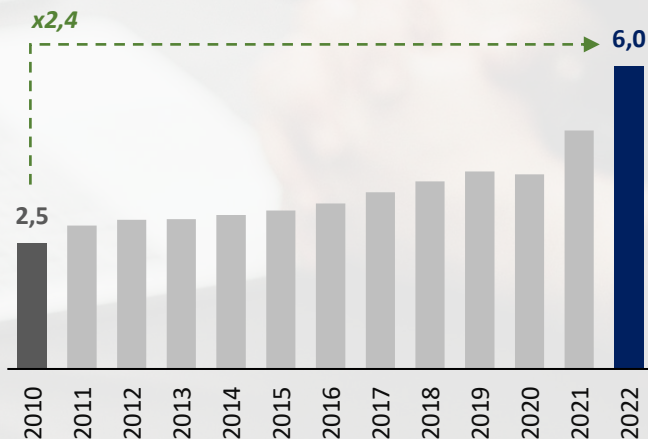
W ostatnich kilkunastu latach Polska pozostawała jedną z najszybciej rosnących gospodarek UE...

PKB, w cenach stałych z 2010 roku (indeks 2010 = 100)

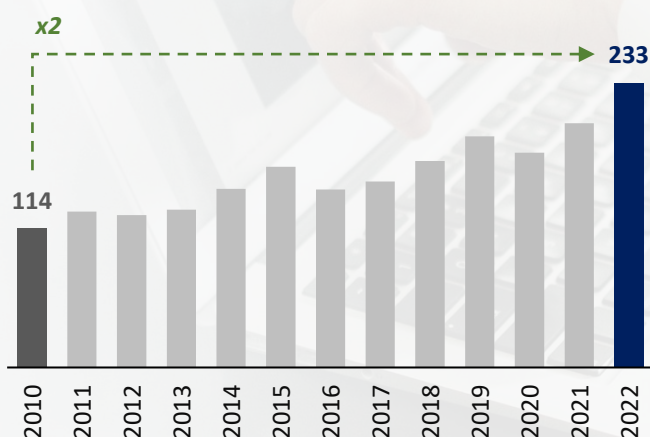
...a polskie firmy zwiększyły w tym czasie swoje przychody niemal 2,5-krotnie

Przychody ogółem sektora przedsiębiorstw (bln złotych)

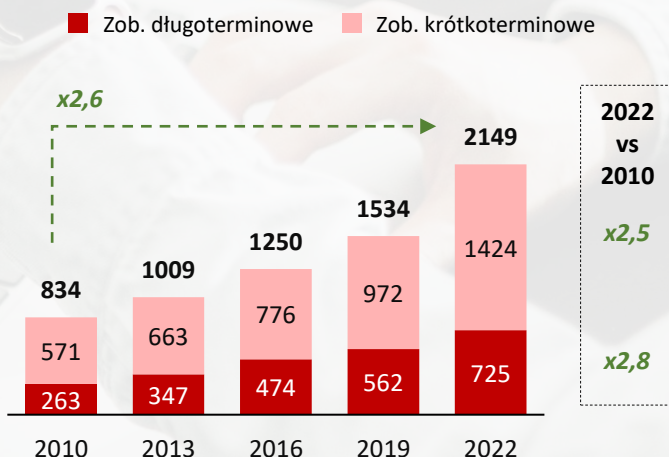
To, w połączeniu z solidnym wzrostem inwestycji przedsiębiorstw...

Wartość nakładów inwestycyjnych sektora przedsiębiorstw* (mld złotych)

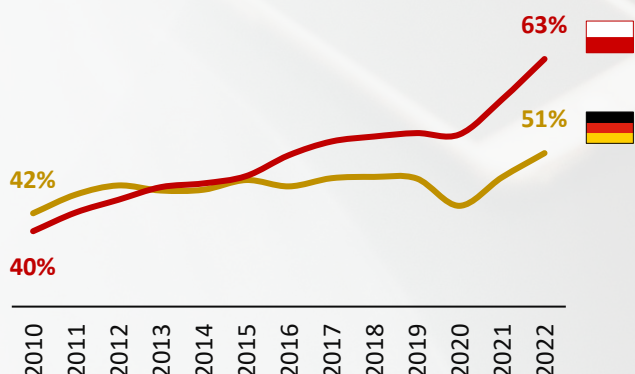
...skutkowało silnym wzrostem zobowiązań, a co za tym idzie zwiększonym zapotrzebowaniem na finansowanie zewnętrzne

Zobowiązania sektora przedsiębiorstw* (bln złotych)

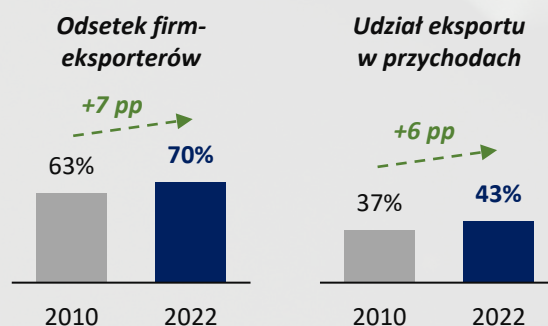

Motorem popytu na usługi bankowości biznesowej (a co za tym idzie dochodów banków w tym obszarze) była w tym czasie również postępująca internacjonalizacja polskich firm

Eksport towarów i usług w relacji do PKB

Odsetek eksporterów i udział eksportu w przychodach firm z sektora przetwórstwa przemysłowego*

* Dane dla firm o liczbie pracujących 10 i więcej osób
Źródło: Eurostat, Pont Info, Analizy Pekao

- jednocześnie **mocno zwiększyła się w tym czasie skala działalności polskich firm** (blisko 2,5-krotny wzrost przychodów ogółem) **oraz ich łączne nakłady inwestycyjne** (około dwukrotny wzrost);
- to silnie wpłynęło z kolei na **poziom zobowiązań** (zarówno krótko-, jak i długoterminowych) polskich przedsiębiorstw (odpowiednio 2,8 i 2,5 raza wyższe niż na początku analizowanego okresu);
- dodatkowym czynnikiem sprzyjającym rozwojowi omawianego rynku była **utrzymująca się przez większość analizowanego okresu duża dostępność taniego finansowania bankowego w warunkach historycznie niskich stóp procentowych**;
- o postępującej internacjonalizacji firm świadczą z kolei **m.in. szybko rosnąca relacja eksportu towarów i usług do PKB** (wzrost pomiędzy 2010 a minionym rokiem aż o 23 punkty procentowe, do poziomu 63% - o kilkanaście punktów wyższego niż w przypadku gospodarki niemieckiej. W tym czasie odnotowano też wyraźny wzrost (o kilka pp) zarówno odsetka firm-eksporterów, jak i udziału sprzedaży zagranicznej w łącznych obrotach polskich firm.

Pomimo silniejszych wahań w ostatnich latach kredyty firm rosły po 2010 roku szybciej aniżeli gospodarstw domowych

Popyt na kredyt ze strony przedsiębiorstw cechuje silna wrażliwość na zmieniające się cykle gospodarcze. Zapotrze-

bowanie firm na finansowanie zewnętrzne wyraźnie słabnie w okresach zwiększonej niepewności inwestycyjnej i/lub realnego pogorszenia sytuacji finansowej firm, podczas gdy w latach lepszej koniunktury wykazuje ożywiony wzrost. **Korelacja ta była na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat bardzo wyraźna i stanowiła przyczynę silnego wyhamowania wzrostu rynku kredytów przedsiębiorstw po 2019 roku.**

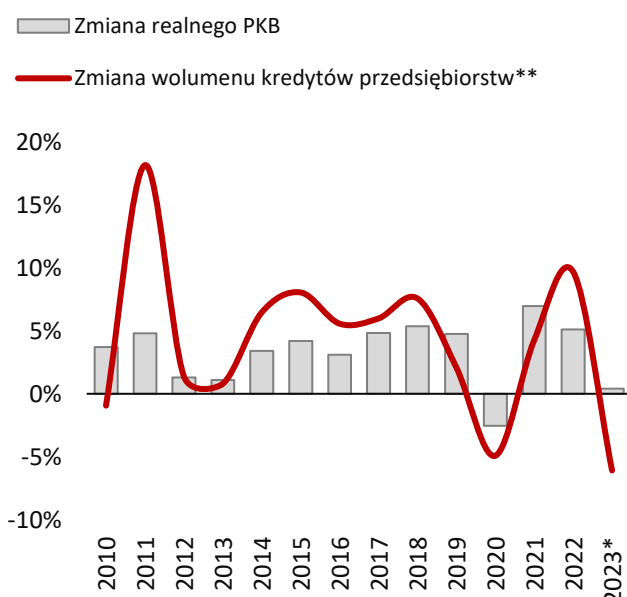
Pomimo wspomnianej **podatności na wpływ otoczenia ekonomicznego, wolumen kredytów przedsiębiorstw rósł na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat i tak znacząco szybciej niż kredytów udzielanych gospodarstwom domowym.** Według danych NBP od końca 2010 roku ich złotowa wartość wzrosła łącznie o 83%, podczas gdy w przypadku tych drugich łączna zmiana była o blisko 20 punktów procentowych słabsza.

Obie kategorie kredytów notowały konsekwentny, solidny wzrost do 2019 roku, po czym trendy dość wyraźnie „rozjechały się” w ostatnich latach:

- **o ile w przypadku kredytów firm wybuch pandemii** (w połączeniu ze wsparciem publicznym) **skutkowało przejściowo silną tendencją spadkową, o tyle kredyty gospodarstw domowych pozostały na ścieżce dość stabilnego wzrostu** (przy wsparciu niemal zerowych stóp procentowych oraz m.in. na fali utrzymującej się dobrej koniunktury na rynku mieszkaniowym);
- **z kolei na przestrzeni 2021 roku nastąpiło bardzo wyraźne odbicie popytu przedsiębiorstw, przy znacznie słabszym w segmencie detalicznym.** W efekcie dynamika r/r kredytów przedsiębiorstw na koniec okresu przewyższyła tą dla kredytów udzielanych klientom indywidualnym;
- **na przełomie 2021 i ubiegłego roku rosnąca inflacja doprowadziła do gwałtownego zacieśnienia polityki monetarnej,** spotęgowanego przez wybuch wojny w Ukrainie, a następnie kryzys energetyczny. **W początkowej fazie podwyżki stóp znacznie mocniej wpłynęły na popyt ze strony gospodarstw domowych** (całkowite wyhamowanie wzrostu na przestrzeni pierwszych 8 miesięcy ub.r., a od wrz'22 ich nieprzerwany spadek r/r), **podczas gdy dynamika kredytów firm nadal przyspieszała** (co było jednak swego rodzaju anomalią, wynikającą z silnego zapotrzebowania na finansowanie bieżące w warunkach szybko drożejących surowców gromadzenia przez firmy zapasów). **W kulminacyjnym momencie (sie'22) wynosiła ona blisko 20%, po czym tempo wzrostu zaczęło się gwałtownie osłabiać, by latem tego roku przyjąć znów wartości ujemne (-6% r/r w sie'23).**

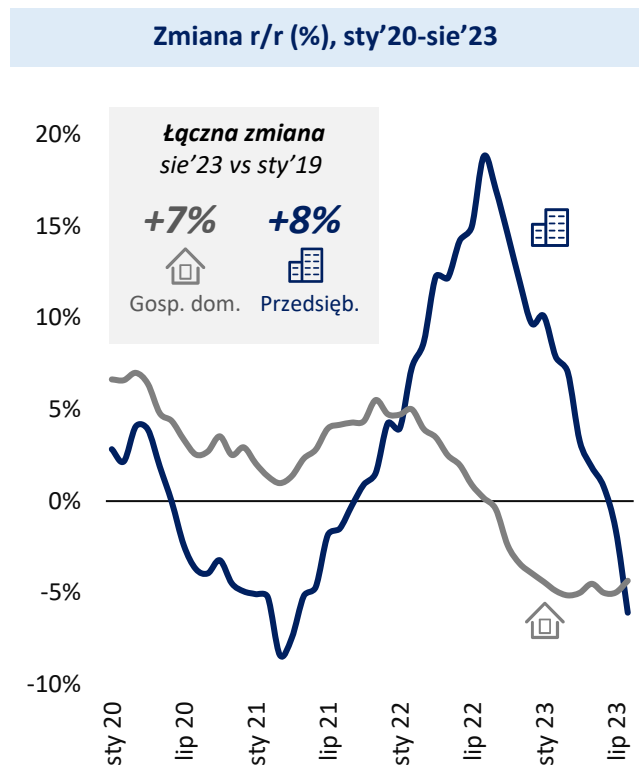
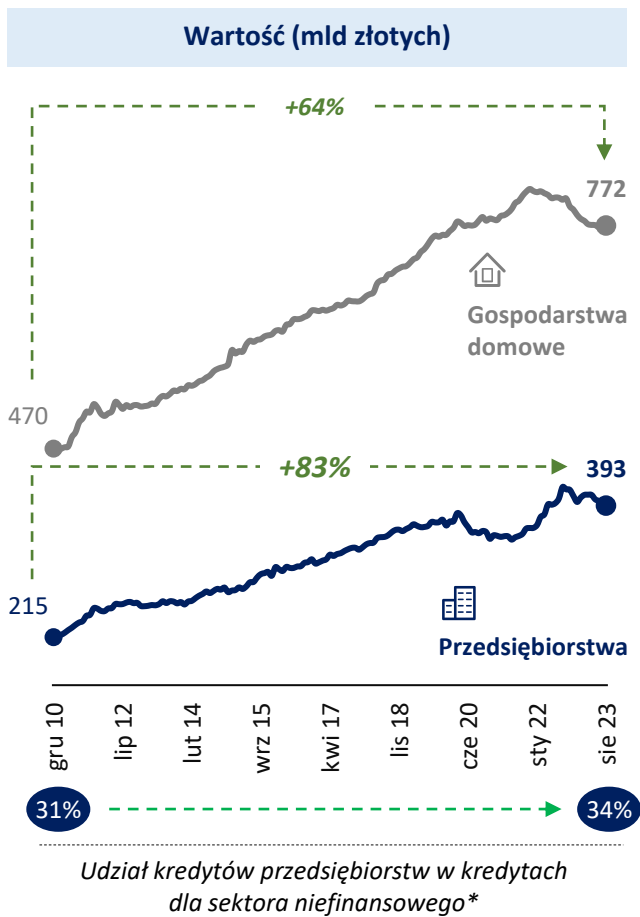
Rys. 7

Korelacja między zmianą wolumenów kredytów biznesowych i wzrostem PKB

Rys. 8

Kredyty i należności banków od sektora przedsiębiorstw na tle kredytów i należności od gospodarstw domowych, gru'10-sie'23

*Wąsko rozumianego - jako suma należności od przedsiębiorstw i gospodarstw domowych
Źródło: NBP, Analizy Pekao

Wyższe w całym okresie po 2010 roku tempo rozwojowe segmentu korporacyjnego skutkowało wzrostem udziału kredytów przedsiębiorstw w łącznej sumie należności względem gospodarstw domowych i firm z około 31% na początku ubiegłej dekady do niecałych 34% w sie'23. Ostatni czas burzliwych wahań koniunktury unacznił jednak szczególną podatność na ich wpływ właśnie rynku kredytów biznesowych. Z drugiej strony, pomimo odmiennej trajektorii dynamiki r/r wolumenów korporacyjnych i detalicznych, w latach 2020-2023 oba główne segmenty rynku kredytów dla sektora niefinansowego wykazały bardzo zbliżony, ale słaby (zaledwie kilkuprocentowy) wzrost.

Nowa produkcja kredytów przedsiębiorstw w ostatnim czasie przewyższała tę w segmencie detalicznym

Z uwagi na relatywnie wysoki udział finansowań bieżących, (patrz s. 20) kredyty przedsiębiorstw podlegają znacznie szybszej rotacji, czego odzwierciedleniem jest relatywnie wysoka relacja wartości „nowej produkcji” takich kredytów

do ich łącznego stanu na koniec okresu. W efekcie, przez wiele lat wolumen nowo udzielanych kredytów korporacyjnych wprawdzie z reguły ustępował temu wykazywanemu przez segment detaliczny, ale tylko nieznacznie. Dodatkowo sytuacja w tym zakresie uległa widocznej zmianie w poprzednim i pierwszej połowie tego roku, kiedy to banki udzielały firmom więcej kredytów aniżeli gospodarstwom domowym. W 2022 roku średniomiesięczna sprzedaż kredytów przedsiębiorstw sięgnęła rekordowego poziomu blisko 14 mld złotych (wobec niecałych 12 mld złotych w przypadku kredytów detalicznych). Z kolei w pierwszych 8 miesiącach bieżącego roku wynik ten został niemal powtórzony (13,5 mld złotych vs 12,4 mld złotych w segmencie detalicznym), a w samym maj'23 padł absolutny rekord miesięcznej sprzedaży omawianej grupy kredytów (ponad 18 mld złotych). Główną przyczyną silnego ożywienia w tym zakresie, obserwowanego na przestrzeni kilku ostatnich kwartałów, był znaczny wzrost zapotrzebowania firm na finansowanie obrotowe w warunkach szybko rosnących kosztów i przychodów z działalności.

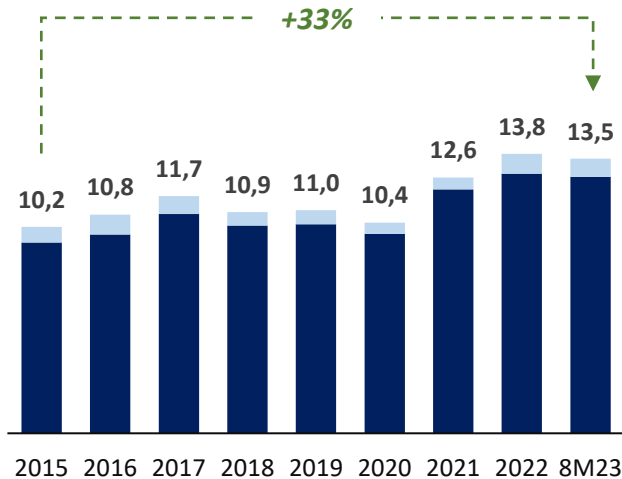
Rys. 9

Średniomiesięczna wartość nowo udzielonych kredytów dla firm - na tle kredytów dla gospodarstw domowych*, 2015-2023

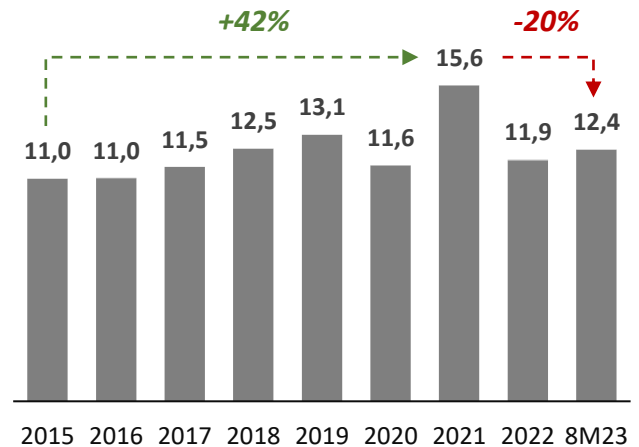
Mld złotych

Kredyty złotowe Kredyty walutowe

Kredyty i inne należności przedsiębiorstw

Kredyty i inne należności gosp. domowych

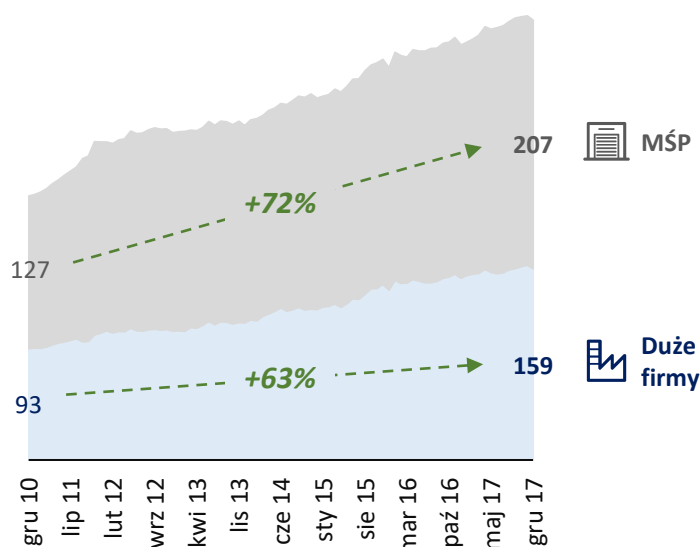
* Bez umów renegowanych
 Źródło: NBP, Analizy Pekao

Rys. 10

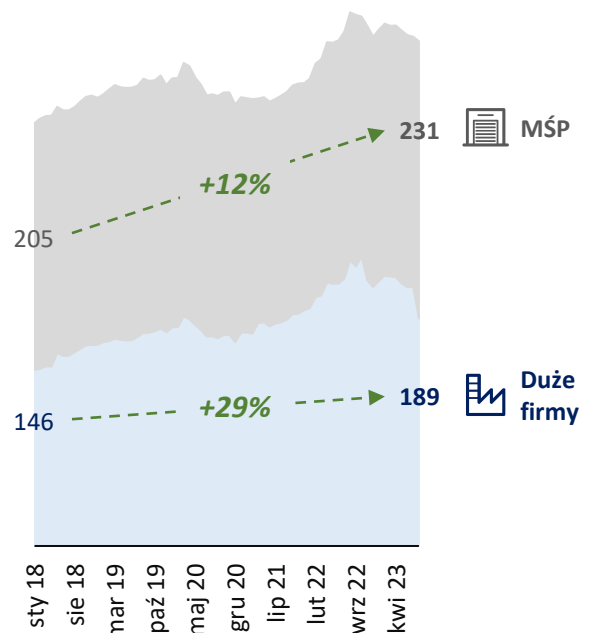
Kredyty przedsiębiorstw w podziale na duże firmy i MŚP*, 2010-2023

Mld złotych

Grudzień 2010 – Grudzień 2017

Styczeń 2018 – Sierpień 2023

42%

45%

Udział kredytów dla dużych firm w łącznych kredytach dla przedsiębiorstw

* Wartość bilansowa brutto, trendy rozdzielone na dwa okresy (2011-2017 oraz 2018-2023) z uwagi na zmiany metodologiczne w międzyczasie
 Źródło: NBP, Analizy Pekao

W ostatnich pięciu latach swoje zaangażowania kredytowe w bankach wyraźnie szybciej zwiększały duże podmioty

W Polsce wartość kredytów korporacyjnych rozkłada się dość równomiernie pomiędzy małe i średnie firmy oraz duże przedsiębiorstwa. Te pierwsze odpowiadały na koniec 1H23 za około 55% całkowitych należności banków od podmiotów gospodarczych. **Do końca 2017 roku kredyty segmentu MŚP rosły także nieco szybciej aniżeli większych korporacji** (łącznie +72% pomiędzy gru'10 a gru'17 vs +63% w przypadku zaangażowań dużych firm, liczone według dawnej metodologii NBP). **W ostatnich, znacznie trudniejszych dla bankowości przedsiębiorstw latach to jednak największe podmioty** (zatrudniające 250 i więcej pracowników) **były głównym motorem rozwoju tego segmentu sektora bankowego**. Na przestrzeni blisko 6 lat (okres od sty'18, tj. od wprowadzenia nowej metodologii Narodowego Banku Polskiego, do sie'23) **wolumen kredytów dużych firm wzrósł łącznie o 29% wobec zaledwie 12% wzrostu kredytów MŚP**. W efekcie udział dużych firm w łącznych kredytach korporacyjnych wzrósł w tym czasie o blisko 3 punkty procentowe.

Wyższa dynamika kredytów udzielanych największym podmiotom wiąże się z generalnie większą odpornością tej grupy przedsiębiorstw na zmiany koniunktury, które w analizowanym okresie były szczególnie silne, wpływając zwłaszcza na nastroje inwestycyjne firm. **W przypadku sektora MŚP załamanie popytu na kredyty w efekcie pandemii było nie tylko głębsze, ale też bardziej rozciągnięte w czasie** (kredyty dużych firm wróciły na ścieżkę wzrostu w maj'21, podczas gdy sektora MŚP dopiero w mar'22). Większa w segmencie dużych korporacji była poza tym także skala ożywienia popytu na kredyty bankowe, trwającego mniej więcej do przełomu 3. i 4. kwartału ub.r. **Z drugiej jednak strony segment MŚP podtrzymał w bieżącym roku jednocyfrową dynamikę wzrostu vs poszczególne miesiące 2022 roku, podczas gdy kredyty dużych przedsiębiorstw wkroczyły pod koniec 2Q23 na ścieżkę spadku r/r, który pogłębił się w miesiącach letnich.**

Kredyty inwestycyjne motorem wzrostu sektora po 2010 roku. „Huśtawka” kredytów bieżących w ostatnich latach

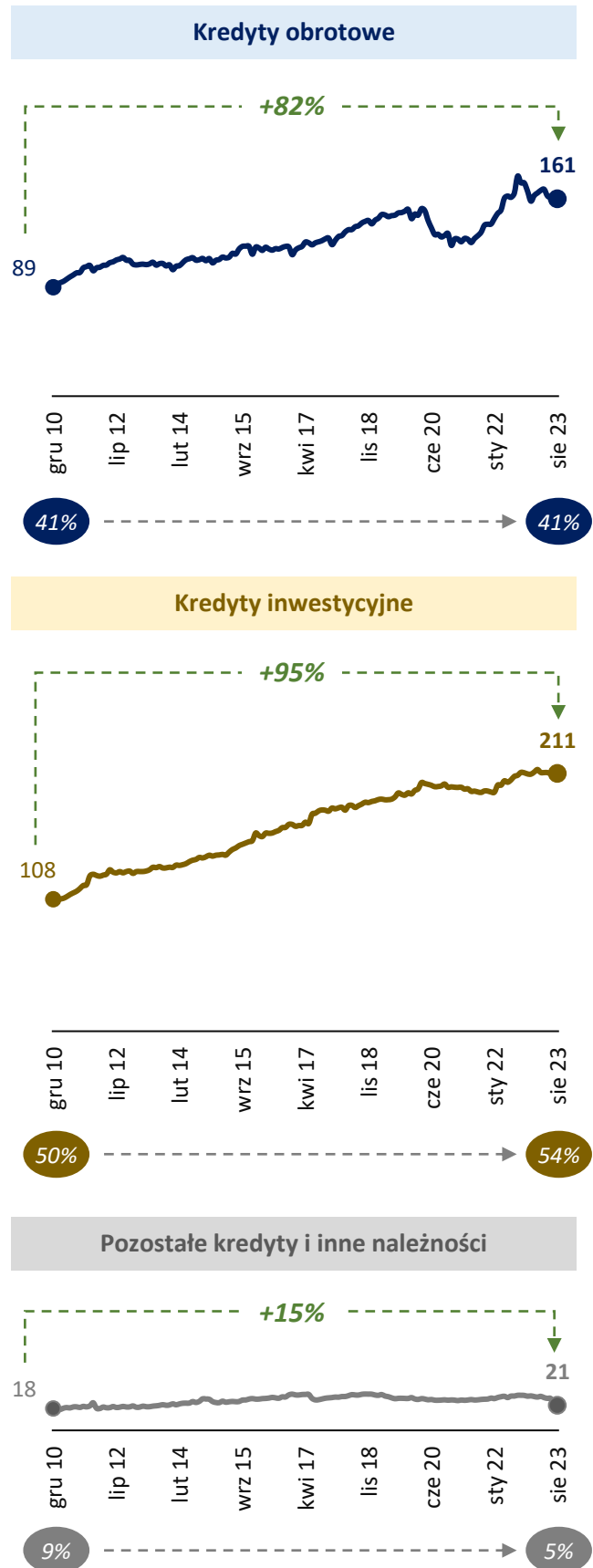
Na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat krajowe instytucje zwiększyły w obszarze bankowości biznesowej udział należności długoterminowych, najsilniejszy wzrost (blisko dwukrotny od końca 2010 roku) notując w obszarze kredytów inwestycyjnych. Ich udział w łącznych zaangażowaniach

Rys. 11

Należności banków od przedsiębiorstw według rodzaju, 2010-2023

Mld złotych

Udział w łącznych kredytach dla firm

Źródło: NBP, Analizy Pekao

banków w polskich przedsiębiorstwach wzrósł pomiędzy gru'10 a sie'23 o około 4 punkty procentowe, z 50% do 54%. W tym czasie udział kredytów bieżących (obrotowych) utrzymał się na stałym poziomie 41% (łączy wzrost wolumenu na przestrzeni omawianego okresu o ponad 80%), podczas gdy wyraźnie zmalało znaczenie niewielkiej kategorii pozostałych kredytów i należności od firm (która odnotowała w tym czasie zaledwie 15% wzrost).

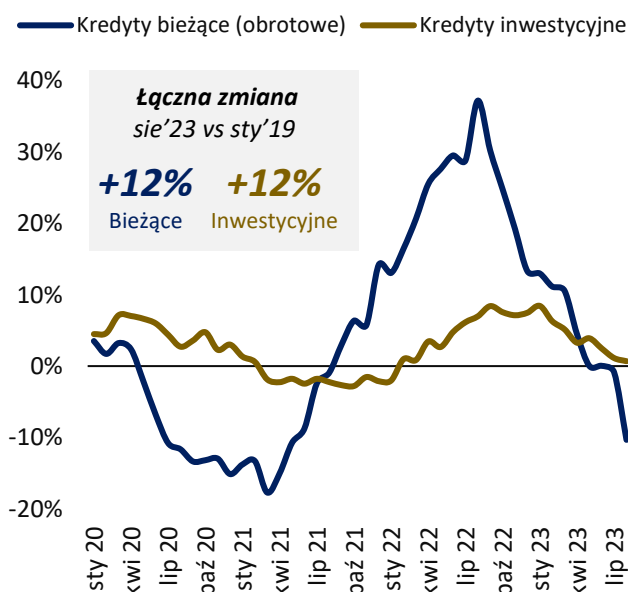
W przypadku kredytów bieżących dużo bardziej widoczna niż w kategorii kredytów inwestycyjnych była „wyrwa” w długookresowym trendzie wzrostowym, jaka miała miejsce w 2. połowie 2020 i 1. półroczu 2021 roku. Była ona reakcją z jednej strony na silne zawirowania gospodarcze spowodowane kolejnymi falami pandemii i wprowadzaniem restrykcji sanitarnymi, z drugiej zaś na pokaźny zastrzyk płynności, jaki firmy otrzymały w ramach rządowych tarcz antykrzysowych. Trend spadkowy dynamiki r/r w tym obszarze uległ gwałtownemu odwróceniu w połowie 2021 roku pod wpływem coraz wyraźniejszego postpandemicznego ożywienia gospodarczego oraz rosnącej presji inflacyjnej, swój szczyt osiągając w sie'22 (37% wzrost r/r). Rozwiązanie części problemów podaźowych firm (zatorów logistycznych będących „pamiątką” po pandemii), uspokojenie sytuacji na rynkach surowcowych (a co za tym idzie wyhamowanie procesu „gorączkowej” rozbudowy zapasów), a z czasem spowolnienie gospodarcze połączone ze stopniową dezinflacją, doprowadziły do ponownego silnego

osłabienia dynamiki wzrostu tej kategorii kredytów przedsiębiorstw na przestrzeni 4Q22 i 1H23, a w konsekwencji zapoczątkowania trendu spadkowego r/r w 3. kwartale bieżącego roku.

— ” —
Silne zawirowania w otoczeniu ekonomicznym nie wstrząsnęły rynkiem kredytów inwestycyjnych, doprowadziły natomiast do rekordowych wahań stanu kredytów bieżących
 — ” —

Warto zauważyć, iż wolumeny kredytów inwestycyjnych zachowały się na przestrzeni ostatnich 4 lat dużo stabilniej – cykl koniunkturalny był tu bardziej spłaszczony (jedynie minimalne spadki r/r przez cały 2021 rok, tylko jednocyfrowe wzrosty r/r w pozostałych okresach) oraz rozciągnięty w czasie. Nie wykazały one spadku r/r m.in. przez cały kryzysowy rok 2020, co świadczy o ich naturalnej inercji (w sporej części finansowanie długofalowych projektów) i generalnie mniejszej wrażliwości na zdarzenia szokowe.

Rys. 12 Dynamika r/r kredytów obrotowych i inwestycyjnych, sty'20-sie'23

Źródło: NBP, Analizy Pekao

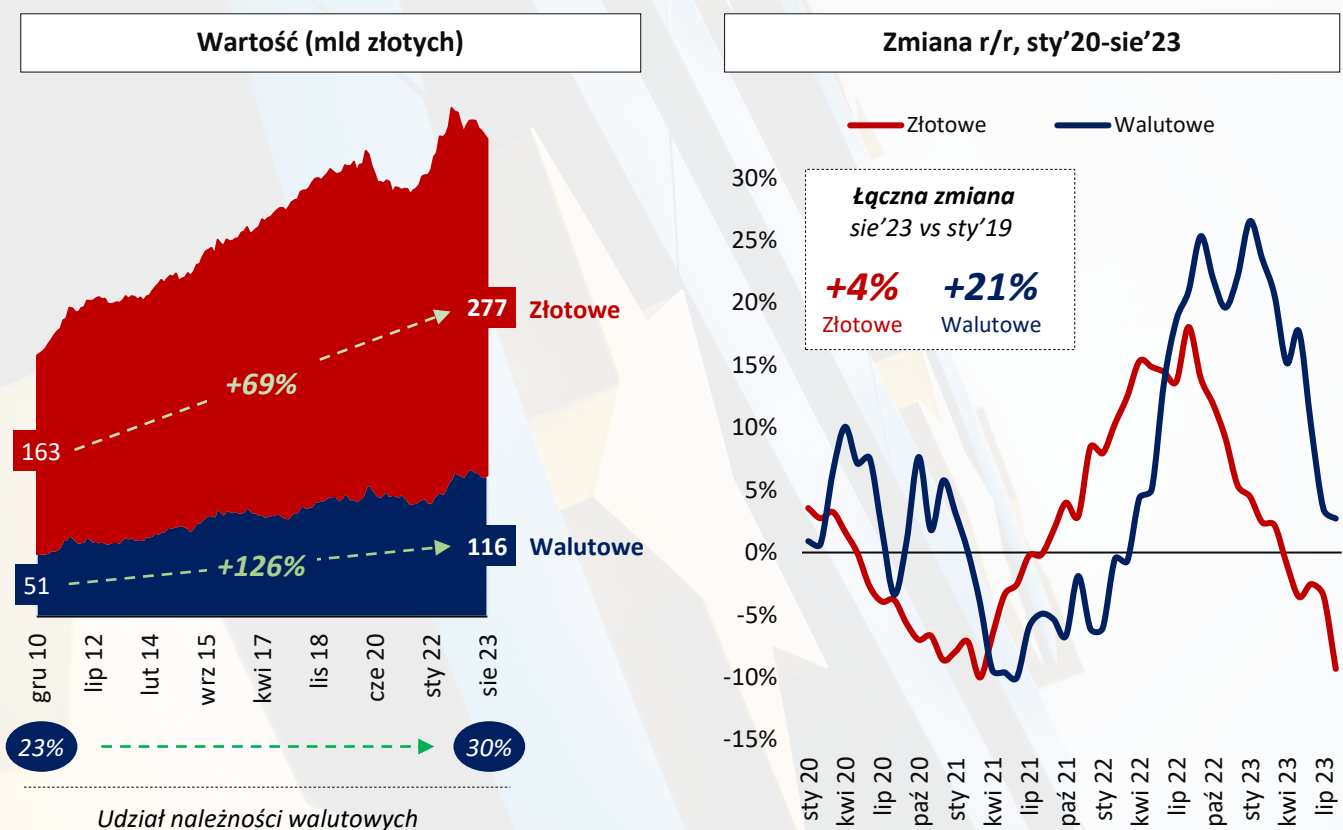
Struktura kredytów przedsiębiorstw konsekwentnie przesuwa się w stronę należności walutowych

Kredyty udzielane w złotych stanowią dominującą część zobowiązań sektora przedsiębiorstw wobec krajowych banków, odpowiadając w sie'23 za około 70% ich łącznego wolumenu. Po 2010 roku niemal dwukrotnie wyższe tempo rozwojowe wykazywały jednak kredyty walutowe (w przynajmniej mierze udzielane w euro), których wolumen zwiększył się pomiędzy gru'10 a sie'23 łącznie aż o 126% (wobec wzrostu kredytów złotych o 69%). W całym okresie udział kredytów walutowych w całkowitych należnościach banków wobec firm zwiększył się o 7 punktów procentowych. Wyższa dynamika r/r kredytów walutowych przedsiębiorstw została podtrzymana również w ostatnich, trudniejszych dla tej części sektora bankowego latach. Od początku 2019 roku ich wartość liczona w mld złotych wzrosła łącznie o ponad 20%, przy zaledwie 4% wzroście zaangażowań złotych. Obecny okres wyższej dynamiki r/r

kredytów walutowych trwa nieprzerwanie od lipca ub.r., przy czym nawet ostatnie dostępne odczyty były wciąż dodatnie (choć znacznie słabsze niż jeszcze kilka miesięcy temu), podczas gdy kategoria kredytów złotych notuje od kwi'23 spadek r/r.

Czynników wpływających na utrzymującą się w długim okresie wyższą dynamikę kredytów walutowych jest co najmniej kilka. Najważniejszym z nich jest utrzymujący się dysparytet stóp procentowych pomiędzy Polską a strefą euro i innymi gospodarkami rozwiniętymi. Różnice w oprocentowaniu kredytów złotych i walutowych sprzyjają poszukiwaniu tańszych alternatyw dla finansowania w PLN – tym bardziej, że rosnąca część przychodów firm generowana jest właśnie we wspólnej walucie. Wynika to zarówno z postępującej ekspansji zagranicznej, jak i utrzymującej się silnej orientacji polskiego eksportu na kraje UE, głównie Niemcy i inne państwa Eurolandu. Silniejszy wzrost wolumenu kredytów walutowych na przestrzeni całego okresu jest również

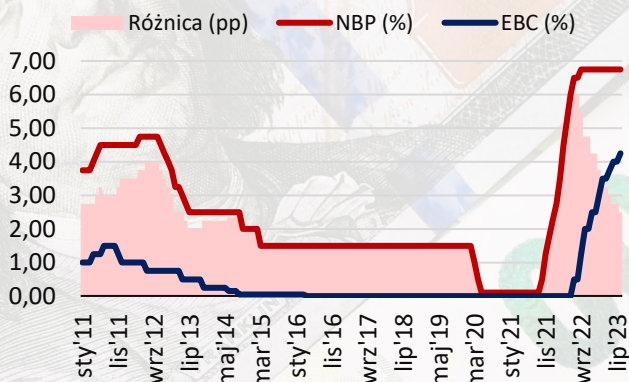
Rys. 13 Należności banków od przedsiębiorstw w podziale na złotowe i walutowe, 2010-2023

Rys. 14

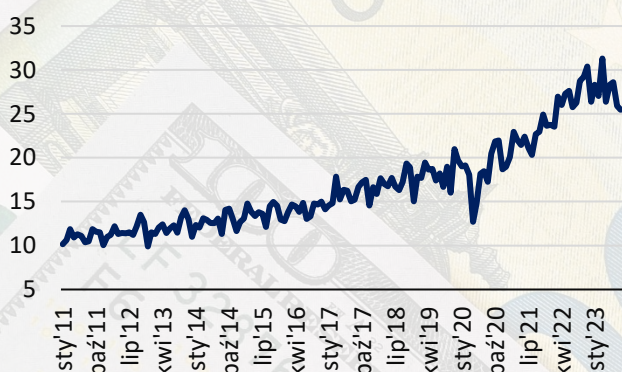
Determinanty szybszego wzrostu kredytów walutowych firm po 2010 roku

1 DYSPARYTET STÓP (POLSKA VS STREFA EURO)

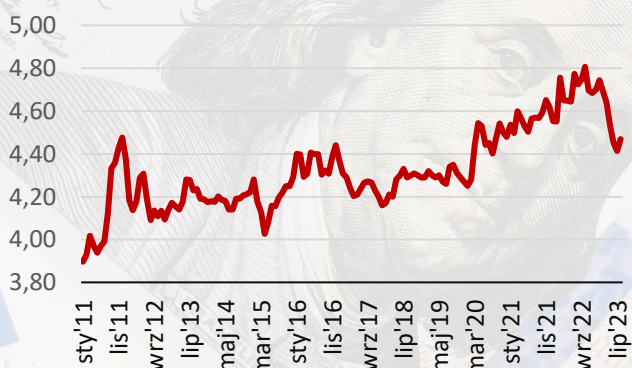
2 ROSNĄCA SKALA EKSPORTU POLSKICH FIRM

Miesięczna wartość polskiego eksportu (mld zł)

3 KURS WALUTOWY (OSŁABIENIE ZŁOTEGO)

Średniomiesięczny kurs EUR/PLN

Źródło: Bloomberg, NBP, GUS, Analizy Pekao

pochodną zmian kursu walutowego – pomiędzy gru'10 a sie'23 złoty osłabił się względem euro o około 15% (w skrajnym momencie, w paź'22 nawet o 23%). Deprecjacja polskiej waluty w sposób automatyczny podnosi zaś złotą wartość kredytów firm denominowanych w euro, niezależnie od zmian ich popytu na finansowanie bankowe. Kumulację wspomnianych czynników obserwowaliśmy między innymi w 2. połowie ubiegłego roku. Bardziej stroma (vs EBC) ścieżka podwyżek stóp procentowych NBP skutecznie zwiększała zainteresowanie znacznie tańszym finansowaniem w euro, czemu dodatkowo sprzyjały rekordowe obroty handlowe z zagranicą, a co było dodatkowo potęgowane przez silne osłabienie złotego na przestrzeni ubiegłego roku. Połączonym tego efektem było znaczące przyspieszenie dynamiki kredytów walutowych dla firm, która w kulminacyjnym momencie (styczeń b.r.) osiągnęła poziom 27% r/r.

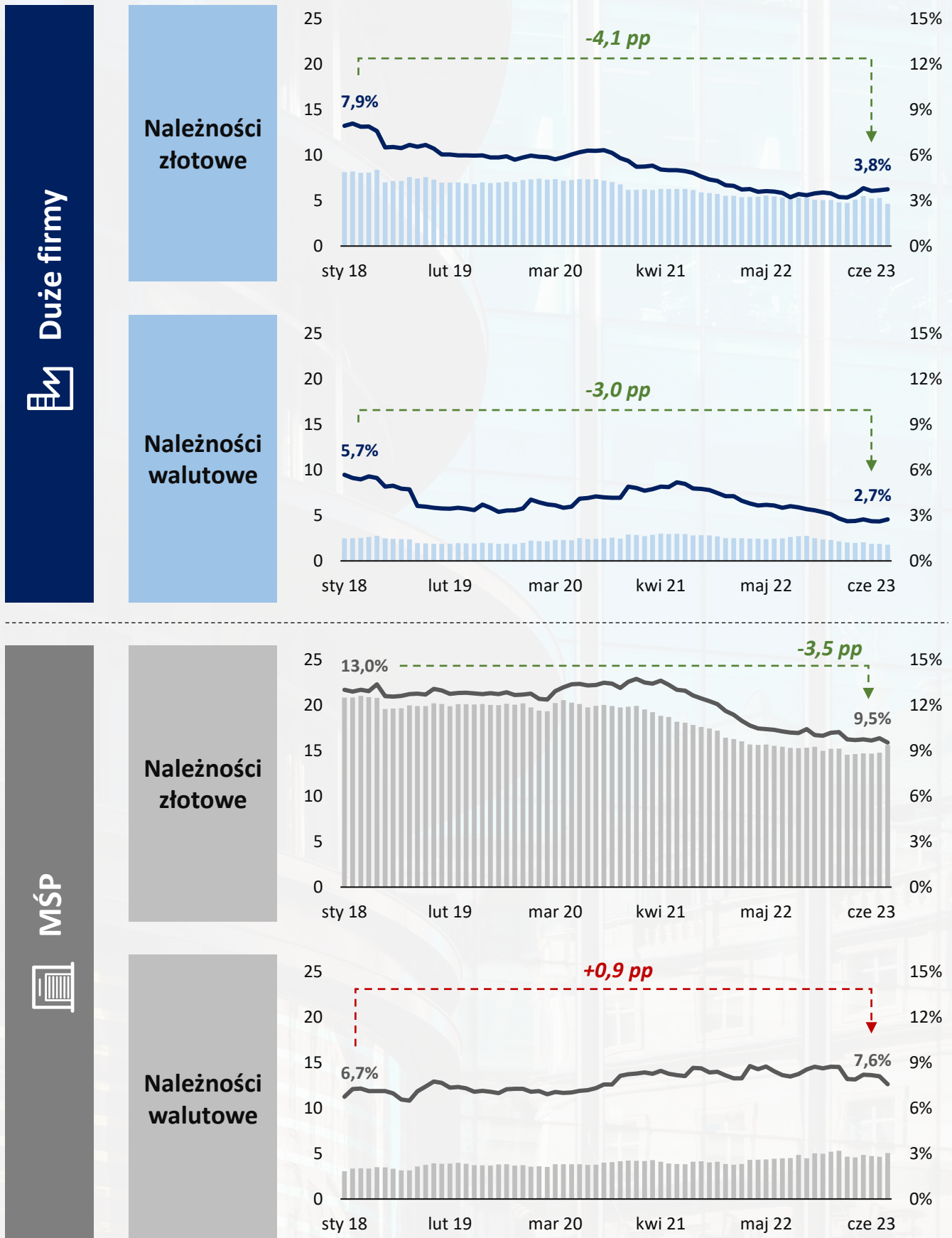
Pomimo turbulentnego otoczenia rynkowego jakość portfela kredytów przedsiębiorstw odnotowała sporą poprawę

Silne wahania koniunktury gospodarczej, w tym szokowe wydarzenia takie jak pandemia COVID-19 czy wybuch wojny w Ukrainie nie wpłynęły negatywnie na jakość kredytów firm. Wręcz przeciwnie, na przestrzeni ostatnich lat (pod uwagę wzięto okres od początku 2018 roku) udział należności zagrożonych (wskaźnik NPL) wykazał w tym obszarze wyraźną poprawę. W segmencie dużych firm obniżył się on w tym czasie odpowiednio o 4 i 3 punkty procentowe w przypadku kredytów złotych i walutowych. Pozytywne trendy (łączny spadek wskaźnika NPL o 3,5 punktu procentowego) obserwowane były w analizowanym okresie także w zakresie należności złotych od małych i średnich firm. Jedyną kategorią, w której wskaźnik należności zagrożonych był w sie'23 wciąż wyższy (o niecały punkt procentowy) aniżeli na początku analizowanego okresu były natomiast kredyty walutowe MŚP, choć i tu w bieżącym roku obserwowaliśmy jego dość znaczącą obniżkę.

Rosnąca jakość portfela korporacyjnego w ostatnich latach to po części zasługa coraz skuteczniejszej polityki zarządzania ryzykiem kredytowym w polskich bankach. Obserwowany spadek udziału należności zagrożonych w segmencie korporacyjnym był jednak w dużej mierze zasługą generalnie dobrej sytuacji finansowej sektora przedsiębiorstw. W 2022 roku zagregowany wynik netto firm o liczbie pracujących 10 i więcej osób wspiął się na rekordowy poziom 301 mld złotych, który był około dwukrotnie wyższy niż średnio w latach 2017-2020. Lata 2021-2022 były dla polskich firm okresem nie tylko znacznego wzrostu bazy przychodowej, ale

Jakość portfela kredytów dla dużych oraz małych i średnich firm po 2017 roku

■ Wartość należności zagrożonych (mld złotych, l.o.)
 — Wskaźnik należności zagrożonych (NPL ratio, p.o.)

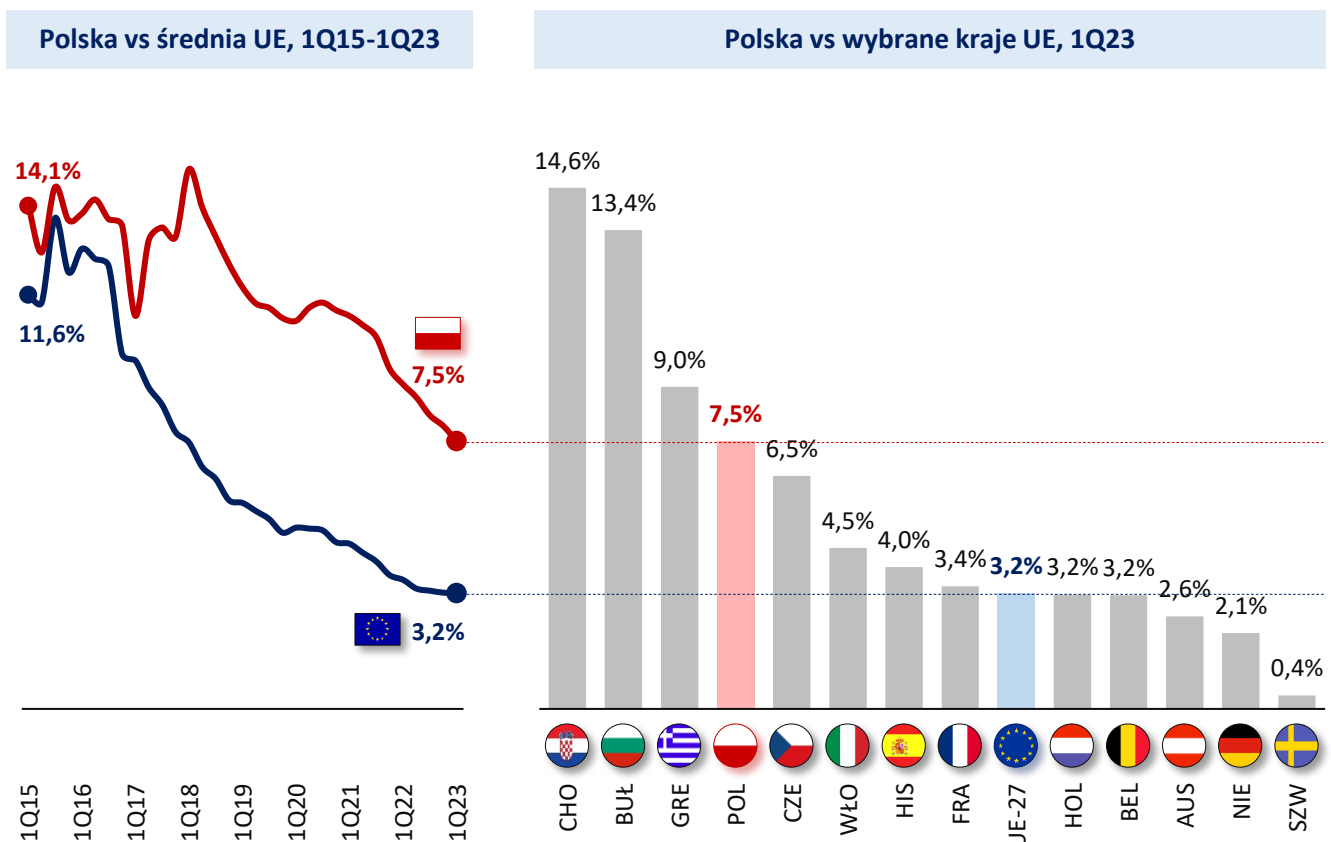

też wyraźnej poprawy rentowności działalności (poziom z roku 2021 był absolutnie rekordowy) i utrzymania stabilnej płynności finansowej. W 1. półroczu tego roku miała wprawdzie miejsce częściowa erozja marż firm (spadek r/r zyskowności netto o 0,6 punktu procentowego), lecz osiągnięty ich poziom (podobnie jak nominalnego zysku netto) był wciąż historycznie wysoki. **W warunkach słabego popytu presja na marże polskich firm utrzyma się zapewne także w perspektywie najbliższych kwartałów, co może negatywnie odbić się trendach w zakresie wskaźnika NPL. Na ten moment nie przewidujemy jednak gwałtownego załamania w tym zakresie,** a udział należności zagrożonych w całym portfelu kredytów przedsiębiorstw powinien utrzymać się na poziomach niższych od średnich długoterminich.

Uwagę zwracają duże różnice w szkodowości portfela pomiędzy kredytami dużych firm oraz małych i średnich podmiotów. Zarówno w przypadku należności złotych, jak i walutowych wynoszą one **5-6 punktów procentowych na**

niekorzyść zaangażowań sektora MŚP. W przypadku kredytów dużych przedsiębiorstw wskaźnik NPL został w ostatnich latach sprowadzony do niskich poziomów (3,8% dla należności złotych i tylko 2,7% dla walutowych), nie odbiegających mocno od średnich unijnych. **Wyraźnie słabsza jakość portfela kredytów małych i średnich przedsiębiorstw sprawia jednak, iż poziom wskaźnika NPL całego portfela korporacyjnego polskich banków pozostaje wciąż dużo wyższy aniżeli przeciętnie w UE,** w tym w porównaniu z pozostałymi dużymi krajami Wspólnoty (zarówno Niemcy, Francja, jak i do niedawna borykające się ze sporymi problemami ekonomicznymi Włochy i Hiszpania). Przed nami plasują się zaś niemal wyłącznie słabiej rozwinięte państwa członkowskie z naszego regionu Europy. Fakt ten jest jednym z utrzymujących się wyzwań polskiego sektora bankowości przedsiębiorstw, które wymaga m.in. dalszego doskonalenia technik zarządzania ryzykiem (w tym ich identyfikacji na wczesnym etapie). Same trendy (spadkowe) w zakresie udziału kredytów zagrożonych są jednak pozytywne i zbliżone do tych obserwowanych w całej UE.

Rys. 15 Wskaźnik NPL w obszarze kredytów dla przedsiębiorstw w Polsce i wybranych krajach UE

W kilku ostatnich latach otoczenie sprzyjało silnej nadbudowie depozytów przedsiębiorstw

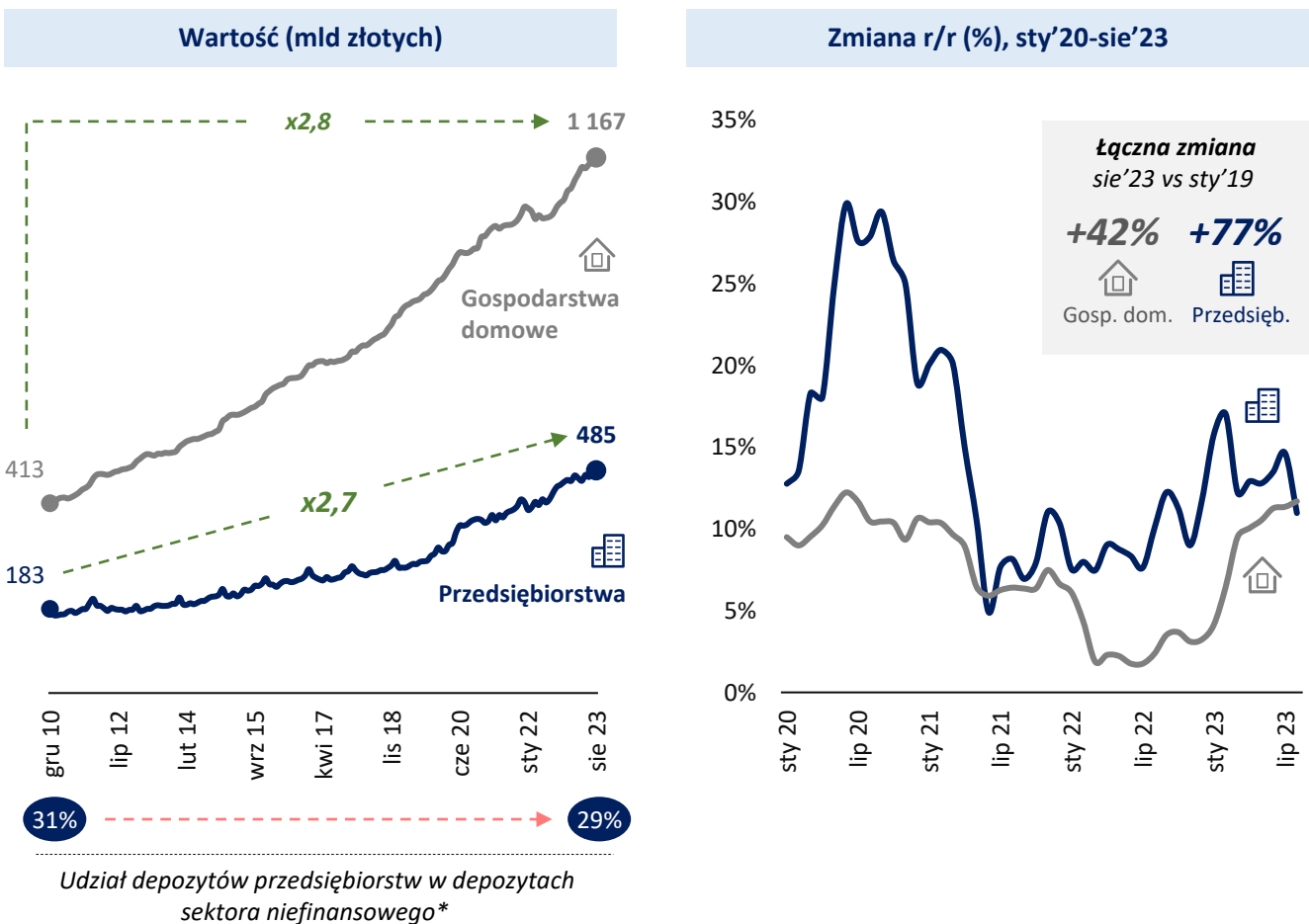
W dłuższym okresie depozyty przedsiębiorstw odnotowały zbliżony wzrost do tego obserwowanego w przypadku gospodarstw domowych (od końca 2010 roku zwiększyły się one około 2,7 raza, przy 2,8-krotnym wzroście depozytów detalicznych). Przyczyniło się do tego jednak zwłaszcza silne ożywienie, jakie miało miejsce w tym obszarze w ostatnich kilku latach, a paradoksalnie **okresem najszybszego wzrostu depozytów przedsiębiorstw był czas najsilniejszego oddziaływania pandemii**. Wówczas to polskie firmy otrzymały bowiem **duży zastrzyk środków finansowych z tarcz antykrzysowych**, które zasiły ich rachunki bankowe¹. W efekcie **od początku 2020 roku aż do maj'21 wolumen depozytów firm notował każdego miesiąca dwucyfrowy wzrost**. Dodatnia (choć zwykle jednocyfrowa) dynamika r/r depozytów firm została utrzymana także przez

pozostałą część 2021 i cały 2022 rok. Motorem wzrostu w tym czasie były głównie coraz większe środki gromadzone przez przedsiębiorstwa na rachunkach bieżących w efekcie szybko rosnących (dodatkowo napędzanych przez inflację) przychodów oraz potrzeb zakupowych. **W 2023 roku dynamika depozytów firm ponownie wskoczyła na dwucyfrowe poziomy, co tym razem było jednak związane ze zwiększoną atrakcyjnością lokat terminowych w warunkach znacznie wyższych stóp procentowych**. W tym czasie spadki r/r notowały już z kolei depozyty bieżące, co tłumaczyć należy nie tylko spowolnieniem zarówno koniunktury gospodarczej, jak i wzrostu cen (wpływających łącznie na słabsze obroty przedsiębiorstw), ale też optymalizacją środków na rachunkach bankowych firm (częściowy ich odpływ do depozytów terminowych).

Wzrost depozytów firm po 2010 roku dość dobrze odzwierciedla rozwój skali działalności polskiego sektora

Rys. 16

Depozyty i inne zobowiązania banków wobec przedsiębiorstw na tle depozytów gospodarstw domowych, gru'10-sie'23

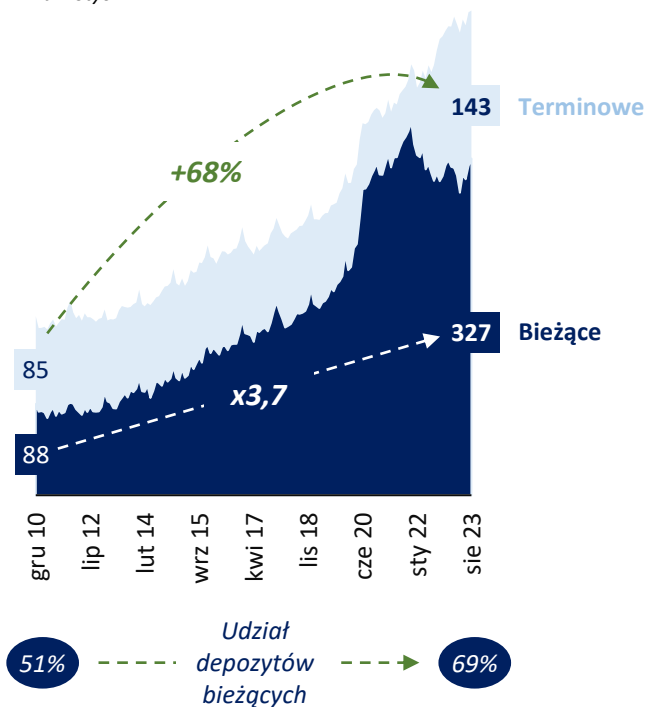
*Wąsko rozumianego - jako suma zobowiązań banków od przedsiębiorstw i gospodarstw domowych
Źródło: NBP, Analizy Pekao

1) Łączna nadwyżka z tego tytułu na depozytach polskich banków szacowana jest na około 70 mld złotych. Była ona jedną z przyczyn słabszego popytu firm na kredyt w późniejszych okresach.

Rys. 17

Depozyty przedsiębiorstw* według rodzaju, 2010-23

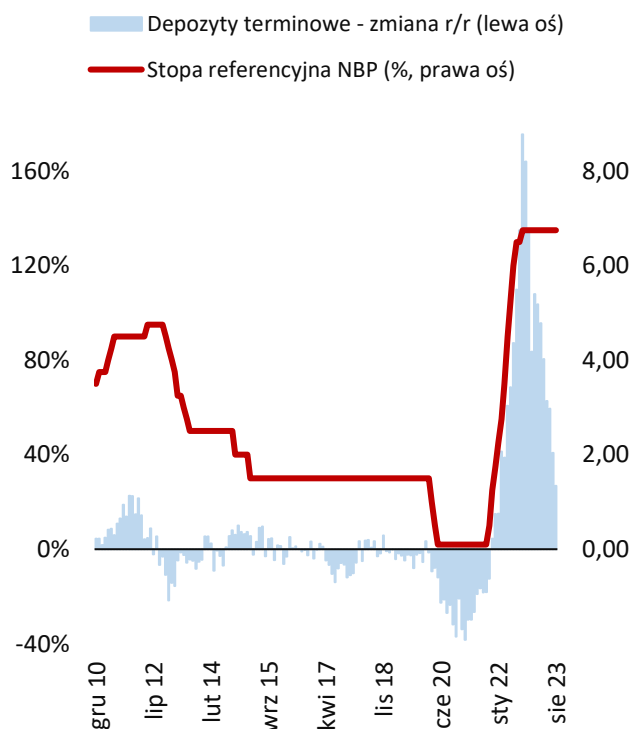
Mld złotych

Źródło: NBP, Analizy Pekao

Rys. 18

Dynamika r/r depozytów terminowych firm na tle głównej stopy NBP, 2010-23

Źródło: NBP, Analizy Pekao

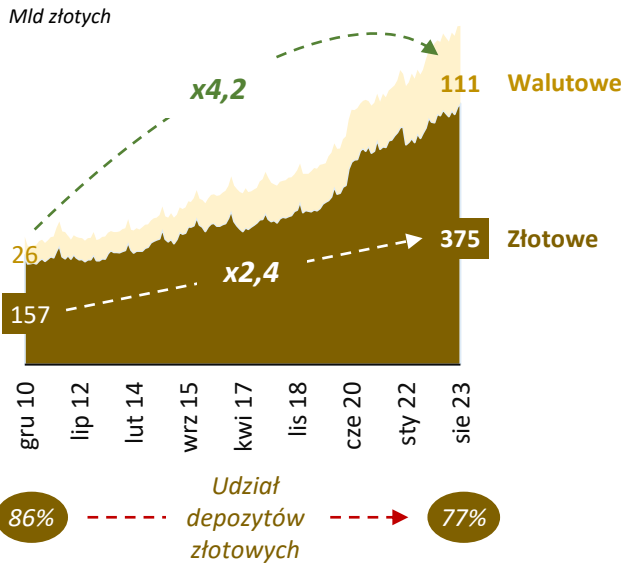
przedsiębiorstw. Według danych GUS pomiędzy 2010 a 2022 rokiem łączne przychody podmiotów zatrudniających 10 i więcej pracowników wzrosły bowiem w tym czasie około 2,5-krotnie (podobnie jak zagregowany zysk czy nadwyżka finansowa).

W całym tak zdefiniowanym okresie zdecydowanie szybszy rozwój notowały jednak depozyty bieżące. Pomędzy gru'10 a sie'23 ich wartość zwiększyła się bowiem aż blisko 4-krotnie, przy łącznym wzroście depozytów terminowych o niecałe 70%. W rezultacie udział depozytów bieżących w łącznej sumie zobowiązań banków wobec przedsiębiorstw wzrósł w tym czasie z 51% do 69%. Na rynku lokat terminowych firm występuje silna korelacja z poziomem stóp procentowych, czego najbardziej dobitnym przykładem były ostatnie lata. Najpierw w efekcie obniżki stóp NBP do niemal zerowego poziomu, ich wolumen w ciągu zaledwie 1,5 roku skurczył się o ponad 1/3 (tj. o blisko 30 mld złotych), po czym wystrzelił mocno w górę w efekcie silnego zacieśnienia polityki monetarnej NBP, a co za tym idzie wzrostu oprocentowania takich depozytów. Skala napływu środków na lokaty terminowe firm była imponująca – od września 2021 roku (miesiąc poprzedzający rozpoczęcie ostatniego cyklu podwyżek stóp) ich łączny wolumen wzrósł aż niemal trzykrotnie. Statystyki te dobrze odzwierciedlają dużą elastyczność firm w zarządzaniu płynnością i oszczędnościami w zależności od warunków zewnętrznych. Przejawia się ona nie tylko sprawnym przesuwaniem środków w ramach jednego banku (z lokat terminowych do depozytów bieżących i na odwrót) czy pomiędzy różnymi instytucjami finansowymi, ale też efektywnym poszukiwaniem alternatyw inwestycyjnych w warunkach mało atrakcyjnego poziomu oprocentowania lokat bankowych.

Spore zmiany zachodziły w analizowanym okresie również w strukturze walutowej depozytów przedsiębiorstw. Po 2010 roku dominująca kategoria depozytów złotych rosła bowiem wyraźnie wolniej aniżeli depozyty w obcych walutach. Pierwsze na przestrzeni ostatnich blisko 13 lat zwiększyły się blisko 2,5-krotnie przy ponad 4-krotnym wzroście depozytów walutowych. W efekcie udział depozytów złotych w łącznej sumie zobowiązań banków wobec firm zmalał o 9 punktów procentowych, z 86% na początku ubiegłej dekady do 77% w sie'23. Czynnikiem, który stymulował wyraźnie szybszy rozwój depozytów terminowych w analizowanym okresie była oczywiście rosnąca skala działalności międzynarodowej polskich firm (konieczność obsługi rozrachunków z zagranicznymi klientami i kontrahentami).

Rys. 19

Struktura walutowa depozytów przedsiębiorstw*, 2010-23

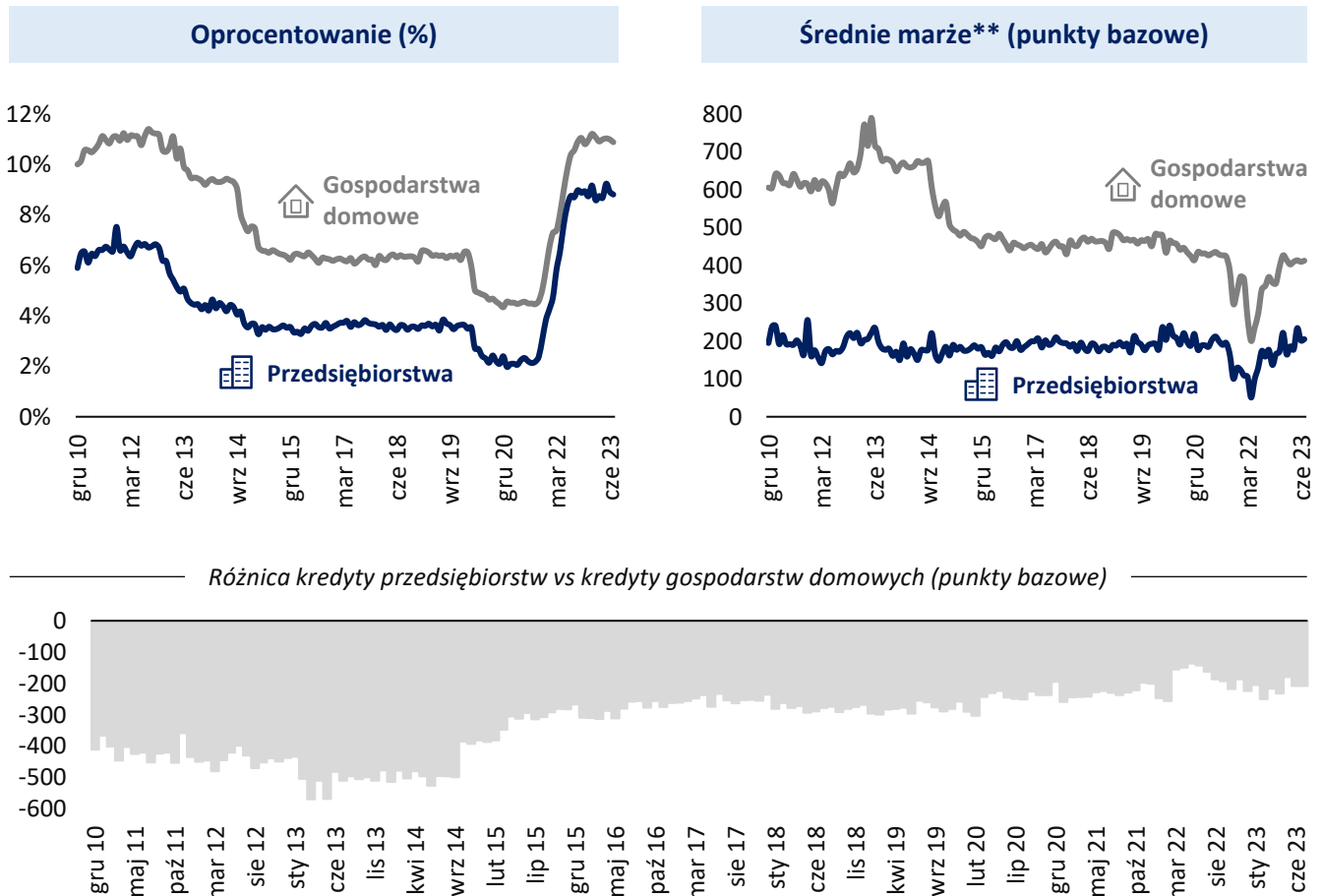
Źródło: NBP, Analizy Pekao

Marże na nowych kredytach złotych przedsiębiorstw wyraźnie odbiły się od historycznego dołka z kwi'22.

Podwyżki stóp procentowych istotnie poprawiły marżowość finansowania przedsiębiorstw przez polskie banki. Średnie oprocentowanie nowych kredytów dla firm w przeciągu zaledwie kilku miesięcy końcówki 2021 i 1. połowy 2022 roku wzrosło powyżej odczytów notowanych kiedykolwiek na przestrzeni poprzedniej dekady (w okolice 9%) i utrzymywało się na tym poziomie aż do miesięcy letnich tego roku. Zacieśnienie polityki monetarnej stało się ponadto w dość krótkim czasie impulsem dla poprawy przeciętnych marż banków na kredytach korporacyjnych, które jeszcze w pierwszej fazie cyklu podwyżek stóp NBP osiągnęły bardzo niskie poziomy – w dołku z kwi'22 wynosiły one jedynie około 50 punktów bazowych i były prawdopodobnie najniższymi w historii. Od tego momentu rozpoczął się kilkumiesięczny powrót marż w stronę przeciętnych poziomów obserwowanych na przestrzeni poprzednich lat (około 200

Rys. 20

Średnie oprocentowanie i marże na nowych kredytach złotych* dla przedsiębiorstw (na tle kredytów złotych dla gospodarstw domowych), 2010-2023

* Wraz z umowami renegotiowanymi ** Różnica między oprocentowaniem kredytów a 3M WIBOR
Źródło: NBP, Analizy Pekao

punktów bazowych). Warto również zauważyć, iż w ostatnim czasie dalszemu zawężeniu uległa różnica pomiędzy oprocentowaniem, a co za tym idzie średnimi marżami uzyskiwanymi na nowych kredytach firm i gospodarstw domowych. W okresie 20 miesięcy 2022 i 2023 roku wynosiła ona średnio niecałe 200 punktów bazowych (na korzyść kredytów detalicznych), podczas gdy w 2021 roku było to około 230 pb, w 2020 i 2019 roku zaś odpowiednio około 240 i 280 pb. Można zatem powiedzieć, że na przestrzeni kilku ostatnich lat w tym konkretnym aspekcie wzrosła relatywna atrakcyjność finansowania przedsiębiorstw z punktu widzenia kredytujących je banków. Na tę sytuację częściowy wpływ miał jednak m.in. słabszy popyt na wysokomarżowe kredyty konsumpcyjne (a co za tym idzie spadek ich udziału w strukturze nowo udzielanych kredytów detalicznych).

Trwa również „odrabianie strat” na rynku kredytów euro dla firm...

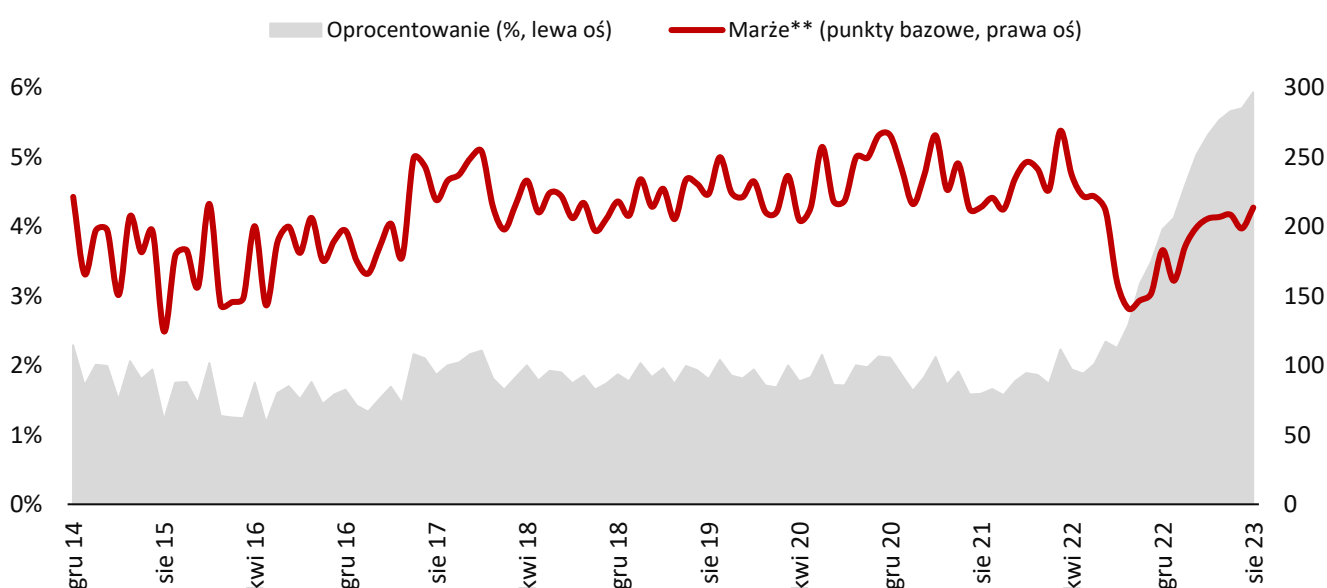
W nieco mniej korzystnym dla banków świetle prezentowała się w ostatnim czasie marżowość nowych kredytów dla firm udzielanych w euro. W tym przypadku w 2022 roku początkowe podwyżki oprocentowania takich finansowań były nieadekwatne do zachodzących zmian stawek 3M EURIBOR, co skutkowało dość silnym (łącznie o ponad 100 punktów bazowych na przestrzeni kilku miesięcy) obniżeniem przeciętnych marż na nowo udzielanych finansowaniach tego

rodzaju. W paź'22 trend odwrócił się na wzrostowy, ale pomimo znacznej poprawy na przestrzeni kolejnych miesięcy marże na nowych kredytach euro dla firm nie dobiły jeszcze do średniego poziomu z lat 2019-2021 (około 230 punktów bazowych), choć prawdopodobnie wzrosty w tym zakresie były kontynuowane również w ostatnich miesiącach (ostatni odczyt za sie'23).

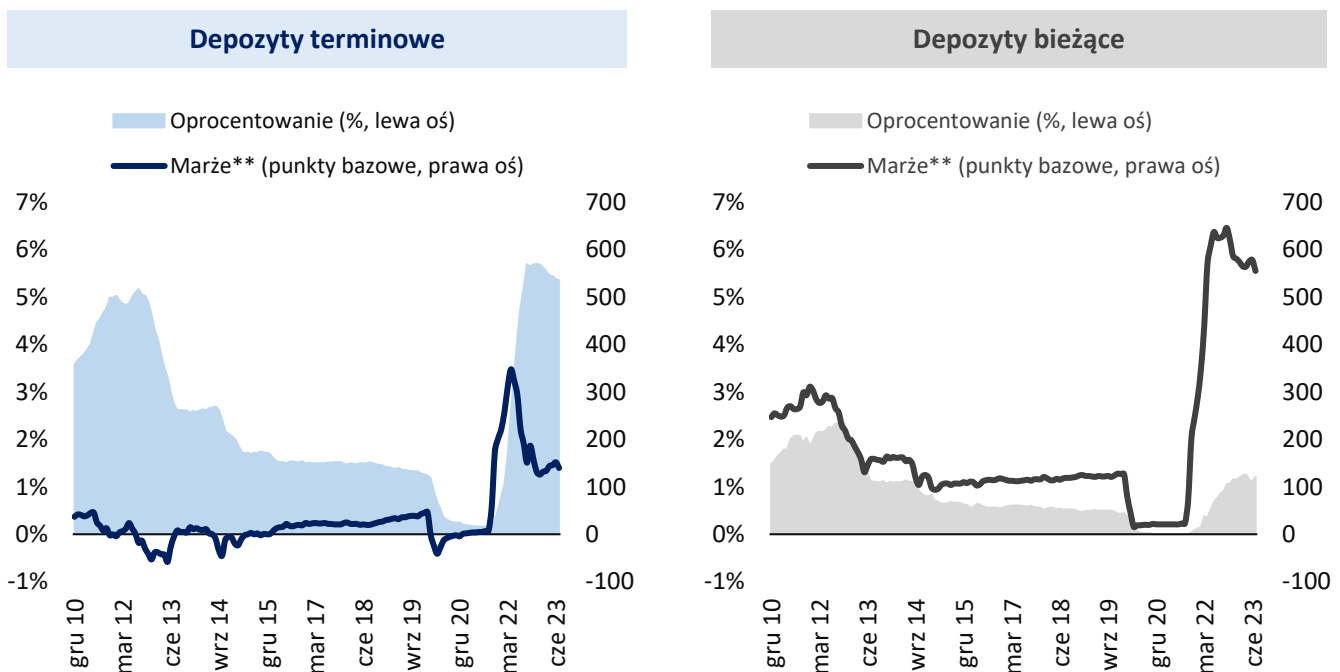
...jednak zdecydowanie najsilniejsza poprawa marż miała miejsce w obszarze depozytów złotych przedsiębiorstw

Pozytywny dla banków wpływ podwyżek stóp procentowych w znacznie większym stopniu niż na kredytach dokonał się na depozytach złotych przedsiębiorstw (stanowiących nieco ponad ¼ łącznych zobowiązań banków od klientów biznesowych). Tradycyjnie opóźnione w czasie dostosowanie oprocentowania lokat terminowych skutkowało skokowym wzrostem marż uzyskiwanych na tych produktach głównie na przestrzeni 4Q22 oraz 1Q23. Ostatecznie wspięło się ono na średni poziom przekraczający 5% (a więc wyższy niż przez całą poprzednią dekadę), co w praktyce oznaczało ustabilizowanie się marż na depozytach terminowych w okolicach 100-150 punktów bazowych, co było wynikiem wciąż znacznie lepszym od średniej z ubiegłego dziesięciolecia (kiedy marże te kształtowały się przedziale +/- 50 punktów bazowych). Źródłem największej poprawy marż banków z tytułu obsługi przedsiębiorstw były jednak złote depozyty bieżące.

Rys. 21 Średnie oprocentowanie i marże na nowych kredytach w EUR dla firm*, 2015-2023

* Bez umów renegotjowanych ** Różnica między oprocentowaniem a 3M EURIBOR
Źródło: NBP, Analizy Pekao

Rys. 22 Średnie oprocentowanie i marże banków na depozytach złotych przedsiębiorstw*, 2010-23

* Cały portfel ** Różnica między 3M WIBOR a średnim oprocentowaniem
Źródło: NBP, Analizy Pekao

Na pierwszym etapie, w którym wolumen takich depozytów wciąż szybko wzrastał (w odpowiedzi na rosnące obroty firm), a ich oprocentowanie pozostawało niemal zerowe pomimo silnych podwyżek stóp NBP, marże uzyskiwane na nich przez banki osiągnęły dawno nienotowany poziom ponad 600 punktów bazowych (2H22). Dalsze dostosowania oprocentowania tych produktów, które miały miejsce na przestrzeni bieżącego roku były zaś na tyle niewielkie, iż ograniczyły ich marżowość o maksymalnie 100 punktów bazowych, czyniąc na ten moment z bieżących depozytów złotych jeden z najbardziej rentownych tradycyjnych produktów bankowych.

Kluczowe wnioski wypływające z analizy trendów rynkowych w obszarze bankowości przedsiębiorstw

Po 2010 roku Polska zaliczała się do najszybciej rozwijających się rynków bankowości przedsiębiorstw w UE. Nasz kraj wyróżniało w tym czasie nie tylko ponadprzeciętne wysokie tempo wzrostu gospodarczego, ale też dynamiczny rozwój polskich firm, działających w coraz większym stopniu na skalę międzynarodową. Ostatnie lata przyniosły jednak dla banków z jednej strony nagromadzenie barier popytowych, które dotknęły zarówno obszar bankowości detalicznej, jak i biznesowej, z drugiej zaś kumulację

wyzwań o charakterze instytucjonalnym (wakacje kredytowe, kredyty frankowe). Wynikające stąd niedogodności dla banków zostały już w 2022 roku częściowo zrekompensowane pozytywnymi dla nich efektami podwyżek stóp procentowych, które w tym roku przełożą się na rekordowo wysoki wynik całego sektora bankowego. **Jednocześnie w omawianym okresie mogliśmy zaobserwować spore zmiany strukturalne rynku kredytów i depozytów firm** (w tym m.in. silne wahania popytu na kredytowanie obrotowe, rosnącą popularność kredytów walutowych, czy też następujące po sobie fale wzrostów w obszarze depozytów bieżących i terminowych).

Wydaje się jednak, iż w tym burzliwym gospodarczo okresie na nieco podatniejszy grunt natrafiła właśnie bankowość biznesowa. Odzwierciedleniem tego była m.in. wyższa niż w segmencie detalicznym dynamika wzrostu kredytów, a zwłaszcza depozytów, wyraźniejsza poprawa jakości portfela kredytowego firm (za wyjątkiem należności walutowych od MŚP), jak również generalnie lepsza reakcja marż na podwyżki stóp procentowych w przypadku produktów korporacyjnych. Nie przeszkodziła temu generalnie większa wrażliwość segmentu korporacyjnego na zmiany w otoczeniu makroekonomicznym, gdyż „straty” poniesione w trudniejszych momentach były z nawiązką rekompensowane solidnymi wzrostami w okresach dobrej koniunktury gospodarczej.

3 Ewolucja modelu biznesowego bankowości przedsiębiorstw

Banki korporacyjne dążą do lepszego zaspokajania potrzeb firm i tworzenia dla nich dodatkowej wartości

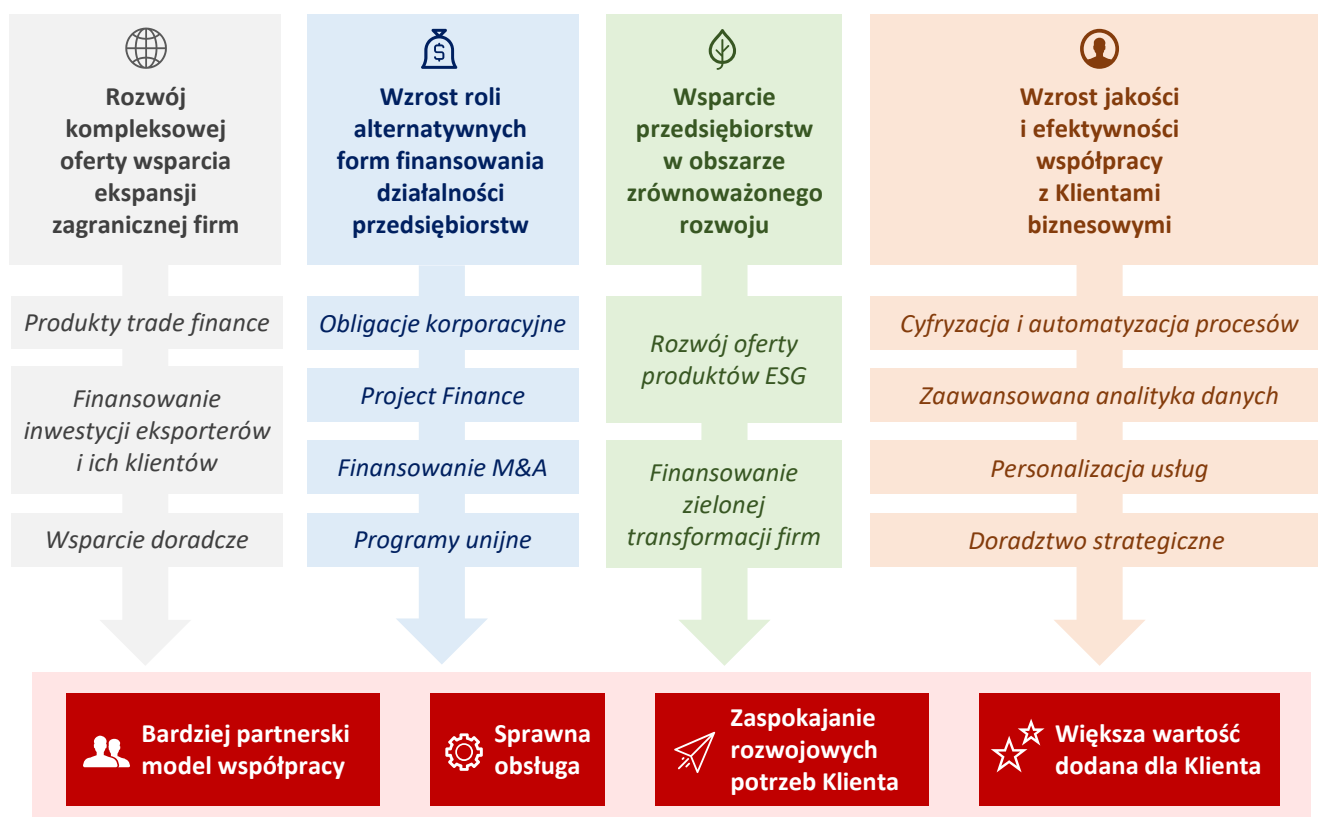
W ostatnich latach strategiczne zmiany w funkcjonowaniu banków korporacyjnych były stymulowane wewnętrznie (kierunki wyznaczone w ich strategiach), choć w reakcji na różne zjawiska i procesy zachodzące w ich otoczeniu biznesowym. Podejmowane przez nie działania skupiały się na poszukiwaniu efektywnych sposobów alokacji kapitału, rozwoju nowych usług i obszarów biznesowych, a także na modernizacji operacji bankowych i optymalizacji własnych procesów. Z kolei wspomniane zmiany na rynku usług bankowych dla przedsiębiorstw są definiowane głównie przez czynniki ekonomiczne (m.in. wzrost wolatylności gospodarki, utrzymującą się presję kosztową czy postępującą internacjonalizację polskich firm) oraz społeczne (np. ESG czy powszechną cyfryzację życia). Bankowość korporacyjna przechodzi zatem znaczącą ewolucję wewnętrzną, choć

obecne wyzwania pochodzą z zewnątrz. Banki korporacyjne nie funkcjonują bowiem w oderwaniu od swojego otoczenia i muszą stale dostosowywać się do zachodzących globalnych trendów gospodarczych, technologicznych czy społecznych. Różne inicjatywy banków mają zaś na celu nie tylko lepsze zaspokojenie potrzeb klientów, zwiększanie dla nich wartości dodanej swoich usług, ale też stymulowanie szybszego rozwoju biznesu omawianych instytucji finansowych.

Do istotnych działań o charakterze strategicznym podejmowanych przez banki w obszarze bankowości przedsiębiorstw zaliczyć można m.in.:

1. rozwój oferty kompleksowego wsparcia ekspansji zagranicznej klientów korporacyjnych,
2. rozwój alternatywnych (w tym specjalistycznych) form finansowania działalności przedsiębiorstw,
3. wsparcie przedsiębiorstw w obszarze zrównoważonego rozwoju (ESG),

Rys. 23 Kluczowe elementy zorientowanej na klienta ewolucji bankowości przedsiębiorstw

- 4. podnoszenie jakości i efektywności obsługi klientów biznesowych**, m.in. poprzez zastosowanie najnowszych zdobyczy technologicznych (digitalizacja i automatyzacja), rozwój usług doradczych, personalizację usług czy też tworzenie dodatkowej wartości dla klientów w oparciu o zaawansowaną analitykę danych.

Banki coraz aktywniej wspierają ekspansję zagraniczną firm, proponując im praktyczne rozwiązania w tym obszarze

Jak wspomniano, **bardzo ważnym katalizatorem rozwoju oraz przekąźnikiem wyzwań rynkowych do banków są klienci oraz zmiany ich potrzeb biznesowych. To w odpowiedzi na te potrzeby banki będą dalej ewoluować i dostosowywać swój sposób działania do nowych trendów.**

Na przestrzeni ostatniego trzdziestolecia, dynamiczny rozwój relacji handlowych z zagranicą sprawił, iż eksport stał się ważnym źródłem przychodów firm (zwłaszcza przemysłowych), a tym samym elementem życia gospodarczego w naszym kraju. Jak wspomnieliśmy w rozdziale drugim, sam eksport odpowiada obecnie za ponad 60% polskiego PKB, czyli o ponad 20 punktów procentowych więcej niż na początku ubiegłej dekady. **Utrzymujące się bariery handlowe i prawne (zwłaszcza w coraz bardziej pożądaną ekspansji do krajów pozaunijnych), a także stagnacja na głównych rynkach eksportowych (UE i Wielka Brytania), skutkują potrzebą szukania silniejszego wsparcia firm, w celu lepszego wykorzystywania istniejących szans i pozyskiwaniu nowych partnerów.** Wejście na nowe rynki pozwala przedsiębiorstwom na dywersyfikowanie ryzyka związanego z lokalną koniunkturą gospodarczą, a także zachodzącymi w otoczeniu krajowym zmianami konkurencyjnymi.

Kluczowe podczas procesu wchodzenia na nowy rynek jest stabilne finansowanie oraz szerokie spektrum produktów oferowanych przez banki ułatwiających budowę trwałych relacji z nowymi klientami, nadbudowane dodatkowymi usługami w zakresie doradztwa. Rozwiązania oferowane przez banki ułatwiają tym samym firmom dalszy rozwój. W odpowiedzi na potrzeby klienta planującego ekspansję, instytucje finansowe poszerzają własną ofertę finansowania, w tym finansowania inwestycyjnego, ukierunkowanego szczególnie na projekty wspierające polskie przedsiębiorstwa, występujące w roli inwestora zagranicznego. W celu ograniczenia ryzyka banki współpracują z instytucjami rozwoju, które pomagają w eksporcie, m.in.: KUKI, PAIH, czy też ARP. Jednym z przykładów takiej aktywności jest porozumienie zawarte między KUKI a bankami Pekao i ING,

czy też tegoroczne z mBankiem - współpraca umożliwi gwarantowanie przez KUKI spłaty do 80% wartości kredytów inwestycyjnych udzielonych przez banki eksporterom na ich inwestycje podejmowane w Polsce. Oznacza to, że bank może istotnie zwiększyć skalę finansowania swoich klientów przy niezmiennych współczynnikach ekspozycji na ryzyko. **W związku z ekspansją polskich firm na wiele bardziej „egzotycznych” rynków, tradycyjne portfolio usług z zakresu trade finance, rozbudowywane jest ponadto o ofertę w zakresie bardziej specjalistycznego structured export finance.** Dodatkowo, już teraz obserwowany jest wzrost zakresu usług doradczych oferowanych przez instytucje finansowe firmom wychodzącym na rynki zagraniczne, a tendencja ta w najbliższych latach powinna być utrzymana ze względu na stale rosnące oczekiwania klientów.

Banki korporacyjne kreatywnie podchodzą również do samego finansowania przedsiębiorstw...

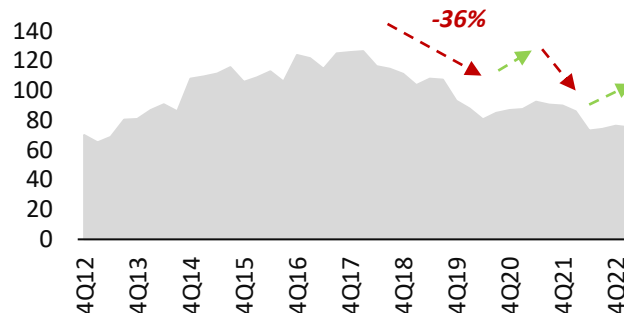
Poza działaniami bezpośrednio związanymi ze wspieraniem ekspansji, celem banków jest także dostarczanie finansowania dopasowanego do zmieniającego się otoczenia biznesowego. Jednymi z ciekawszych produktów, przed którymi stoją dobre perspektywy rozwoju (choć w ostatnich latach mierzyły się z licznymi barierami), są m.in. obligacje korporacyjne. Rynek tych papierów przeżywał po 2017 roku dość poważne problemy, napotykając na różnego rodzaju bariery (wizerunkowe – w efekcie afery Getback, regulacyjne czy też czysto finansowe). W ich rezultacie wolumen tych instrumentów dłużnych obniżył się do 2Q20 w stosunku do szczytu z 4Q17/1Q18 łącznie o ponad 35%. Sytuacja w tym zakresie, pomimo bardzo niepewnego otoczenia makroekonomicznego (pandemia, wojna w Ukrainie) jednak ustabilizowała się, a w ostatnich kwartałach widoczne były sygnały pewnego ożywienia. Przejawem tego w przypadku co najmniej kilku emisji był m.in. fakt, iż zainteresowanie inwestorów znacząco (o kilkadziesiąt procent) przewyższało wartość zaoferowanych obligacji. Popyt na takie papiery wydaje się ponownie rosnąć ze strony inwestorów zarówno indywidualnych (odpowiadających w całym 2022 roku już za około 40% rynku), jak i instytucjonalnych. Sytuacja ta **podnosi znaczenie banków, którzy na rynku tym występują nie tylko jako podmioty nabywające obligacje firm, ale też w roli aranżerów ich emisji.**

Przejście krajowej gospodarki do modelu gospodarki zrównoważonej zgodnej z modelem Europejskiego Zielonego Ładu wymaga ciągłych nakładów inwestycyjnych. **Ważną formą finansowania tej modernizacji i transformacji polskiej gospodarki jest finansowanie inwestycji w formule project finance zarówno w formule z, jak i bez regresu.** Doświadczenia wskazują, że tego typu finansowanie jest odpowiednie dla projektów o dowolnej skali. Jest ono stosowane od lat w przypadku dużych przedsięwzięć inwestycyjnych. W ostatnich latach formuła *project finance* zaczyna być powszechnie stosowana w projektach sektora prywatnego o małej skali, związanych z finansowaniem budowy i rozbudowy projektów OZE. Znaczenie tego typu finansowania rośnie. Jest ono korzystne nie tylko dla

Inwestorów, ale i dla samych instytucji finansowych. W przypadku tych drugich dodatkową zaletą portfeli projektów *project finance* jest fakt, iż są one także odpowiednie do sekurytyzacji.

Rys. 24 Wolumen dłużnych papierów wartościowych przedsiębiorstw*

Mld złotych

* Krótco- i długoterminowych, stan na koniec okresu

Źródło: Bank Pekao

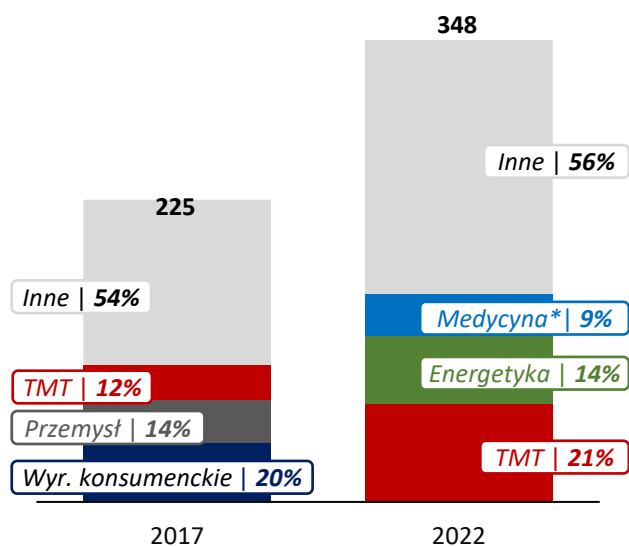
Innym typem finansowania inwestycyjnego oferowanego przez banki, które cieszą się dużą popularnością, jest wsparcie projektów dotyczących M&A. Ten zakres działalności dotyczy głównie firm i przedsiębiorstw, które poprzez proces fuzji i przejęć planują wejść na nowy rynek, uzyskać korzyści skali, bądź wzmocnić obecność czy zakres swojej działalności na rynku lokalnym. W samym 2022 roku w Polsce przeprowadzono rekordowe 348 transakcji M&A, z czego 78% odbywało się z udziałem inwestora branżowego (realizowane między podmiotami działającymi na tym samym rynku lub w branży pokrewnej), a 17% z udziałem inwestora finansowego. Największym zainteresowaniem cieszyła się branża TMT (Technologia, Media, Telekomunikacja) z 73 transakcjami (21% wszystkich transakcji w 2022 roku) oraz Energetyka - 51 transakcji (15%)^x. Zauważalne jest przy tym rosące zainteresowanie polskim rynkiem ze strony inwestorów zagranicznych. Na przestrzeni ostatnich 10 lat najwięcej transakcji zostało zawartych z nabywcami ze Stanów Zjednoczonych (140 transakcji M&A), Wielkiej Brytanii (124) i Niemiec (118). Natomiast największy wzrost zainteresowania polskimi firmami w ostatnim okresie widoczny jest ze strony inwestorów czeskich i szwedzkich.

2) GrantThornton. Rynek fuzji i przejęć w Polsce. Analiza transakcji na krajowym rynku M&A w latach 2017-2022,

<https://grantthornton.pl/wp-content/uploads/2023/01/Rynek-fuzji-i-przejec-w-Polsce-edycja-2023-raport-Grant-Thornton-1.pdf>

Rys. 25

Liczba i struktura branżowa transakcji M&A na polskim rynku, 2022 vs 2017

Źródło: GrantThornton

Koncentracja uwagi na polskich firmach nie jest jednak bezpodstawa, gdyż sama sytuacja makroekonomiczna w naszym kraju przyciąga potencjalnych kontrahentów. Nasza gospodarka uznawana jest za prężną i szybko rozwijającą się, a jej atrakcyjność dodatkowo podwyższają czynniki takie, jak konkurencyjne koszty i jakość zasobów pracy, chłonny rynek krajowy, dobre położenie geograficzne i coraz lepsza infrastruktura komunikacyjna, jak również przynależność do Unii Europejskiej oraz wszystkich głównych organizacji międzynarodowych. Czynniki te sprzycają będą w przyszłości dalszemu napływowi inwestycji zagranicznych, a także liczby przeprowadzanych transakcji M&A w Polsce.

Sektor bankowy pełni również bardzo istotną rolę w systemie wdrażania i dystrybucji funduszy Unii Europejskiej, dostarczając beneficjentom finansowanie oraz doradztwo. W ostatnich latach dużo większego znaczenia nabrały tzw. zwrotne preferencyjne instrumenty finansowe finansowane przez UE, w tym głównie oferowane przez BGK oraz Europejski Fundusz Inwestycyjny gwarancje portfelowe bankowych kredytów obrotowych i inwestycyjnych (programy BGK Biznesmax, EFI COSME, EFI PFG, EFI EaSI, a w najbliższym czasie gwarancje w ramach programów FENG i InvestEU) oraz preferencyjne linie finansowe BGK, Europejskiego Funduszu Inwestycyjnego, czy Europejskiego Banku Inwestycyjnego dystrybuowane także poprzez banki. Z kolei w przypadku tradycyjnego dotacyjnego finansowania projektów ze środków UE, sektor bankowy dostarcza także finansowanie m.in. w ramach Kredytu Technologicznego czy

kredytów pomostowych. Banki uczestniczą ponadto w innych preferencyjnych programach takich jak dopłaty do odsetek i/lub do kapitału kredytów mających na celu wsparcie rozwoju inwestycji, lepszy dostęp do kapitału obrotowego czy wsparcie płynnościowe.

Niebagatelną rolę banków jest także doradztwo dla beneficjentów – w gąszczu skomplikowanych regulacji i mnogości rozwiązań i dostępnych źródeł finansowania stają się partnerem dla beneficjentów w przygotowaniu, realizacji i finansowaniu działalności i projektów infrastrukturalnych. Banki uczestniczą także w procesie przygotowania programów, opiniując je i wskazując potrzeby klientów na wykorzystanie preferencyjnego finansowania zewnętrznego.

Banki posiadają ponadto własne zespoły analityków ekonomicznych, co tym bardziej czyni z nich instytucje oparte na wiedzy eksperckiej. Działalność w zakresie szeroko pojętego *economic research* stanowi dla nich element wizerunkowy, ale też i wspierający sprzedaż.

Coraz ważniejszym elementem oferty banków będą w przyszłości także produkty związane z ESG

Kolejnym zyskującym na znaczeniu obszarem działalności instytucji bankowych jest wsparcie klientów w zakresie zrównoważonego rozwoju (ESG). Banki zaczynają oferować produkty odpowiedzialne społecznie, tj. takie, które mają na celu realizację projektów zrównoważonych lub promujące klientów dbających o środowisko naturalne. Rozporządzenie Komisji Europejskiej i Parlamentu Europejskiego z grudnia 2019 roku w sprawie taksonomii, ustaliło cel zerowej emisji, czyli neutralności klimatycznej gospodarki UE do 2050 roku. Zielona transformacja spowodowała, że firmy w swoich strategiach zaczęły uwzględniać kamienie milowe w drodze do długoterminowego celu ekologicznego. Także banki w ramach swoich strategii rozwoju wyznaczyły kryteria finansowania podmiotów poszczególnych sektorów rynku, w znacznej mierze ograniczając docelowy wolumen finansowania udzielanego m.in. branży węglowej.

Jak wskazuje PwC w swoim raporcie³, w efekcie wprowadzonych zmian regulacyjnych, banki przygotowują propozycje rozwiązań rozszerzających wymogi prawne związane z kredytowaniem, inwestowaniem i łańcem wewnętrznym właśnie o aspekty ESG. Kluczowy dla strategii według zdecydowanej większości ankietowanych banków będzie wpływ polityki zrównoważonego rozwoju oraz wymogów unijnych na ryzyko i procesy kredytowe. Jednocześnie, polskie banki dokonały ogólnej oceny zgodności z aktualnymi wymogami ESG i oszacowały ich wpływ na biznes, a według innego raportu PwC⁴, aż 94% z nich planuje uwzględnić w zarządzaniu ryzykiem kredytowym wpływ czynników ESG na procesy i profil ryzyka w sposób ilościowy. Coraz bardziej popularne stają się także ratingi ESG, które pozwalają zmierzyć efektywność oraz ryzyko danego przedsiębiorstwa w obszarze środowiskowym, społecznym i ładu korporacyjnego (w polskim sektorze bankowym najbardziej popularne są ratingi Sustainalytics i EcoVadis). Wspomniany wskaźnik pomaga potencjalnym inwestorom w podejmowaniu decyzji, a większość analiz przeprowadzanych przez agencje bazuje na danych niefinansowych. Pomimo, że ratingi są dobrowolne, to przystąpienie do oceny pozwala z wyprzedzeniem zwrócić

uwagę na wdrożenie istotnych wymagań, które stopniowo stają się obowiązkowe.

W związku ze wspomnianą polityką europejską, dotyczącą zrównoważonego rozwoju, instytucje bankowe dostosowują się do wymagań klientów, a każdy z ankietowanych podmiotów planuje dalej rozszerzać swoją ofertę zielonego finansowania⁵. **Wprowadzany produkt oceniany jest obecnie pod kątem jego wpływu na środowisko i aspektów społecznych, a każdy bank oferuje własny zakres zielonych produktów, których popularność stale rośnie.** Coraz większe globalne zainteresowanie tematem ESG obrazują także prognozy ekonomistów, którzy szacują, że światowy rynek zrównoważonego finansowania będzie rosł o ponad 20% średniorocznie (CAGR), a jego wartość w 2032 roku będzie ponad sześciokrotnie wyższa niż w 2022 roku⁶. Konkretnie w Europie zaś, która obecnie odpowiada za niecałe 40% globalnego rynku zielonego finansowania⁷, do rozwoju znacząco przyczynią się ograniczenia i regulacje UE.

100%

podmiotów planuje rozszerzyć ofertę o nowe produkty kredytowe z zakresu zrównoważonego finansowania

94%

banków planuje w najbliższym roku uwzględnić w zarządzaniu ryzykiem kredytowym wpływ czynników ESG na procesy i profil ryzyka w sposób ilościowy

81%

banków wprowadziło elementy zrównoważonego finansowania w ofercie produktowej, a ponad 80% w strategii biznesowej i procesach administracji

Źródło: PwC. Zielone finanse po polsku, edycja 2022

3) PwC. Kryzys energetyczny nie zatrzyma zielonej zmiany w polskiej bankowości,

<https://www.pwc.pl/pl/media/2022/2022-10-04-kryzys-energetyczny-nie-zatrzyma-zielonej-zmiany-w-polskiej-bankowosci.html>

4) PwC. Zielone finanse po polsku, edycja 2022, <https://www.pwc.pl/pl/publikacje/>

5) Tamże

6) Precedence Research. Sustainable finance market size, 2022 to 2032, <https://www.precedenceresearch.com/sustainable-finance-market>

7) Global Market Insights. Sustainable Finance Industry Analysis, <https://www.gminsights.com/industry-analysis/sustainable-finance-market>

Rynek zrównoważonego finansowania tworzą obecnie przede wszystkim: zielone obligacje (*green bonds*), obligacje wpływu społecznego (*social bonds*) i mieszane (*mixed-sustainability bonds*), a *status quo* w tym zakresie ma zostać zachowane w perspektywie najbliższych 10 lat. Powstają też nowe zielone produkty oferowane przez banki, takie jak:

- **zielone depozyty** – krótkoterminowe inwestycje w projekty zrównoważone środowiskowo przez firmy spełniające kryteria kwalifikowalności;
- **zrównoważone depozyty** – finansowanie małych i średnich przedsiębiorstw w krajach rozwijających się, wspieranie projektów mikrofinansowania i zapewnianie zasobów na zrównoważone projekty;
- **zielone kredyty handlowe** – finansowanie zakupów towarów i materiałów w celu wspierania zrównoważonych inicjatyw, w tym przejścia na energię odnawialną lub zrównoważoną produkcję żywności;
- **zielone gwarancje i akredytywy** – finansowanie projektów lub produktów mających wyraźnie pozytywny wpływ na środowisko i przejście na gospodarkę niskoemisyjną;

- **finansowanie zrównoważonego łańcucha dostaw** – partnerstwo, w ramach którego korporacja zapewnia swoim dostawcom dostęp do lepszych opcji finansowania w oparciu o ich profil środowiskowy, społeczny i zarządczy (ESG). Celem jest zmniejszenie kosztów dostawców w celu poprawy ich zrównoważonego rozwoju.

Wiele banków, oprócz zapewnienia finansowania oferuje także wsparcie w zakresie transformacji firmy w drodze do ograniczenia jej emisji, bądź długofalowego osiągnięcia zerowej emisji. Nowoczesny zielony bank powinien pełnić rolę kompleksowego doradcy, który będzie towarzyszył klientowi na każdym etapie realizacji inwestycji – od wyboru konkretnych rozwiązań, doboru podwykonawców i optymalnych produktów, po ewaluację efektów po zakończeniu projektu. Firmy powinny mieć też dostęp do dedykowanych kredytów na przedsięwzięcia proekologiczne, a ich partner bankowy powinien organizować emisje zielonych obligacji i pośredniczyć w przyznawaniu dopłat (krajowych i unijnych) do proekologicznych przedsięwzięć, które dodatkowo można łączyć z produktami bankowymi.

Banki wykorzystują nowe technologie do budowy wartości dodanej dla klienta oraz doskonalenia swoich procesów

Zmiana wymagań biznesowych i finansowych klientów oraz wzrost świadomości wpływu biznesu na społeczeństwa i środowisko zmieniły nie tylko zakres oraz skalę oferowanych przez banki produktów. W połączeniu ze wzrostem złożoności otoczenia biznesowego, przyczyniły się one również do zmiany sposobu interakcji pomiędzy bankiem a klientami korporacyjnymi. Firmy oczekują od banków znacznie więcej niż tylko standardowego przeprosowania transakcji oraz dostarczenia finansowania. Oczekują doradztwa, personalizacji i partnerstwa. W związku z tym rośnie waga tego, aby bank lepiej rozumiał biznes

— ” —

Zyskujące na znaczeniu kwestie ESG wkomponowane są w długofalowe plany rozwoju banków, a część krajowych instytucji poświęciła temu tematowi dedykowane strategie

— ” —

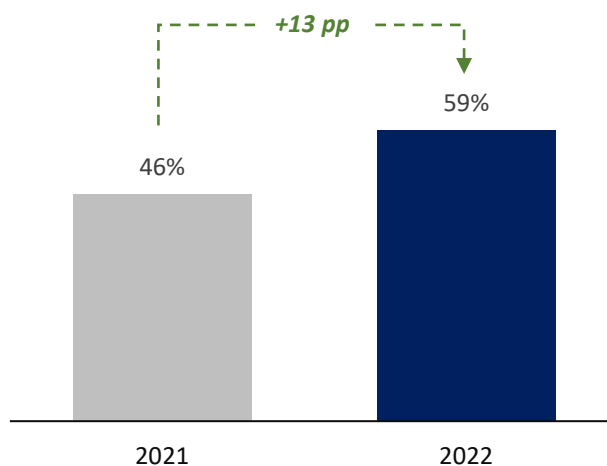
klienta, a ich opiekunowie możliwie dużą część swojego czasu przeznaczali na szeroko rozumiane wsparcie doradcze przy użyciu narzędzi niedostępnych dla klienta. W tym celu **banki wykorzystują różne zdobycze technologiczne, które oprócz tego służą też usprawnianiu i automatyzacji wielu procesów – wszystko po to by obsługiwać klienta sprawniej i dostarczać mu dodatkową wartość. Główne obszary zainteresowania banków korporacyjnych w tym zakresie obejmują:**

- **cyfryzację i automatyzację** - nowe technologie odgrywają kluczową rolę w procesie ewolucji modelu operacyjnego banków korporacyjnych, głównie poprzez systemy, które umożliwiają automatyzację rutynowych zadań i procesów, a przez to koncentrację pracowników na bardziej strategicznych aspektach obsługi klientów;
- **tworzenie wartości poprzez dane** - banki gromadzą ogromne ilości danych na temat transakcji i zachowań klientów. Te dane mogą być wykorzystane zarówno do personalizacji usług, jak i do wspierania inwestycji czy planowania finansowego klientów pomagając im zrozumieć ich efektywność operacyjną czy trafnie identyfikować obszary optymalizacji.

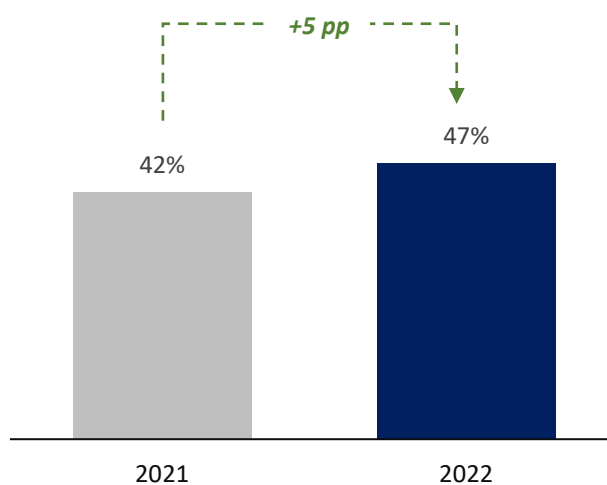
Automatyzacja procesów bankowości korporacyjnej pozwala na szybszą obsługę klientów, redukcję kosztów oraz minimalizację ryzyka ludzkiego błędu. Dodatkowo, pozwala bankom na skupienie zasobów na najważniejszych obszarach współpracy z klientem. Natomiast od strony klienta korporacyjnego, ułatwia mu monitorowanie oraz sprawne zarządzanie jego finansami w czasie rzeczywistym oraz umożliwia m.in. redukcję ryzyka związanego z kursami walut, optymalizację płatności czy kontrolę zobowiązań finansowych. Jest to fundament zmiany, która jest niezbędna z punktu widzenia banku, ale również wymagana od klientów, którzy płynny dostęp online traktują już jako normę. Według badania przeprowadzonego przez The Global Treasurer i CGI⁸ aż około 59% klientów korporacyjnych uważa, iż brak integracji usług do wewnętrznych systemów motywuje ich do zweryfikowania relacji z bankiem (wzrost o 13 punktów procentowych r/r), a 48% z nich wskazuje, że jeden dashboard i punkt dostępu do wszystkich usług (bankowych oraz zewnętrznych) to obszar relacji z bankiem, który powinien zostać poprawiony (+5 pp r/r). W odpowiedzi na oczekiwania klientów banki powinny jeszcze szerzej wykorzystywać swoją skalę i szeroki kontakt z podmiotami obecnymi na rynku. Jednym z możliwych rozwiązań jest

Rys. 26 Rola technologii w procesie obsługi firm – badanie The Global Treasurer/CGI

Odsetek klientów korporacyjnych skłonnych stwierdzić, że „integracja usług do wewnętrznych systemów motywuje do weryfikacji relacji z bankiem”

Odsetek klientów korporacyjnych skłonnych stwierdzić, że „jeden punkt wejścia i podgląd do wszystkich zaangażowani w banku dostępny w czasie rzeczywistym jest kluczowym obszarem relacji z bankiem wymagającym poprawy”

Źródło: The Global Treasurer / CGI „Transaction banking survey 2022”

tworzenie platform łączących interesy klientów lub umożliwiających im realizowanie ich potrzeb biznesowych - zarówno operacyjnych (np. agregacja ofert przetargów czy potrzeb zakupowych klientów), jak i bardziej strategicznych (np. identyfikowanie i generowanie szans na podjęcie

8) The Global Treasurer, CGI „Transaction banking survey 2022”, <https://www.theglobaltreasurer.com/resources/cgi-transaction-banking-survey-2022/>

współpracy pomiędzy klientami banku w ramach pionowych łańcuchów wartości lub oferowanie im wsparcia przy ekspansji horyzontalnej - fuzjach, przejęciach, czy wspólnych inwestycjach). Budowa i integracja środowiska biznesowego klienta już teraz jest ważnym czynnikiem cementującym współpracę i wszystko wskazuje na to, że taki kierunek rozwoju współpracy utrzyma się również w przyszłości.

Relatywnie nowym, lecz perspektywicznym obszarem, w którym banki mogą tworzyć unikalną wartość jest rozwijanie kompetencji technologicznych i dostarczanie klientom analityki oraz narzędzi pozwalających na zrozumienie danych własnych oraz bankowych (dotyczących np. wzorców płatności czy benchmarków rynkowych). Pozwoliłoby to generować klientom wartościowe informacje, pomagające im lepiej zrozumieć ich efektywność operacyjną, identyfikować obszary optymalizacji i dostosowywać strategię do zmieniających się warunków rynkowych czy finansowych. Przykładowo, analizy danych mogą pomóc firmom w identyfikowaniu wzorców płatności, przewidywaniu przepływów pieniężnych oraz planowaniu i tworzeniu prognoz finansowych, analizach trendów rynkowych czy ocenie ryzyka. Dostęp do takich narzędzi może pomóc klientom w podejmowaniu trafniejszych decyzji biznesowych, na czym skorzystają oni sami oraz finansujące ich banki. Rozwój narzędzi analityki danych i udostępnianie ich klientom będą wymagały budowania kompetencji obsługujących te nowe rozwiązania. Istotne będą edukacja klientów oraz wsparcie ich w zrozumieniu tego jak skutecznie zarządzać danymi i wykorzystywać je do poprawy swojego biznesu oraz doradztwo w zakresie zarządzania danymi. Banki korporacyjne mogą dostarczać wsparcie w zakresie określenia, które informacje są kluczowe, oraz w jaki sposób dane mogą być przechowywane i udostępniane w sposób bezpieczny i efektywny.

Ważnym elementem oferty bankowości przedsiębiorstw będzie w przyszłości także doradztwo strategiczne

Tradycyjnie, banki korporacyjne koncentrowały się głównie na obszarach operacyjnych, takich jak obsługa transakcji, zarządzanie ryzykiem kredytowym oraz bieżąca obsługa klienta i zarządzanie dokumentacją. Jednak w obliczu dynamicznie zmieniającego się otoczenia **model operacyjny bankowości przedsiębiorstw przesuwa się w kierunku bardziej wartościowego doradztwa biznesowego i partnerskiej współpracy z klientami**. Banki korporacyjne coraz częściej pomagają klientom w opracowaniu ich strategii finansowania, optymalizacji kosztów czy identyfikacji nowych

możliwości na rynkach międzynarodowych. Kierowane do nich usługi mają coraz bardziej spersonalizowany charakter. W tym celu niezbędne jest głębokie zrozumienie potrzeb i celów swoich klientów, a nie tylko oferowanie tradycyjnych produktów i usług finansowych. W obecnych czasach, w sektorze korporacyjnym nie istnieje jedno uniwersalne rozwiązanie odpowiednie dla wszystkich, a oferta musi być dostosowana do konkretnej sytuacji i potrzeb klienta.

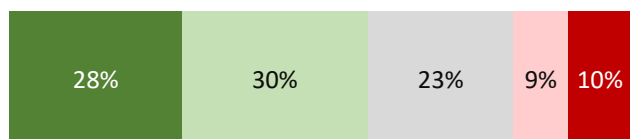
Na różnych etapach cyklu życia firm kluczowe jest stabilne finansowanie oraz dostępność szerokiego spektrum produktów finansowych oferowanych przez banki, ale dodatkowo usługi w zakresie doradztwa potrafią wydatnie ułatwiać im dalszy rozwój. Przytoczone już wcześniej badanie „Transaction Banking Survey 2022”, przeprowadzone przez The Global Treasurer we współpracy z CGI wykazało, że aż 28% ankietowanych firm uznało możliwość otrzymania strategicznego doradztwa finansowego i rynkowego jako bardzo istotny element ich relacji z partnerem bankowym (dalsze 30% zaś uznało ten aspekt za dość istotny). Jednocześnie, tylko 13% ankietowanych oceniło swoich partnerów bankowych, jako „bardzo dobrych” w zakresie wspomnianego doradztwa, co ukazuje znaczny potencjał rozwoju oferty instytucji finansowych w tym obszarze.

Rys. 27

Znaczenie doradztwa strategicznego – badanie The Global Treasurer/CGI

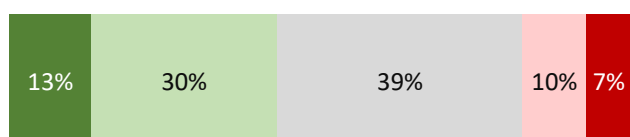
Jak bardzo istotna jest dla Państwa usługa doradztwa finansowego i strategicznego oferowana przez partnera bankowego?

Bardzo istotna 1 2 3 4 5 Bardzo mało istotna

Jak oceniliby Państwo jakość usług oferowanych przez partnerów bankowych w obszarze doradztwa finansowego i strategicznego?

Bardzo wysoko 1 2 3 4 5 Bardzo nisko

Ewolucja modelu działania banków korporacyjnych ma stopniowo zmieniać je w partnerów biznesowych firm

Wszechstronne wykorzystanie nowych technologii w procesach wewnętrznych i obsłudze klientów korporacyjnych, w połączeniu z dostarczaniem dodatkowej wartości przez kompleksowe doradztwo, pozwalają bankom korporacyjnym pełnić rolę bardziej strategicznych partnerów biznesowych. Tacy partnerzy nie tylko świadczą usługi finansowe, ale też służą własnym doświadczeniem i wiedzą ekspercką, pomagając klientom w efektywnym zarządzaniu danymi jako istotnym zasobem strategicznym. W dobie cyfryzacji i rosnącej ilości dostępnych danych, ta rola staje się coraz bardziej istotna. Warto podkreślić, że usługi doradcze i tworzenie ekosystemów informatycznych nie tylko pomagają firmom efektywnie funkcjonować, ale także pozwalają bankom na budowanie z nimi szczególnie trwałych

relacji. Stają się one nieodłącznym elementem infrastruktury i codziennego biznesu klientów. Jest to klucz do sukcesu w nowej erze obsługi klienta firmowego.

Banki na całym świecie przekształcają swoje podejście do obsługi klienta biznesowego w odpowiedzi na postęp technologiczny i zmieniające się otoczenie gospodarcze. Automatyzacja procesów, personalizacja ofert i rozszerzone usługi doradcze są kluczowymi elementami nowego modelu obsługi klienta. Firmy korzystają z tych zmian, aby zwiększyć swoją efektywność, kontrolę finansów i osiągnąć sukces na międzynarodowych rynkach. Banki, które potrafią dostarczyć kompleksowe i spersonalizowane usługi, zdobywają zaufanie klientów i budują długotrwałe relacje partnerskie. Przyszłość bankowości firmowej wydaje się fascynująca, a banki będą musiały kontynuować inwestowanie w technologie i najlepszych ekspertów, aby zadbać o swoją pozycję rynkową.

4 Sytuacja konkurencyjna i strategię polskich banków w obszarze bankowości biznesowej

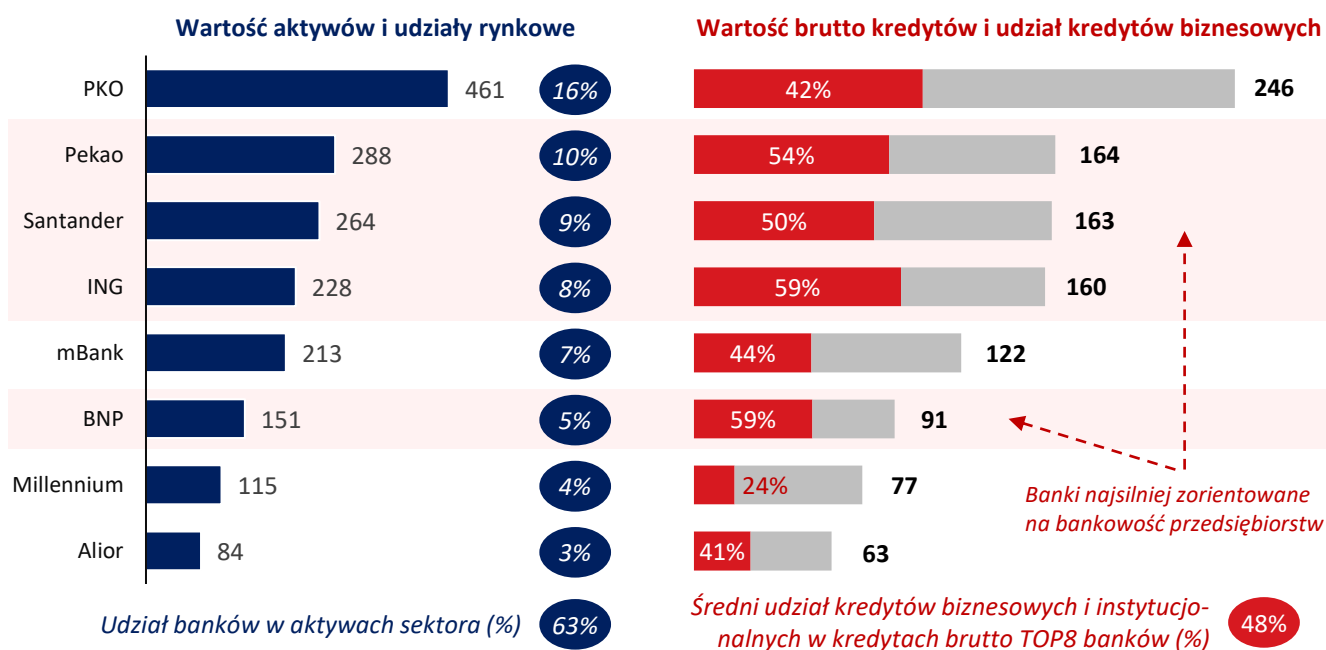
Poziom koncentracji sektora stale rośnie. Czołowe banki wykazują zróżnicowaną orientację na segment korporacyjny

Na koniec 2. kwartału 2023 roku udział 8 wiodących banków w aktywach całego sektora wyniósł ponad 60%. Liderem pod tym względem jest PKO BP z udziałem około 16%, drugą pozycję zajmuje Bank Pekao (~10%), a podium zamyka Santander (~9%). Łączne aktywa 8 największych banków sektora to ponad 1,8 bln złotych (na poziomie skonsolidowanym). Obecny poziom koncentracji sektora jest efektem trwałych i długookresowych trendów. Konsolidacja sektora na przestrzeni ostatnich dwóch dekad z jednej strony pozwoliła na poprawę jego rentowności, z drugiej zaś większym bankom łatwiej było umacniać pozycję konkurencyjną w wielu obszarach korzystając z efektu skali. Wszystkie 8 największych banków charakteryzuje się uniwersalnym zakresem świadczonych usług, niemniej jednak niektóre z nich istotnie różnicuje struktura aktywów będąca wynikiem orientacji na różne segmenty biznesowe. **Wśród banków o największym udziale kredytów szeroko rozumianego segmentu klientów biznesowych można wyróżnić przede wszystkim ING Bank Śląski, Bank Pekao Santander Bank oraz BNP Paribas, w których udział segmentu biznesowego oscyluje wokół lub przekracza 50%**

całego portfela kredytowego. Z kolei bankami, których struktura portfela kredytowego najbardziej wskazuje na koncentrację na segmencie bankowości detalicznej są Millennium Bank oraz Alior Bank.

Bankowość korporacyjna jest różnie definiowana przez banki. Najczęściej model biznesowy oparty jest na segmentacji klientów definiowanej przez wartość rocznych obrotów raportowanych przez klienta. Większość z prezentowanych banków uwzględnia w segmencie detalicznym mikroprzedsiębiorstwa (m.in. Bank Pekao, mBank, Santander, BNP Paribas). W ramach bankowości przedsiębiorstw stosowane są różne klasyfikacje klienta. Przykładowo mBank publikuje informację o stosowanym podziale klientów korporacyjnych na klientów K1 (roczne obroty powyżej 1 mld zł i niebankowe instytucje finansowe) K2 (roczne obroty od 50 mln do 1 mld zł) oraz klientów K3 (roczne obroty poniżej 50 mln zł i pełna księgowość). Niemniej jednak, w każdym banku podział ten przyjmuje nieco inne wartości. Działalność biznesowa banków jest też zróżnicowana pod kątem profilu działalności klientów (np. BNP Paribas posiada specjalizację w rozwoju relacji z uczestnikami rynku rolno-spożywczego, wspierając zrównoważoną transformację sektora).

Rys. 28 Aktywa, kredyty i udział kredytów biznesowych w TOP8 polskich bankach, koniec 1H23

Strategie polskich banków w obszarze bankowości biznesowej cechuje wiele elementów wspólnych

Zakres publicznie dostępnej informacji o kierunkach rozwoju i założeniach strategicznych poszczególnych banków w segmentach bankowości korporacyjnej różni się między sobą. Część banków publikuje kompleksowe i szczegółowe plany rozwojowe dotyczące segmentu bankowości korporacyjnej w ramach dokumentu nazywanego strategią banku lub strategią grupy kapitałowej, podczas gdy informacje o kierunkach rozwoju niektórych banków w obszarze bankowości korporacyjnej są upubliczniane na wysokim poziomie ogólności a bardziej szczegółowe informacje bywają udostępniane częściej w ramach komunikatów prasowych lub sprawozdań finansowych. Niemniej jednak, zestawienie publicznie dostępnej informacji o kluczowych założeniach strategicznych poszczególnych banków w segmentach biznesowych pozwala zidentyfikować ich główne założenia, ich plan na pozycjonowanie się na rynku, a także wyodrębnić szereg trendów.

Strategia PKO BP na lata 2023-2025

Strategia pod hasłem przewodnim "Przygotowani do wyzwań, nastawieni na przyszłość" została przyjęta w grudniu 2022 r. Jednym z 7 filarów, na których oparto założenia strategiczne, jest „Najlepsza oferta dla klientów biznesowych dzięki skali grupy kapitałowej PKO Banku Polskiego”. Bank koncentruje się na tworzeniu wartości dla swoich klientów korporacyjnych poprzez zwiększenie wykorzystania synergii w Grupie Kapitałowej PKO Banku Polskiego i zbudowanie multiplatformy produktowej. Plany banku obejmują połączenie w ramach jednej platformy m.in. usług leasingowych, ubezpieczeniowych i TFI. Strategia adresuje także kwestię dotarcia do segmentu MŚP w ramach finansowania łańcuchów dostaw klientów strategicznych oraz wykorzystanie potencjału zwiększenia dochodów w segmencie klientów korporacyjnych poprzez intensyfikację cross-sell'u. Jednym z podkreślanych elementów strategii, jest rozwój procesów w kanałach zdalnych. W tym zakresie bank zaplanował m.in. zbudowanie uniwersalnych narzędzi opartych o API, które będą mogły zostać zintegrowane z zewnętrznymi systemami klientów korporacyjnych. Ambicje banku obejmują także wysoko konkurencyjny proces kredytowy dla małych zaangażowań dzięki automatyzacji procesów (elektroniczny wniosek kredytowy, automatyczne generowanie standardowej dokumentacji, wykorzystanie zaawansowanych algorytmów predykcyjnych do analizy i monitoringu).

Założeniem strategii PKO BP jest również stworzenie nowego modelu obsługi i sprzedaży opartego na ekspertyzie w zakresie specyficznych potrzeb branżowych oraz ekspansji międzynarodowej i eksportu. PKO BP deklaruje również budowę nowej oferty dla firm i przedsiębiorstw, łączącej silne strony obsługi klientów indywidualnych i korporacji. Plany obejmują wdrożenie prostych rozwiązań cyfrowych i lekkiego modelu obsługi. **Bank deklaruje, że w horyzoncie Strategii 40% procesów sprzedażowych będzie realizowanych zdalnie.** PKO BP deklaruje również aspiracje do bycia partnerem pierwszego wyboru dla przedsiębiorstw (zarówno korporacji jak i mniejszych firm), które szukają wsparcia w zakresie transformacji energetycznej. Oferta w tym zakresie ma być holistyczna. Planowany ekosystem ESG ma wspierać klientów w procesie dokonywania inwestycji od początku do końca, np. w procesie wyboru dostawcy rozwiązań, zdobycia dotacji i finansowania. Klienci korporacyjni mają otrzymać doradztwo i finansowanie skomplikowanych inwestycji transformacyjnych oraz rozszerzony zakres strukturyzowanego finansowania ESG. W ramach prezentacji wyników finansowych po pierwszym półroczu 2023 r., odnosząc się do tych aspiracji, Bank ogłosił wzrost wolumenu zielonego finansowania o 78% r/r i wzrost liczby klientów korzystających ze zrównoważonego finansowania o 36% r/r. W Strategii znalazła się również kwestia wspierania zaangażowania polskich firm w odbudowę Ukrainy. Zgodnie z założeniami PKO BP chce być „kluczowym bankiem w Polsce dla firm, które chcą wejść i operować na rynku ukraińskim w ramach odbudowy państwa”.

Rys. 29

Kluczowe elementy strategii PKO BP w obszarze biznesowym

Źródło: PKO BP

Strategia Banku Pekao na lata 2021-2024

„Odpowiedzialny Bank. Nowoczesne bankowanie” to Strategia Banku Pekao S.A. na lata 2021-2024 ogłoszona w marcu 2021 r. Bank stawia na wzrost biznesu w najbardziej rentownych segmentach rynku, grupach produktowych i obszarach niewykorzystanego potencjału, które przyniosą poprawę dochodowości. W tym zakresie bank wskazał m.in. MŚP i przedsiębiorstwa MID. Wzrost w segmencie małych i średnich przedsiębiorstw ma zaowocować zwiększeniem udziału rynkowego (mierzonego wzrostem dochodu z działalności bankowej) w tym segmencie do 12% (+2 pp. 2024 vs 2020). Zgodnie z założeniami bank zaplanował pozyskiwać >2,2 tys. klientów MŚP rocznie. Z kolei w segmencie MID bank wyraził aspirację osiągnięcia udziału rynkowego na poziomie 19% (+4 pp. 2024 vs 2020). Wzrost w tych segmentach wspiera rozwój fabryki kredytowej polegający na automatyzacji i digitalizacji procesów z wykorzystaniem analityki big data, jak również cyfryzacja procesów obsługi klienta z wykorzystaniem strefy samoobsługowej w bankowości internetowej i mobilnej.

Zgodnie z zadeklarowaną strategią, bank inwestuje w efektywne procesy kredytowe, aby na koniec 2024 r. osiągnąć cele w zakresie skrócenia czasu do decyzji kredytowej tj.:

- 1 dzień w szybkiej ścieżce finansowania MŚP,
- 5 dni dla finansowania przedsiębiorstw MID (dla 60% aplikacji).

Aspiracją strategiczną banku jest, aby w horyzoncie 2024 r. >80% klientów MŚP, MID i Korporacji korzystało z samoobsługi w kanałach cyfrowych. Jednym z wdrożeń było wprowadzenie w 2022 r. nowej aplikacji mobilnej dla biznesu PeoBIZ z szerokim zakresem funkcjonalnym. Zgodnie ze strategią zaawansowana analityka danych i nowoczesne narzędzia CRM pozwolą na lepsze dopasowanie oferty, poprawę jakości obsługi i zwiększenie skłonności do polecenia usług banku. W segmencie bankowości korporacyjnej Bank Pekao deklaruje aspirację utrzymania pozycji wśród liderów rynku. Realizację tego celu ma wspierać m.in. rozwój nowoczesnych cyfrowych narzędzi usprawniających pracę doradców. Bank angażuje się także w obszarze bankowości międzynarodowej, m.in. poprzez wspieranie w ekspansji zagranicznej przedsiębiorstw i korporacji z rodzimego rynku. Dążąc do poprawy efektywności, Bank Pekao koncentruje się na zwiększaniu poziomu robotyzacji i automatyzacji zarówno procesów wewnętrznych, jak i rozwiązań dostępnych dla klientów.

Również w segmencie bankowości korporacyjnej, Bank Pekao deklaruje koncentrację na rozwoju operacji samoobsługowych w kanałach cyfrowych oraz zwiększaniu liczby procesów dostępnych do realizacji w kanałach on-line.

Integralną częścią strategii biznesowej Pekao jest przyjęta strategia ESG, w ramach której bank angażuje się w finansowanie projektów zrównoważonych, wspiera transformację energetyczną swoich klientów oraz ich przejście na gospodarkę niskoemisyjną. Cele realizuje m.in. poprzez finansowanie rozwoju OZE, podmiotów z branż nowych technologii, a także poprzez aktywne uczestnictwo w rządowych i unijnych programach odbudowy i transformacji klimatycznej.

Rys. 30

Kluczowe elementy strategii Banku Pekao w obszarze biznesowym

Źródło: Bank Pekao S.A.

Strategia Santander Banku na lata 2021-2023

Bank, podobnie jak główni konkurencji, rozwija funkcjonalności kanałów zdalnych w celu rozszerzenia możliwości samoobsługowych i zwiększenia liczby klientów cyfrowych. Jednocześnie jest silnie demonstruje klientocentryczne podejście do zarządzaniu biznesem poprzez stałe podnoszenie jakości obsługi i oferty produktowej. Szczególny nacisk kładzie na digitalizację i upraszczanie procesów dla klientów. Bank kontynuuje inwestycje w bankowość internetową dla klientów korporacyjnych iBiznes24 oraz aplikację iBiznes24 mobile, wdrażając usprawnienia, zmiany w jej wyglądzie i funkcjonalności. Rozwijana jest też platforma GTS (One Trade Portal)

zapewniająca klientom korporacyjnym nowe usługi cyfrowe (np. weryfikacja statusu płatności wysłanej poprzez sieć SWIFT, natychmiastowa płatność w euro do banku Santander w Hiszpanii). **W ramach ogólnobankowego kierunku strategicznego nazwanego „upraszczaniem”, bank deklaruje przegląd procedur, procesów i produktów w kierunku poprawy ich przejrzystości i wygody.** Przykładowo bank rozwija narzędzie kredytowe CLP (Korporacyjna Platforma Kredytowa) wdrażając zmiany zwiększające liczbę procesowanych klientów kredytowych oraz upraszczające i skracające proces kredytowy poprzez automatyzację przetwarzania danych. **Santander realizuje też działania ukierunkowane na wsparcie zielonej transformacji klientów Bankowości Korporacyjnej i Inwestycyjnej.**

Rys. 31

Kluczowe elementy strategii Santander Banku w obszarze biznesowym

Źródło: Santander Bank Polska

Strategia ING Banku na lata 2022-2024

Strategia w obszarze bankowości korporacyjnej obejmuje utrzymanie wysokiego poziomu pozyskiwania klientów i koncentruje się na wzroście liczby aktywnych klientów oraz klientów „primary”. Cel w zakresie liczby klientów korporacyjnych „primary” został ustalony na ok. 215 tys. w 2024 r. (względem 205 tys. na koniec 2022 r. i 209 tys. na koniec I półrocza 2023 r.). Jednocześnie **bank kładzie istotny nacisk na wysoki poziom satysfakcji klientów mierzonej wskaźnikiem NPS.** Aspiracje dla poszczególnych segmentów biznesowych kształtują się następująco:

- MŚP NPS ok. 42 (w 2022 r. wyniósł 42),
- Duże firmy NPS ok. 49 (w 2022 r. wyniósł 49),
- Klienci strategiczni NPS ok. 69 (w 2022 r. wyniósł 81).

Podobnie, jak główni konkurencji, ING również realizuje inwestycje w obszarze rozwoju kanałów zdalnych, w szczególności procesów samoobsługowych, rozwijając ING Business/Mobile. Istotnym elementem strategii jest także rozwój usług pozabankowych dla szeroko rozumianego segmentu klientów bankowości biznesowej (bramka płatności e-commerce imoje, Aleo, ING Księgowość, Platforma Zdrowia Finansowego – Firmove.pl). **Bank także aktywnie wspiera klienta w transformacji energetycznej** oraz w spełnianiu nowych wymogów w tym zakresie, angażując się w finansowanie projektów z obszaru OZE.

Rys. 32

Kluczowe elementy strategii ING Banku w obszarze biznesowym

Źródło: ING Bank Śląski

Strategia BNP Paribas na lata 2022-2025

Strategia „*Gobeyond*” na lata 2022-25 została przyjęta 21 marca 2022 r. W zakresie bankowości MŚP, Korporacyjnej i CIB bank definiuje swój cel jako **pozycja lidera dla klientów międzynarodowych** (pierwsze miejsce w liczbie relacji) **dzięki wykorzystaniu pozycji Grupy BNP Paribas w Europie z szeroką obecnością na świecie oraz globalnymi rozwiązaniami.** Plany obejmują zwiększenie ekspozycji kredytowej wobec dużych polskich klientów korporacyjnych oraz zwiększenie sprzedaży krzyżowej. Zgodnie z założeniami strategii kluczowe w tych segmentach są **inwestycje w zaawansowaną analitykę danych, optymalizację i skrócenie procesu kredytowego** (w tym czasu procesowania wniosku kredytowego) **oraz digitalizację obsługi klientów** (zdalne i cyfrowe rozwiązania). Bank zaplanował systematyczną rozbudowę bankowości internetowej GOonline Biznes oraz bankowości mobilnej GOMobile Biznes.

Bank zapowiedział także uspołnienie oferty produktowej dla firm działających w ramach globalnych łańcuchów dostaw oraz transformację obszaru sprzedaży i modelu pracy doradców. Przykładowe, dotychczasowe wdrożenia w tym zakresie obejmują m.in.:

- wdrożenie nowego modelu obsługi klientów MŚP - Zespołu Zdalnego Doradcy dla klientów preferujących aktywny zdalny kontakt z bankiem,
- pełną portfelizację obsługi customer service dla klientów MŚP – wdrożenie dedykowanego Opiekuna.

Podobnie jak w innych bankach wskazano również aktywną rolę banku w obszarze finansowania i doradztwa dla klientów w zakresie zrównoważonego rozwoju i transformacji energetycznej.

Główne cele przedstawione w strategii BNP Paribas w perspektywie 2025 roku obejmują :

- wzrost liczby aktywnych klientów bankowości korporacyjnej i MŚP o ponad 18% względem 2021 r.,
- wzrost liczby aktywnych klientów międzynarodowych o ponad 22% względem 2021 r.,
- pozycję wśród TOP 3 banków pod względem wskaźnika NPS,
- liczbę aktywnych klientów w kanałach cyfrowych na poziomie 37 tys (+7 tys. vs 2021 r.),
- wzrost wolumenów kredytowych o 6% średniorocznie.

Rys. 33

Kluczowe elementy strategii BNP Paribas w obszarze biznesowym

Lider w segmencie klientów międzynarodowych i dużych korporacji

Najlepsze doświadczenia cyfrowe dla segmentu MŚP i polskich korporacji

Transformacja obszaru sprzedaży i modelu pracy doradców

Optymalizacja i skrócenie procesu kredytowego

Rozwój oferty zrównoważonych produktów i usług

Źródło: BNP Paribas Bank Polska

Strategia mBanku na lata 2021-2025

Obecna strategia została przyjęta w grudniu 2021 r. **Bank zwiększa swoje zaangażowanie w finansowanie perspektywicznych branż, które definiuje jako klientów prowadzących działalność w takich obszarach, jak e-commerce, odnawialne źródła energii, nowoczesne technologie i cyfrowa rozrywka, automatyzacja i digitalizacja, ochrona zdrowia i przemysł farmaceutyczny, a także wśród beneficjentów funduszy unijnych.** W zakresie transformacji energetycznej bank rozwija holistyczną ofertę produktową bankowości korporacyjnej i inwestycyjnej. Z kolei, w segmencie MŚP mBank dąży do tego, aby utrzymać tempo wzrostu segmentu (K3) na poziomie 10% rocznie w obszarze akwizycji, wolumenów kredytowych i przychodów. Realizacji tego celu służą działania w zakresie m.in.:

- szerokiego wykorzystania analityki danych,
- szerokiej samoobsługowej oferty cyfrowej,
- rozwoju produktów kredytowych z predefiniowanym limitem i konkurencyjnym czasem do umowy,
- wykorzystania efektywnych zabezpieczeń,
- wzrostu akwizycji i rentowności relacji poprzez cross-sell,
- wykorzystania synergii w grupie kapitałowej.

Rys. 34

Kluczowe elementy strategii mBanku w obszarze biznesowym

Zwiększenie zaangażowania w finansowanie **perspektywicznych branż**

Utrzymanie **tempa wzrostu segmentu MŚP**

Utrzymanie pozycji lidera w **bankowości inwestycyjnej w Polsce**

Kompleksowa obsługa bankowa korporacji przez **kanały cyfrowe**

Przewidywalny proces kredytowy dla klientów korporacyjnych

Poprawa **rentowności w bankowości korporacyjnej i inwestycyjnej**

Źródło: mBank

W segmentach K2 i K3 proces kredytowy jest przebudowywany w kierunku automatyzacji, cyfryzacji, uproszczenia i standaryzacji, których celem jest zwiększenie jego przewidywalności i szybkości z punktu widzenia klienta.

Aspiracją banku jest to, aby klienci korporacyjni mBanku mieli do dyspozycji najlepszą na rynku platformę bankowości elektronicznej i mobilnej. Według przyjętej strategii, do 2025 roku 90% klientów ma podpisywać umowy elektronicznie (cyfrowy onboarding), a 80% całej bazy ma korzystać aplikacji mBank CompanyMobile. Bank planuje również rosnąć w obszarze bankowości inwestycyjnej dzięki rozpoznawalności doradców jako najlepszych na rynku fachowców w inicjowaniu i oferowaniu rozwiązań tworzących wartość dla korporacji. Strategia koncentruje się także na realizacji celu w zakresie poprawy rentowności pionu bankowości korporacyjnej i inwestycyjnej poprzez optymalizację aktywów ważonych ryzykiem.

Strategia Banku Millennium na lata 2022-2024

Według założeń strategii ogłoszonej w grudniu 2021 r. bank przede wszystkim dąży do dalszej cyfryzacji modelu sprzedaży i obsługi, w tym:

- w zakresie procesu kredytowego dąży do skrócenia czasu do decyzji przy braku wpływu na profil ryzyka,
- rozszerza zakres dostępnych produktów i rozwiązań samoobsługowych, ze szczególnym uwzględnieniem segmentu MŚP,
- poprawia efektywność pracy doradców klientów wyposażając ich w cyfrowe narzędzia wspierające akwizycję i cross-sell.

Istotnym aspektem w horyzoncie strategii jest poprawa rentowności z wykorzystanego kapitału.

Bank postawił sobie także za cel aktywne wspieranie klientów w ich programach inwestycyjnych, w ramach zielonej transformacji wspieranej przez programy publiczne. Mierzalnym efektem tych działań ma być uzyskanie ~5% udziału rynkowego w kredytach inwestycyjnych zabezpieczonych funduszami UE i PL oraz związanych z zielonym finansowaniem.

Strategia Alior Banku na lata 2023-2024

Alior Bank przyjął strategię grupy kapitałowej w lutym 2023 r. Wśród celów strategii znalazło się wzmocnienie relacji i rentowności tych relacji poprzez wzrost uproduktowania. Bank zaplanował wzrost zrównoważonego portfela kredytowego ze zdywersyfikowaną bazą klientów biznesowych, ze szczególnym uwzględnieniem segmentu MŚP. Istotnym elementem jest poprawa jakości portfela kredytowego, m.in. poprzez zwiększenie sprzedaży kredytów z zabezpieczeniem. Bank inwestuje w optymalizację procesu kredytowego i zapowiedziano między innymi zwiększenie udziału automatycznych decyzji kredytowych w obszarze korporacyjnym do 50%.

Strategia zakłada również wsparcie transformacji energetycznej w przedsiębiorstwach. Ma ono bazować na wdrożeniu oceny portfeli klientów korporacyjnych pod kątem czynników ESG, rozwinięciu oferty o zrównoważone produkty bankowe i udostępnieniu produktów umożliwiających skorzystanie z funduszy unijnych i publicznych.

Każdy z banków próbuje budować swoją pozycję rynkową w oparciu o przewagi konkurencyjne w poszczególnych subsegmentach, choć na ogół strategie banków na polskim rynku są ze sobą w wielu elementach zbieżne.

Strategie i kierunki rozwoju największych banków w Polsce w obszarze bankowości korporacyjnej mają ze sobą wiele wyraźnych elementów wspólnych, między innymi takich jak:

- **koncentracja i dążenie do poprawy efektywności zarządzania kapitałem** m.in. poprzez cross-sell i specjalizację sektorową,
- **wykorzystanie zaawansowanej analityki danych** do wzmacniania relacji z klientami korporacyjnymi oraz poprawy ich satysfakcji ze współpracy z bankiem,
- **rozwój bankowości elektronicznej i mobilnej** poprzez poszerzanie zakresu i możliwości samoobsługi w kanałach zdalnych (przede wszystkim w segmentach MŚP),
- **optymalizacja i automatyzacja procesów kredytowych** a także zwiększanie jego wygody, szybkości i przewidywalności z perspektywy klientów,
- **aktywny udział w transformacji energetycznej polskiej gospodarki**, a także wspieranie klientów korporacyjnych w szeroko rozumianej aktywności w obszarze ESG.

Podsumowując powyższe, niewątpliwie do relacyjnej bankowości korporacyjnej bazującej przez lata przede wszystkim na czynniku ludzkim, nieuchronnie i na stałe wprowadziła się technologia i to właśnie **sposób połączenia tradycyjnego modelu bankowości z silnymi kompetencjami do optymalnego wykorzystania nowych rozwiązań technologicznych, często decyduje o sukcesie banku w tym segmencie.**

Niemniej jednak, oprócz wielu elementów wspólnych, poszczególne banki dysponują także swoimi wyróżnikami, które pozwalają im lepiej pozycjonować się i budować przewagę konkurencyjną w konkretnym subsegmentie rynku. **Często te przewagi mają swoje uwarunkowania historyczne, w tym historia fuzji i przejęć** (determinująca w istotny sposób obecną strukturę aktywów), czy też początkowa idea stojąca za powstaniem banku. Dla przykładu obecną bazę klientowską i portfel aktywów korporacyjnych w przypadku BNP Paribas kształtował szereg procesów M&A, przez który przechodził ten bank na przestrzeni ostatniej dekady. Natomiast w przypadku Alior Banku, który powstał w 2008 roku jako bank bazujący w pierwszej kolejności przede wszystkim na kanale

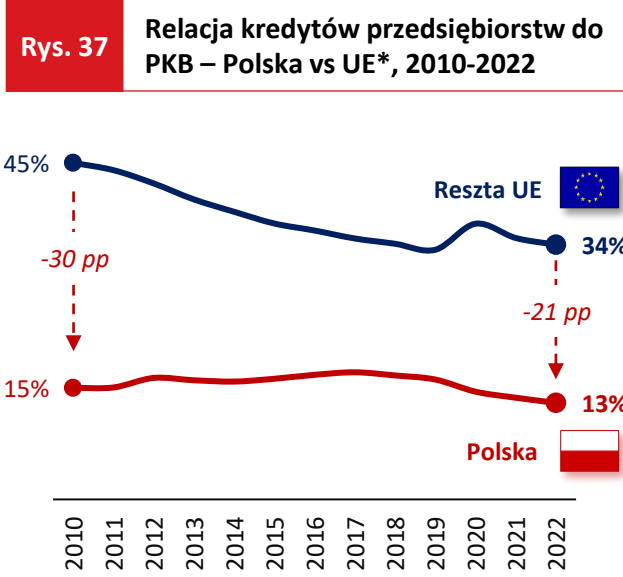
internetowym i kierujący swoją ofertę do klientów bankowości detalicznej, posiada dzisiaj portfel korporacyjny, który jest relatywnie przeważony w kierunku mniejszych przedsiębiorstw, a sama strategia banku w naturalny sposób adresuje w głównej mierze rozwiązania dla mikro, małych i średnich firm. Znaczenie ma często także pochodzenie kapitału. Bycie częścią międzynarodowej, finansowej grupy kapitałowej w naturalny sposób wspiera możliwości umacniania pozycji w bankowości międzynarodowej i obsłudze zagranicznych grup kapitałowych (tj. globalnych korporacji mających swoje pochodzenie w kraju głównego akcjonariusza). Z kolei bezpośrednia lub pośrednia obecność w akcjonariacie banku kapitału Skarbu Państwa oraz długa historia obecności banku na polskim rynku często koreluje z posiadaniem istotnego portfela klientów z grupy polskich przedsiębiorstw oraz tzw. narodowych czempionów.

5 Przyszłość bankowości korporacyjnej. Czy banki udźwigną ciężar wyzwań inwestycyjnych kraju?

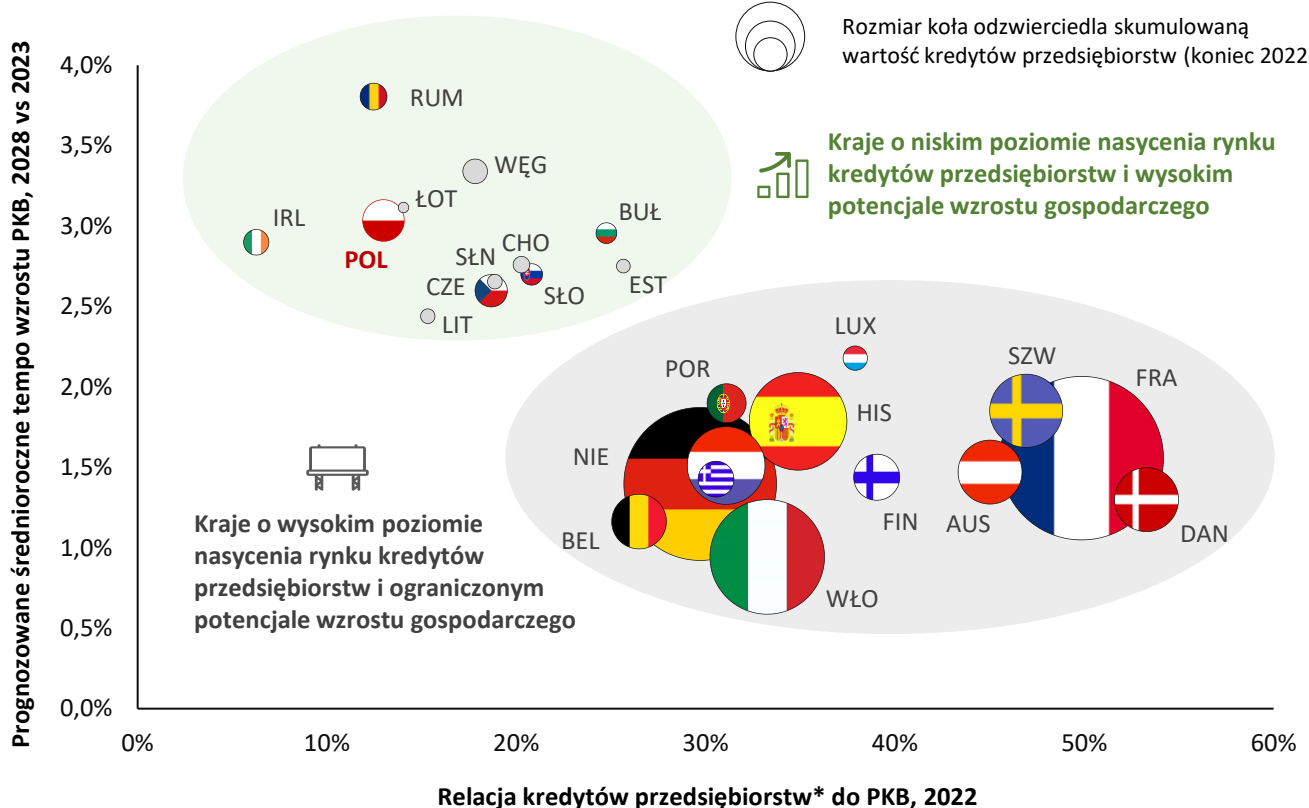
Luka w nasyceniu polskiego rynku kredytów dla przedsiębiorstw jest wciąż bardzo duża...

Wyraźne spowolnienie rozwoju rynku kredytów korporacyjnych w ostatnich latach może rodzić wątpliwości co do długookresowych perspektyw rozwojowych tej części polskiego sektora bankowego. **Porównania europejskie sugerują jednak, że rynek ten przedstawia w naszym kraju wysoki potencjał.** Według EBC, słaby wzrost kredytów krajowych przedsiębiorstw w ostatnich 4 latach, przy solidnym średniorocznym tempie nominalnego wzrostu gospodarczego, skutkowało obniżeniem się relacji takich należności banków do PKB o około 3 punkty procentowe, do nie notowanego w całym poprzednim dziesięcioleciu poziomu około 13%. Z kolei na poziomie całej UE (wyłączając Polskę) relacja ta wykazywała konsekwentną, jeszcze silniejszą tendencję spadkową przez praktycznie całą ubiegłą

* Kredyty dla krajowych przedsiębiorstw niefinansowych
Źródło: EBC, Eurostat, Analizy Pekao

Rys. 38 Poziom nasycenia sektora bankowości przedsiębiorstw w poszczególnych krajach UE na tle ich perspektyw gospodarczych na najbliższe lata

* Kredyty dla krajowych przedsiębiorstw niefinansowych
Źródło: EBC, Eurostat, Analizy Pekao

dekadę (poziom wykazany na koniec ubiegłego roku był o 11 punktów procentowych niższy aniżeli w 2010 roku). Kluczowa jest jednak w tym kontekście **luka w nasyceniu rynku kredytów biznesowych występująca pomiędzy Polską a średnią unijną, która pomimo sporego zawężenia w ostatnich kilkunastu latach, wynosiła na koniec ubiegłego roku aż 21 punktów procentowych**. Luka ta jest porównywalnych rozmiarów z tą występującą na rynku kredytów mieszkaniowych. Oba wspomniane segmenty krajowego sektora bankowego charakteryzują się dużym, ale wciąż niewykorzystanym potencjałem⁹, w przeciwieństwie do np. rynku kredytów konsumpcyjnych, gdzie poziom nasycenia rynku jest wyższy niż w wielu państwach UE. Pod względem wspomnianej relacji kredytów dla firm do PKB Polska nie tylko znacząco odstaje od średniej unijnej, ale też na dzień dzisiejszy wykazuje **3. najniższy jej poziom w całej Wspólnocie** (niższy jest on tylko w Rumunii oraz Irlandii).

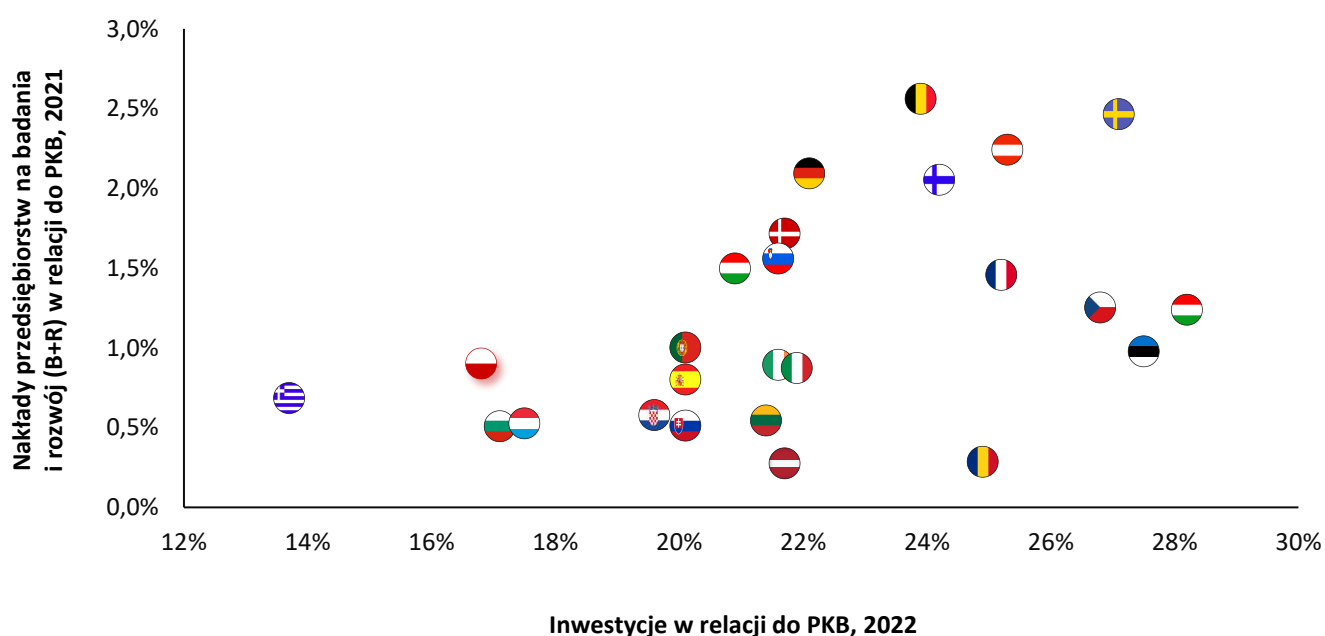
Jeśli dane te zestawimy z prognozami dotyczącymi tempa wzrostu realnego PKB, to okazuje się, że **unijny rynek kredytów korporacyjnych dzieli się de facto na dwie grupy państw. Pierwszą tworzą kraje o wysokim potencjale rozwojowym bankowości przedsiębiorstw** (niskim poziomie nasycenia rynku kredytów korporacyjnych), **a zarazem ponadprzeciętnie dobrych (na tle całej UE) średniookresowych perspektywach gospodarczych**. Grupa ta składa się z nowych państw członkowskich UE oraz Irlandii (w której wiodącą rolę w finansowaniu przedsiębiorstw odgrywa rynek

kapitałowy), a **Polska wyróżnia się na ich tle rozmiarem portfela kredytów korporacyjnych**. W drugiej znajdują się z kolei kraje Europy Zachodniej (w tym te o zdecydowanie największym stopniu nasycenia rynku kredytów dla firm, jak np. Dania, Francja, Szwecja czy Austria).

Potencjalnie więc przestrzeń popytowa do dalszego zwiększania zaangażowania banków w tę część ich biznesu jest wciąż znaczna. Powyższą tezę wzmacnia dodatkowo fakt, iż w horyzoncie najbliższych kilkunastu lat przed Polską stoją gigantyczne wyzwania inwestycyjne. Znaczny wzrost nakładów w tym czasie będzie rezultatem:

- **chęci nadrobienia dystansu względem większości gospodarek UE w obszarze aktywności inwestycyjnej** – zarówno w obszarze łącznych nakładów (2. najniższa relacja do PKB w UE), jak i konkretnie nakładów firm na badania i rozwój, nierozzerwalnie związanych z pożądanym postępem technologicznym i wzrostem innowacyjności (niecały 1% PKB vs ponad 2% w krajach będących liderami w UE);
- **zobowiązań nałożonych na Polskę z tytułu szeroko rozumianej polityki klimatycznej UE** (pakiet *Fit for 55*);
- **planowanej kompleksowej modernizacji polskiej polskiej armii;**
- **możliwości potencjalnego wykorzystania środków przysługujących Polsce z tytułu Krajowego Planu Odbudowy** (przy założeniu ich odblokowania przez Komisję Europejską).

Rys. 39 Nakłady inwestycyjne oraz na badania i rozwój w relacji do PKB – Polska vs kraje UE

Źródło: Eurostat, Analizy Pekao

9) W przypadku kredytów hipotecznych pewnym ograniczeniem jest wysoki odsetek gospodarstw domowych posiadających mieszkania (w przyszłości będą one przekazywane młodszemu pokoleniom)

Tylko w kilku kluczowych obszarach (transformacja energetyczna w ramach *Fit for 55*, rozbudowa i modernizacja polskiej armii, dalszy rozwój infrastruktury drogowej i kolejowej czy projekty inwestycyjne spoza energetyki realizowane ze środków dostępnych dla Polski w ramach KPO) niezbędne do poniesienia nakłady mogą w horyzoncie do 2030 roku sięgnąć średniorocznie nawet około 250 mld złotych. Z tego po wyłączeniu planów drogownictwa i kolejnictwa (które są de facto kontynuacją wcześniejszych wydatków), nawet ponad 200 mld złotych rocznie powinny pochłaniać pozostałe programy transformacyjne (zakładając terminowe wypełnianie wszystkich wymogów UE), które w sporej mierze będą stanowić nadbudowę ponad ścieżkę dotychczasowych nakładów w polskiej gospodarce. Oczywiście inwestorami w dużej części wspomnianych programów nie będą przedsiębiorstwa niefinansowe, ale zwłaszcza podmioty sektora publicznego (a w mniejszym stopniu również gospodarstwa domowe), lecz nawet takie projekty mogą potencjalnie generować dodatkowe zapotrzebowanie na kapitał zewnętrzny ze strony firm-wykonawców (np. związane z zakupem / wynajmem niezbędnego sprzętu produkcyjnego czy generalnym wzrostem obrotów i związanym z tym wyższym zapotrzebowaniem na finansowanie bieżące). Poza tym część projektów może być realizowana w formie partnerstwa publiczno-prywatnego, co łącznie powinno istotnie wspierać wzrost popytu na kredyty korporacyjne.

Potencjał popytowy sektora bankowości przedsiębiorstw zwiększać może dodatkowo dalsza ekspansja zagraniczna polskich firm. W związku z nią rośnie bowiem nie tylko zainteresowanie specjalistycznym finansowaniem, ale też szeregiem innych usług bankowych (w tym, jak wspomniano, także doradczych). Teoretycznie dalszy tak szybki rozwój eksportu powinien natrafiać na rosnące bariery z uwagi na ograniczony potencjał wzrostu zagranicznych rynków kluczowych z punktu widzenia polskich firm (głównie UE i Wielka Brytania). W rzeczywistości jednak motorem wzrostu polskiego eksportu nie jest wyłącznie koniunktura na docelowych rynkach, ale też utrzymujące się przewagi konkurencyjne polskich firm. Te sprawiają, iż stale umacniają się ich pozycja w eksporcie krajów UE. Dotyczy to zarówno wymiany w ramach handlu wewnątrzspółnotowego, jak i do krajów trzecich. W przypadku pierwszego udział Polski w UE wzrósł między 2015 a 2022 rokiem o cały punkt procentowy (z 5,1% do 6,1%). Udział w handlu z krajami trzecimi jest wprawdzie niższy (3,3%), lecz także wykazywał w ostatnich latach wyraźną tendencję wzrostową. Można więc założyć, że jeszcze przez dłuższy czas Polska pozostanie ważnym

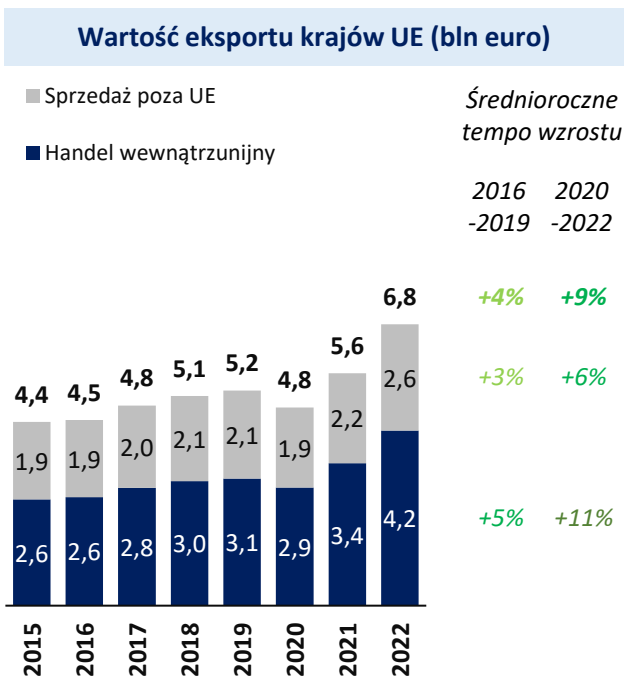
Potrzeby inwestycyjne polskiej gospodarki (kluczowe obszary)

Obszar inwestycyjny / horyzont czasowy	Szacunkowe łączne nakłady (mld zł)
Transformacja energetyczna – dostosowanie sektora energetycznego do <i>Fit for 55</i> (perspektywa do 2030 roku)	~1 000*
Transformacja energetyczna – wzrost efektywności energetycznej gospodarstw domowych (perspektywa do 2030 roku)	~650*
Rozbudowa i modernizacja armii – Plan Modernizacji Technicznej na lata 2021-2035 z aktualizacjami	650
Infrastruktura drogowa – Rządowy Program Budowy Dróg Krajowych do 2030 r. (z perspektywą do 2033 r.)	294
Infrastruktura kolejowa – Krajowy Program Kolejowy do 2030 r. (z perspektywą do 2032 r.)	170
Inwestycje związane z realizacją KPO (poza szeroko rozumianym sektorem energii)**	34
Łączne średnioroczne wydatki (do 2030 r.):	~250
<i>w tym bez dróg i kolei</i>	<i>~210</i>

* Szacunki na bazie raportu Banku Pekao „Wpływ pakietu *Fit for 55* na polską gospodarkę” z grudnia 2021

** Prawdopodobna kwota nakładów niezbędna do pokrycia przez podmioty realizujące projekty w ramach KPO (w obszarach innych niż energetyka)

Źródło: Analizy Pekao

Rys. 40 Wartość unijnego eksportu towarów i udział w nim Polski, 2015-2022

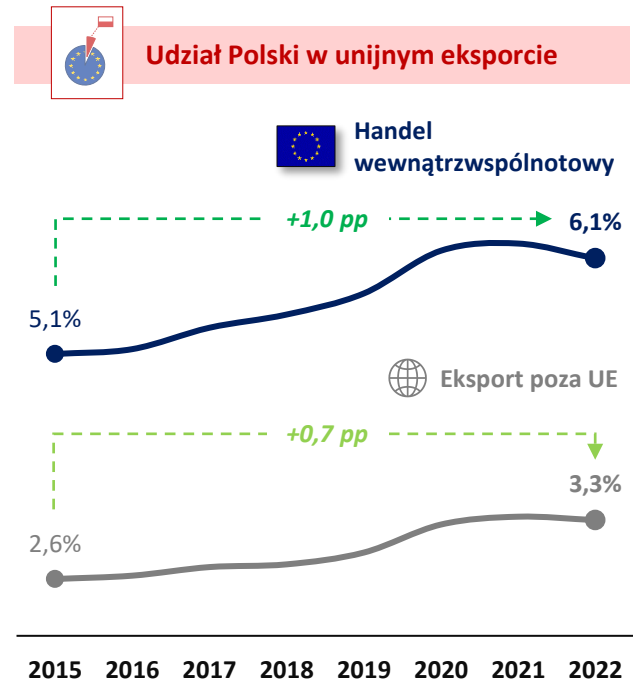
Źródło: Eurostat, Analizy Pekao

zaplecem produkcyjnym dla zamożniejszej Europy Zachodniej, a polskie firmy, działające na coraz bardziej międzynarodową skalę, będą szybciej niż unijni konkurenci zwiększać swoją obecność także na rynkach pozaunijnych.

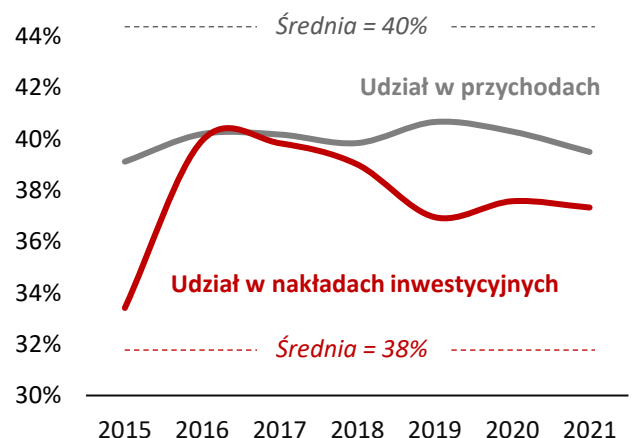
Z drugiej strony potencjał rynku kredytów przedsiębiorstw ogranicza duża rola pożyczek od zagranicznych spółek-matek

Choć wspomniana relacja kredytów korporacyjnych do PKB jest niska, to jednak specyfika polskiej gospodarki sprawia, iż możliwe jest skrócenie pod tym względem dystansu do średniej unijnej, ale raczej nie całkowite zbliżenie, a tym bardziej osiągnięcie poziomu wielu krajów zachodnio-europejskich. Czynnikiem, który do pewnego stopnia ogranicza potencjał rozwojowy tego rynku w Polsce jest bowiem duża rola w gospodarce podmiotów z kapitałem zagranicznym (filie międzynarodowych koncernów), dla których alternatywnym źródłem finansowania wobec kredytów banków (krajowych czy zagranicznych) są pożyczki od spółek-matek. Polskie banki nie są dla nich na tyle atrakcyjnym (pod względem finansowym) partnerem, aby poszukiwać w nich możliwości pozyskania dominującej części kapitału zewnętrznego (potrzebnego m.in. na inwestycje).

Według danych Pont Info (bazujących na sprawozdaniach F-01, składanych przez firmy o liczbie pracowników 10 i więcej osób) podmioty z kapitałem zagranicznym

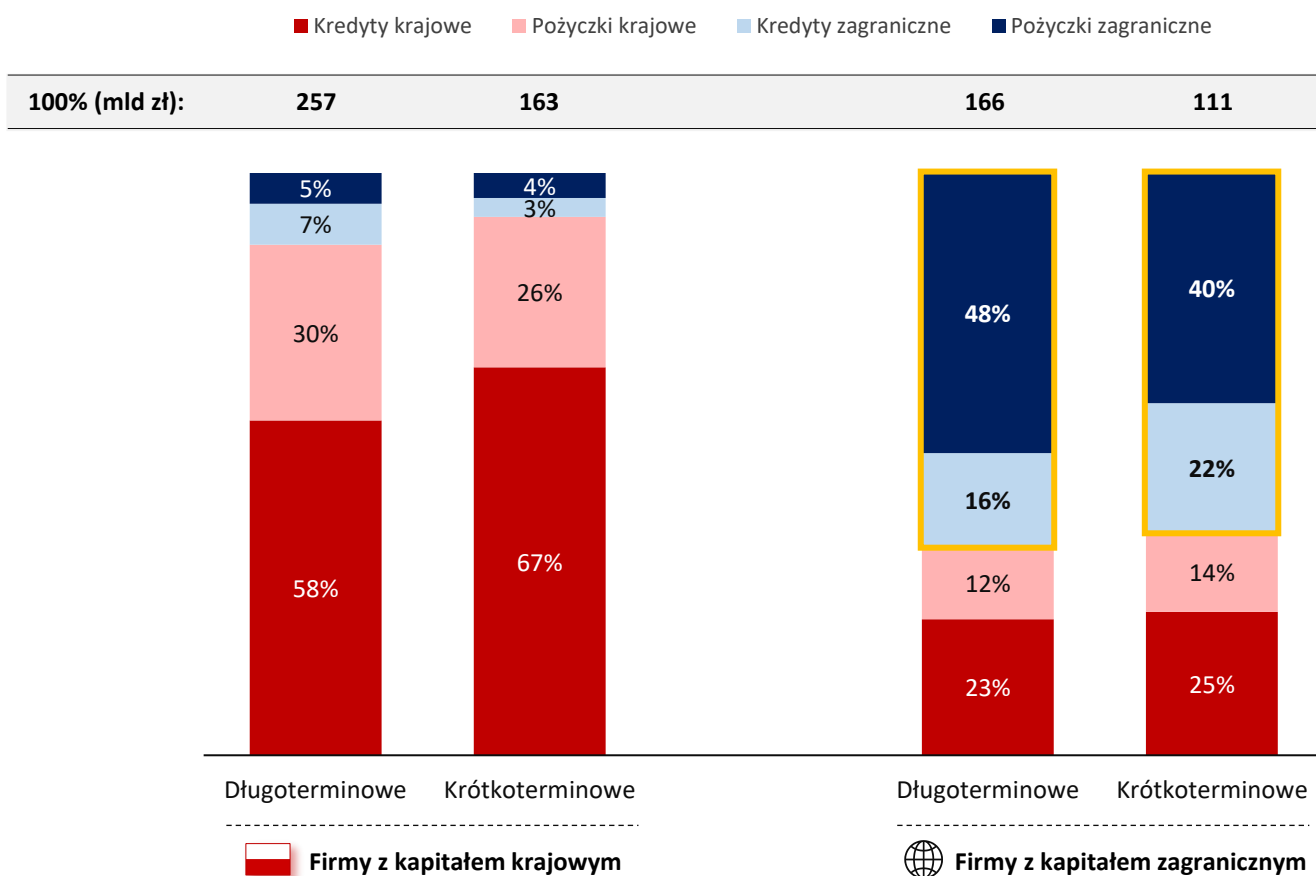
odpowiadają za około 40% łącznych przychodów polskiego sektora przedsiębiorstw (średnia z lat 2015-2022). Tylko nieznacznie niższy jest ich udział w łącznych nakładach inwestycyjnych (średnio 38% w analogicznym okresie). Z kolei statystyki F-02 o strukturze kredytów i pożyczek małych, średnich i dużych przedsiębiorstw mocno uwypuklają różnice w źródłach takiego finansowania wśród podmiotów z kapitałem polskim i zagranicznym. W pierwszej grupie podmiotów kredyty krajowe (a więc *de facto* finansowanie

Rys. 41 Rola firm z kapitałem zagranicznym w polskim sektorze przedsiębiorstw*

* Dane dla firm o liczbie pracowników 10 i więcej osób
Źródło: Pont Info, Analizy Pekao

Rys. 42

Struktura kredytów i pożyczek sektora przedsiębiorstw* według rodzaju i kraju pochodzenia podmiotu finansującego, 2021

* Dane dla firm o liczbie pracowników 10 i więcej osób
Źródło: Pont Info, Analizy Pekao

krajowych banków) stanowiło na koniec 2021 roku blisko 60% wszystkich krótkoterminowych i około 2/3 długoterminowych kredytów i pożyczek. Odpowiednio dalsze 30% i 26% wyniosły zaś w ich przypadku udziały pożyczek krajowych (najpewniej od podmiotów powiązanych z nimi kapitałowo). **Diametralnie inaczej struktura ta prezentowała się w przypadku firm z kapitałem zagranicznym.** Tu na kredyty krajowe przypadło zaledwie 23% wszystkich kredytów i pożyczek długoterminowych oraz 25% kredytów i pożyczek krótkoterminowych. **W ich przypadku źródłem większej części finansowania (64% długoterminowego i 62% krótkoterminowego) jest zagranica, w tym w szczególności pożyczki** (finansowanie od spółek-matek odpowiada w nich za aż blisko połowę wszystkich kredytów i pożyczek długoterminowych oraz 40% krótkoterminowych).

Opisane zjawisko sprawia, iż spora część aktywności bieżącej i inwestycyjnej krajowych przedsiębiorstw finansowana jest z pominięciem lokalnego sektora bankowego. O ile w przypadku firm z kapitałem polskim wartość utraconego

z tego tytułu „tortu” kredytowego wynosiła w 2021 roku 44 mld złotych, o tyle w firmach z kapitałem zagranicznym kwota ta opiewa na ponad 170 mld złotych. Łączna suma finansowania dostarczana do obu grup krajowych firm w formie zagranicznych kredytów i pożyczek odpowiada zatem ponad połowie obecnego wolumenu kredytów

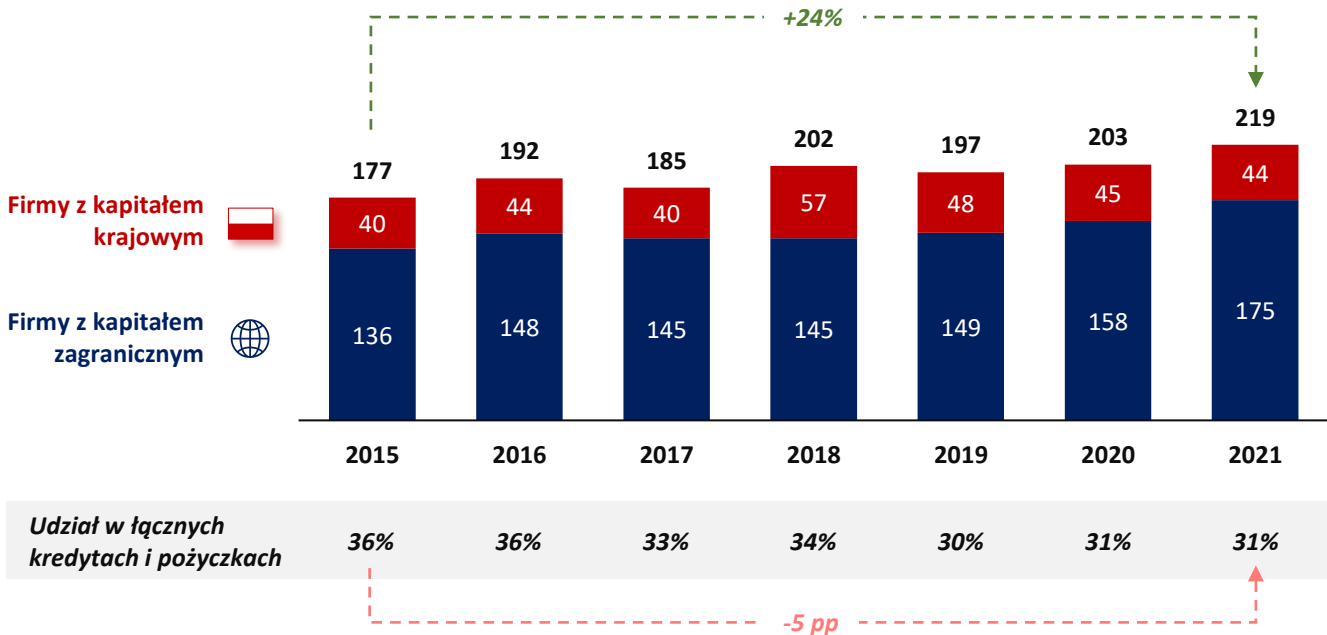
— ” —
Kwota finansowania sektora przedsiębiorstw w formie zagranicznych kredytów i pożyczek przekracza kwotę 200 mld złotych. To ponad połowa tego co krajowym firmom dostarczają polskie banki.

— “ —

Rys. 43

Wartość kredytów i pożyczek zagranicznych oraz ich udział w łącznych kredytach i pożyczkach sektora przedsiębiorstw*, 2015-2021

Mld złotych

* Dane dla firm o liczbie pracowników 10 i więcej osób
Źródło: Pont Info, Analizy Pekao

przedsiębiorstw udzielonych przez polski sektor bankowy. O tyle teoretycznie mógłby być zatem większy polski rynek kredytów korporacyjnych, gdyby nie specyficzna struktura właścicielska podmiotów gospodarczych działających w naszym kraju.

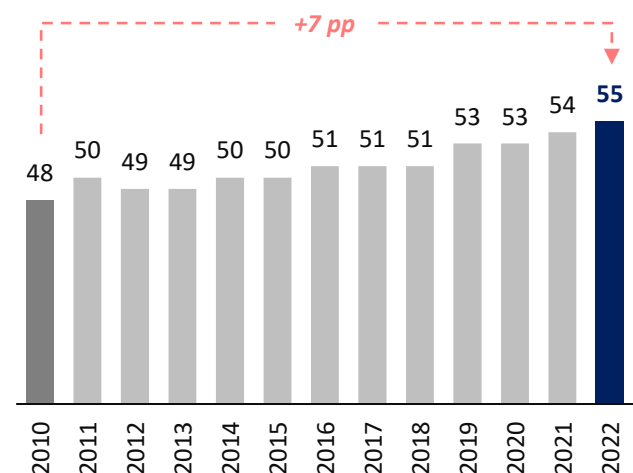
Kwota zobowiązań małych, średnich i dużych przedsiębiorstw z tytułu zagranicznych kredytów i pożyczek wykazuje przy tym tendencję wzrostową. Pomiędzy 2015 a 2021 rokiem zwiększyła się ona łącznie o blisko ¼, tj. o 42 mld złotych. Był to jednak mimo wszystko przyrost mniejszy aniżeli finansowania krajowego. W efekcie udział źródeł zagranicznych w łącznych kredytach i pożyczkach firm zmalał w tym czasie o około 5 punktów procentowych.

W kontekście perspektyw rynku kredytów przedsiębiorstw wyzwaniem może być również ich rosnące zadłużenie

Choć wartość rynku kredytów przedsiębiorstw jest w relacji do PKB relatywnie niska, to sam poziom wskaźnika ogólnego zadłużenia polskiego sektora przedsiębiorstw wykazywał w ostatnich latach dość wyraźną tendencję wzrostową. W dwóch ostatnich latach był on zintensyfikowany przez znaczny wzrost zobowiązań krótkoterminowych (w tym z tytułu dostaw i usług, ale też i np. kredytów bieżących) w warunkach szybko rosnącej inflacji i obrotów firm.

Pomiędzy 2010 a 2022 rokiem wspomniany wskaźnik długu (relacja zobowiązań do aktywów) zwiększył się o około 7 punktów procentowych i na koniec tego okresu wynosił już rekordowe 55%. Jest to poziom wciąż uznawany za akceptowalny, choć coraz bliższy referencyjnego poziomu 60%. Jest to granica, powyżej której wielu firmom trudniej

Rys. 44

Wskaźnik ogólnego zadłużenia sektora przedsiębiorstw* (%), 2010-22

* Łączne zobowiązania w relacji do aktywów. Dane dla firm o liczbie pracowników 10 i więcej osób, stan na koniec okresu
Źródło: Pont Info, Analizy Pekao

jest pozyskać atrakcyjne finansowanie, a części z nich może się to nie udać ze względu na bankowe procedury ryzyka.

Sytuacja kapitałowa banków – czy będą w stanie wyjść na przeciw olbrzymim potrzebom inwestycyjnym kraju?

W kontekście dużych wyzwań inwestycyjnych, jakie czekają Polskę jeszcze w tej dekadzie pojawia się pytanie na ile możliwości banków w finansowaniu takich potrzeb nie zostały nadwątlone przez kilkuletni okres słabszych wyników finansowych krajowych instytucji, które zwłaszcza w 2021 i 2022 roku obciążone były dużymi kosztami regulacyjnymi (wakacje kredytowe, kredyty frankowe). Tym bardziej, że **problem kredytów CHF nie został jeszcze w pełni rozwiązany**. Według stanu na koniec 1H23 szacunkowa łączna wartość utworzonych rezerw banków posiadających portfele takich kredytów w swoich bilansach wyniosła około 46 mld złotych, co stanowiło 62% wolumenu takich kredytów. Pokrycie całego portfela wymaga poniesienia dodatkowych kosztów z tytułu tworzenia rezerw w wysokości około 27 mld złotych, a trzeba pamiętać, iż docelowy poziom rezerw będzie jeszcze wyższy. **Inna rzecz, że obecne środowisko wysokich stóp procentowych sprzyja szybszemu ostatecz-**

nemu rozwiązaniu przez banki problemu frankowego, które na dzień dzisiejszy wydaje się być bliższe niżeli dalsze.

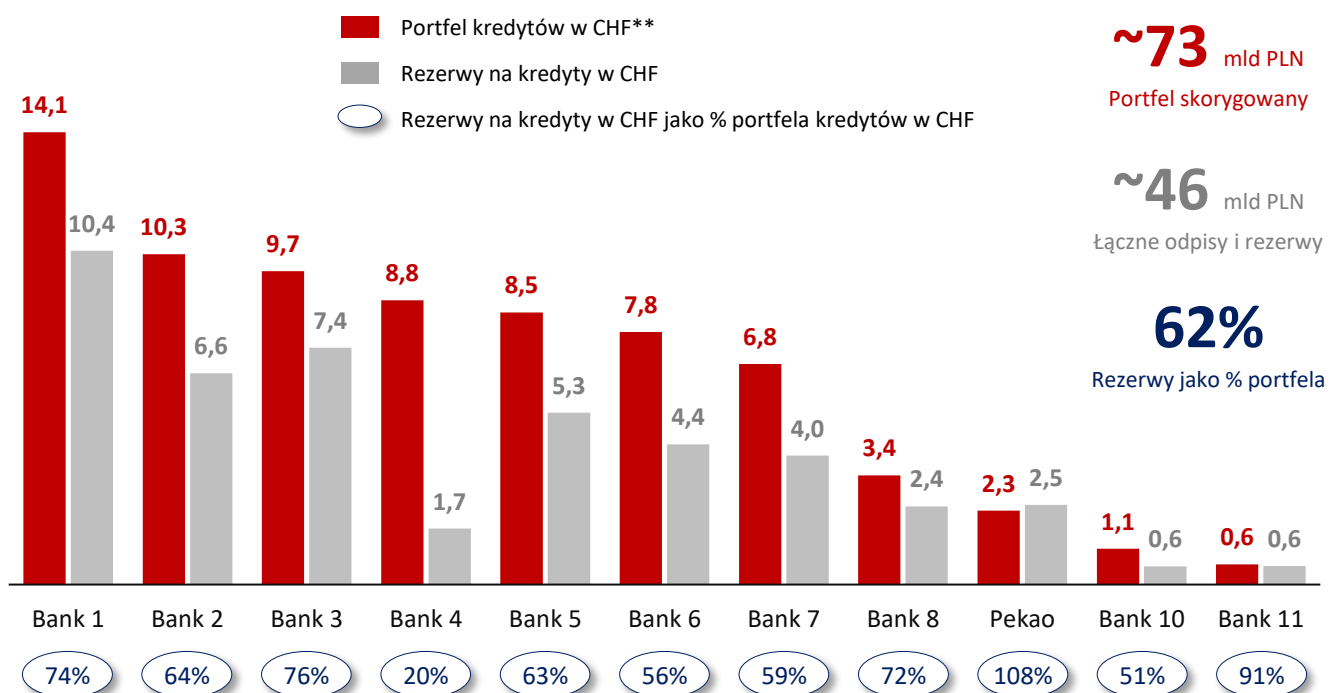
Co istotne, **wysokie stopy procentowe i rekordowe zyski banków w bieżącym roku sprzyjają także poprawie ich wskaźników adekwatności kapitałowej**. Po tym jak na przestrzeni 2H21 i 1-3Q22 zarówno łączny współczynnik kapitałowy, jak i współczynnik Tier 1 obniżyły się o ponad 2 punkty procentowe, **ostatnie kwartały przyniosły już ich silną poprawę, w obu przypadkach do rekordowych poziomów** (odpowiednio 21,6% i 19,9% na koniec 1. półrocza bieżącego roku).

Pytanie czy są to poziomy wystarczające do tego, aby banki były wiodącym dostawcą kapitału dla wszystkich inwestycji transformacyjnych, stanowiących *de facto* dodatkowy wysiłek, ponad ten, który firmy i inne podmioty krajowej gospodarki (w tym sektor rządowy i samorządowy oraz gospodarstwa domowe) ponoszą już na ten moment. **Naszym zdaniem potencjał stymulacji finansowej takich inwestycji przez krajowe instytucje finansowe jest pod pewnymi warunkami znaczny. Wynika on zarówno z możliwości uwolnienia części posiadanej nadwyżki**

Rys. 45

Portfel kredytów w CHF (uwzględniający wyniesienia poza bilans) oraz rezerwy na kredyty w CHF na koniec 1H23*

Mld złotych

* Dane zaprezentowane na poziomie skonsolidowanym poszczególnych banków, dla części banków dane za 2022 rok ** uwzględniający wyniesienia poza bilans
Źródło: Sprawozdania finansowe, komunikaty giełdowe, obliczenia Banku Pekao wg spójnej metodologii

Rys. 46

Podstawowe wskaźniki adekwatności kapitałowej sektora bankowego

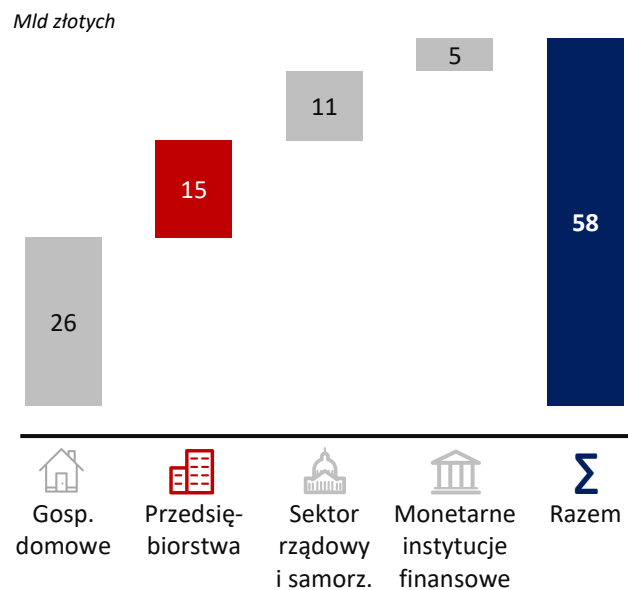
Źródło: KNF, Analizy Pekao

kapitałowej, jak i zasilania bazy kapitałowej z corocznych zysków. Realny (uwzględniający różne założenia i cele strategiczne banków) maksymalny potencjał dodatkowego wolumenu kredytów wynikającego z uwolnienia nadwyżki kapitałowej w całym sektorze szacujemy na około 400 mld złotych. W perspektywie do 2030 roku oznaczałoby to maksymalnie 55-60 mld złotych dodatkowej akcji kredytowej rocznie. Z kolei przy założeniu corocznego zasilania bazy kapitałowej częścią wypracowanych zysków w kwocie 10 mld złotych, możliwe byłoby dalsze zwiększenie akcji kredytowej maksymalnie o kolejne 100 mld złotych rocznie. To, przy skłonności części banków do utrzymania korzystnej z punktu widzenia akcjonariuszy polityki dywidendowej, wymaga jednak utrzymania się relatywnie dobrych warunków rynkowych (zwłaszcza w wymiarze stóp procentowych), a także ograniczonej liczby jednorazowych zdarzeń obciążających wyniki banków (np. niekorzystne dla nich regulacje, upadłości). **Przy takich założeniach maksymalne łączne możliwości zwiększenia przez banki finansowania na rzecz gospodarki oceniamy na około 150-160 mld złotych rocznie.**

To, ile z tej kwoty będzie teoretycznie mogło zostać spożytkowane na finansowanie dodatkowego (ponad dotychczasową ścieżkę rozwoju) **wysiłku inwestycyjnego** (który szacujemy na co najmniej 150 mld złotych rocznie) **zależeć będzie także od skali naturalnego wzrostu kredytów płynących do gospodarki** (takiego jaki mieliśmy do tej pory). Założenia w tym zakresie można przyjąć w oparciu o dotychczasową ścieżkę. Jako punkt odniesienia wzięliśmy okres od 2010 do 2022 roku. **W tym czasie średnioroczny przyrost kredytów i innych należności banków wyniósł niecałe 60 mld złotych.** Zakładając, że trend ten utrzymałby się również w kolejnych latach, **pozostała kwota (nawet do 100 mld rocznie) mogłaby teoretycznie zostać przeznaczona na finansowanie dodatkowych inwestycji w polskiej gospodarce.** **W połączeniu z innymi dostępnymi instrumentami** (m.in. fundusze unijne, kredyty i pożyczki zagraniczne, instrumenty dłużne) **oraz środkami własnymi inwestorów stwarza to realny potencjał dla projektów wznoszących polską gospodarkę na nowy poziom.**

Rys. 47

Średnioroczny wzrost kredytów i innych należności banków, 2010-2022

Źródło: NBP, Analizy Pekao

Powyższe wyliczenia wskazują, iż sektor bankowy może być jednym z kluczowych wehikułów finansowych pożądanego wzrostu inwestycji w Polsce. Skorzystałaby na tym zarówno gospodarka, jak i sam sektor bankowy, w tym w dużym stopniu segment bankowości przedsiębiorstw, którego rozwój mógłby w takich warunkach istotnie przyspieszyć, choć potencjalnym ograniczeniem mogą być podażowe aspekty realizacji takich inwestycji (zdolność poszczególnych sektorów do efektywnego podjęcia takiego wysiłku).

Wydatne wsparcie rozwoju gospodarki przez banki wymagać będzie korzystnego otoczenia prawnego i ekonomicznego

O ile baza kapitałowa stwarza teoretyczne podstawy do zwiększenia akcji kredytowej przez banki, to zasadność biznesowa i możliwości takich działań będą także uzależnione od otoczenia regulacyjnego szeroko rozumianego sektora finansowego i procesów zachodzących w gospodarce realnej. Oba te aspekty będą mieć istotny wpływ na zdolność sektora do generowania zysków, które banki mogłyby przeznaczać na poczet znacznego zwiększania swoich kapitałów. Poza tym realizacja zwłaszcza dużych inwestycji, takich jak wieloetapowe projekty transformacyjne, napotyka na szereg trudności, nie tylko natury technologicznej, ale też właśnie finansowej. Do takich barier, z którymi spotykają się również same banki zaliczają się m.in.:

- 1. skala niektórych projektów** – przykładowo szacowana wartość inwestycji związanej z budową pierwszej elektrowni jądrowej to 86 mld złotych, morskiej farmy wiatrowej Baltica zaś między 30 a 40 mld złotych. Sektor bankowy od strony gotowości bilansów przygotowuje się do finansowania tak złożonych inwestycji, lecz środki pochodzące z pojedynczych instytucji finansowych nie będą wystarczające do pokrycia tak wysokiego poziomu nakładów. W praktyce oznaczać to będzie konieczność aranżowania konsorcjów bankowych z bankami krajowymi i zagranicznymi, a także zaangażowania do nich zarówno środków z programów wsparcia (krajowych i unijnych), jak i instrumentów rynku kapitałowego;
- 2. wzrost wymagań względem kredytobiorców w związku z polityką klimatyczną** – w najbliższych latach obserwować będziemy sukcesywne ograniczanie zaangażowania wobec firm i transakcji opartych na „niezielonych” aktywach, przy jednoczesnym zwiększaniu finansowania wspierającego rozwój zero-/niskoemisyjnych źródeł energii. Oznacza to, że obok zwrotu z inwestycji analizowane muszą być także inne czynniki takie jak: oddziaływanie środowiskowe, społeczne i z zakresu ładu korporacyjnego (ESG). W praktyce projektom inwestycyjnym stawiane będą wyższe oczekiwania niż dotąd. Decyzję o przyznaniu finansowania poprzedzać będzie badanie oczekiwanego wpływu inwestycji na otoczenie – jeśli będzie on negatywny, kryteria komercyjne nie będą wystarczającym argumentem do udzielenia wsparcia;
- 3. regulacje** – aby skutecznie partycypować w finansowaniu transformacji muszą zostać wyeliminowane ryzyka, wśród których na czoło wysuwają się kwestie regulacyjne, wymagające często rozstrzygnięcia na poziomie unijnym. Należy również pamiętać, że spełnienie wymogów regulacyjnych, oczekiwań rynkowych i deklaracji związanych ze zrównoważonym rozwojem wymaga dodatkowych inwestycji i kosztów po stronie samych banków. Będą one musiały zrewidować proces kredytowy, przygotować infrastrukturę IT oraz przeszkolić swoich pracowników. Będzie to wymagało dodatkowego zaangażowania całej organizacji oraz edukowania swoich klientów i partnerów biznesowych w zakresie ESG. Niezbędne mogą również okazać się dostosowania strategii oraz modelu biznesowego zarówno podmiotów finansujących, jak i tych finansowanych. Oprócz indywidualnie dostosowanych produktów oferowanych przez banki, projekty będą wymagały wydłużenia horyzontu czasowego w jakim są rozpatrywane oraz prawdopodobnie relatywnie wyższych dostarczanych wolumenów finansowania. Do tego należy dodać ograniczenia wynikające z prawa bankowego w zakresie limitów koncentracji (ograniczenie wielkości udzielanego finansowania w powiązaniu z wysokością funduszy własnych banków); konieczność dywersyfikacji portfela kredytowego oraz wyznaczania limitów sektorowych w celu uniknięcia koncentracji ekspozycji kredytowych w pojedynczych sektorach gospodarki, jak i poszczególnych grup kapitałowych;
- 4. „bankowalność” projektów** - rozumiana jako dostosowanie ich do wymagań, będących pokłosiem gwałtownego przyspieszenia zmian regulacyjnych. Duże projekty zwłaszcza realizowane w ramach projektowych, mogą wymagać współpracy z wyspecjalizowanym doradcą finansowym, który wspiera inwestora w negocjacjach kontraktów i przygotowaniu projektu w taki sposób, aby mógł on być później sfinansowany przez banki. W przypadku *project finance* zarówno inwestor, jak i banki współpracują ze specjalistycznymi firmami, które przeprowadzają analizę *due diligence* projektu.

Przewycięzanie tych barier zależeć będzie również m.in. od działań regulatora, w tym różnych potencjalnych zmian w otoczeniu prawnym (zwłaszcza w zakresie obowiązków i różnego rodzaju obciążeń kosztowych banków), od których

zależą finalne zyski banków. Banki stanowiąc będą fundament finansowy planowanego kolejnego skoku cywilizacyjnego i ten aspekt powinien być przez regulatora uwzględniany w jego decyzjach. **Równoległe do rozwoju banków pożądane jest ponadto ograniczanie barier rozwojowych rynku kapitałowego, tworzącego drugie skrzydło sektora finansowego i będącego alternatywnym źródłem pozyskiwania kapitału na inwestycje.**

W samej bankowości przedsiębiorstw zachodzić będą dalsze przemiany o charakterze strategicznym (opisane w rozdziale trzecim) ukierunkowane na poprawę jakości obsługi klienta

korporacyjnego i budowanie dla niego większej wartości dodanej. Obok tradycyjnych usług bankowych na znaczeniu zyskiwać będą nowe, aktywnie wykorzystujące różne zdobycze technologiczne. W połączeniu z posiadanym przez banki olbrzymimi zasobami wiedzy na temat przedsiębiorstw, zachodzących w nich zmianach czy wzajemnych powiązaniach biznesowych, będą one w stanie odgrywać ważniejszą rolę nie tylko jako podmiot finansujący i obsługujący działalność, ale też wartościowy doradca. **Równoległe kontynuowane będą działania ukierunkowane na wzrost efektywności procesowej, zarówno z myślą o klientach, jak i rentowności samego biznesu bankowego.**

Bank Pekao

**BUDUJEMY
WSPÓLNĄ
PRZYSZŁOŚĆ**

Bank Pekao S.A. – Twój partner w transformacji

Obserwuj nas: www.pekao.com.pl

DZIĘKUJEMY ZA TYTUŁ MARKI GODNEJ ZAUFANIA!

W kategorii najlepszy kredyt dla firm

Dziękujemy Wam, drodzy Klienci, za to wyróżnienie. Pokazujecie, że idziemy w dobrym kierunku, a rozwiązania, które oferujemy, są odpowiedzią na Wasze potrzeby.

Nota prawna

Niniejsza publikacja (dalej „Publikacja”) przygotowana przez Departament Analiz Makroekonomicznych Banku Polska Kasa Opieki Spółka Akcyjna (dalej „Pekao S.A.”) stanowi publikację handlową i ma charakter wyłącznie informacyjny. Żadna z jej części nie stanowi podstawy do zawarcia jakiegokolwiek umowy lub powstania zobowiązania, w szczególności nie stanowi oferty w rozumieniu art. 66 Kodeksu Cywilnego. Publikacja nie stanowi rekomendacji udzielanej w ramach usługi doradztwa inwestycyjnego, analizy inwestycyjnej, analizy finansowej oraz innej rekomendacji o charakterze ogólnym dotyczącej transakcji w zakresie instrumentów finansowych, rekomendacji inwestycyjnej w rozumieniu Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 596/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r, w sprawie nadużyć na rynku ani porady inwestycyjnej o charakterze ogólnym dotyczącej inwestowania w instrumenty finansowe, a informacje w niej zawarte nie mogą być traktowane, jako propozycja nabycia jakichkolwiek instrumentów finansowych, usługa doradztwa inwestycyjnego, podatkowego lub jako forma świadczenia pomocy prawnej. Publikacja nie została przygotowana zgodnie z wymogami prawnymi zapewniającymi niezależność badań inwestycyjnych i nie podlega żadnym zakazom w zakresie rozpowszechniania badań inwestycyjnych i nie stanowi badania inwestycyjnego.

Przedstawiona w publikacji analiza oparta jest na informacjach publicznie dostępnych – do jej sporządzenia nie wykorzystano żadnych informacji poufnych. Pekao S.A. dołożył należytej staranności w celu zapewnienia, iż zawarte informacje nie są błędne lub nieprawdziwe w dniu ich publikacji, jednak Pekao S.A. ani jego pracownicy nie ponoszą odpowiedzialności za ich prawdziwość i kompletność jak również za jakiegokolwiek szkody powstałe w wyniku wykorzystania niniejszej publikacji lub zawartych w niej informacji. Pekao S.A. nie udziela w odniesieniu do niniejszej publikacji żadnych gwarancji, wyraźnych ani dorozumianych, dotyczących wartości handlowej, przydatności do określonego celu lub nienaruszania własności intelektualnej lub innego nienaruszania praw.

Niektóre treści objęte niniejszą publikacją mogą zawierać odesłania do stron internetowych i materiałów opracowanych przez podmioty trzecie. Pekao S.A. nie dokonuje weryfikacji takich stron internetowych i materiałów, w szczególności pod kątem ich prawdziwości i rzetelności zawartych w nich informacji, a wszelkie korzystanie z takich stron internetowych i materiałów następuje na wyłączne ryzyko i odpowiedzialność użytkownika. Odsyłanie przez Pekao S.A. w publikowanych treściach do zewnętrznych stron internetowych i materiałów nie oznacza również, że Pekao potwierdza lub podziela zawarte w nich poglądy i informacje.

Niniejsza publikacja może zawierać wypowiedzi prognozujące. Wypowiedzi te, oparte na bieżących planach, założeniach, ocenach, prognozach, oczekiwaniach oraz historycznych danych, jako odnoszące się do zdarzeń przyszłych są ze swej natury niepewne i obarczone ryzykiem błędu. Z tego względu nie stanowią one gwarancji przyszłych zdarzeń, sytuacji gospodarczej w ujęciu makroekonomicznym ani w odniesieniu do jakiegokolwiek konkretnego podmiotu lub grupy podmiotów, cen instrumentów finansowych lub jakiegokolwiek przyszłych wyników i wskaźników finansowych. Wszelkie prognozy dotyczące poziomu kursów walutowych nie odnoszą się do instrumentów finansowych opartych o te kursy walutowe.

Informacje zawarte w tej publikacji są aktualne na datę utworzenia dokumentu i mogą ulec zmianie w przyszłości. Pekao S.A. nie zobowiązuje się do ich aktualizowania po dniu utworzenia dokumentu.

Pekao S.A. i jego spółki zależne oraz którykolwiek z jego lub ich pracowników mogą być zainteresowani którąkolwiek z transakcji, papierów wartościowych i towarów wymienionych w tej publikacji, jak również Pekao S.A. lub jego spółki zależne mogą świadczyć usługi dla lub zabiegać o transakcje z którąkolwiek spółką wymienioną w tej publikacji.

Pekao S.A. oświadcza, że jest animatorem rynku lub dostawcą płynności w odniesieniu do Skarbowych Papierów Wartościowych wyemitowanych przez Ministerstwo Finansów oraz dokonuje transakcji na Skarbowych Papierach Wartościowych na własny rachunek. Pekao S.A. na mocy zawartych umów pełni funkcję Dealera Rynku Pieniężnego oraz Dealera Skarbowych Papierów Wartościowych.

Departament Analiz Makroekonomicznych jest wydziałem jednostką organizacyjną, niezależną od jednostki zawierającej w imieniu Banku transakcje na instrumentach finansowych. Jednocześnie wprowadzone wewnętrzne rozwiązania administracyjne oraz bariery informacyjne mają na celu zapobieganie konfliktom interesów. Wynagrodzenie pracowników sporządzających Publikacje nie jest i nie będzie bezpośrednio lub pośrednio powiązane z wynikami finansowymi uzyskiwanymi przez Pekao S.A. w ramach transakcji na instrumentach finansowych. Pracownicy sporządzający Publikacje nie są zaangażowani kapitałowo w instrumenty finansowe będące przedmiotem Publikacji oraz nie pełnią żadnej funkcji w organach emitenta oraz nie otrzymują od niego wynagrodzenia. Zgodnie z najlepszą wiedzą pracowników sporządzających Publikacje, nie występują powiązania, które mogłyby rodzić konflikt interesów.

Analiza i ewentualna ocena instrumentów finansowych zawarta w Publikacji dokonywana jest przy zastosowaniu kombinacji metod, w tym fundamentalnej, rynkowej, porównawczej i technicznej. Analiza fundamentalna bazuje na założeniu, iż otoczenie ekonomiczne i finansowe ma istotny wpływ na wycenę instrumentów finansowych i oczekiwania co do kierunków zmian w przyszłości. Zaletą tej metody jest oparcie analizy o czynniki obiektywne, w tym wskaźniki makroekonomiczne. Główną słabością może być wpływ krótkoterminowych tendencji rynkowych wywołanych czynnikami pozafundamentalnymi. Metoda rynkowa uwzględnia m.in. takie elementy jak postrzeganie sytuacji rynkowej przez inwestorów oraz bieżące zmiany w relacji popytu i podaży. Jej wadą jest duża subiektywność oraz brak dostępu do aktualnych danych. Metoda porównawcza opiera się na analizie zależności między klasami aktywów czy poszczególnymi instrumentami w celu identyfikacji krótkoterminowych odchyleń od historycznych zależności, co wspiera ocenę płynącą z zastosowania metody fundamentalnej. Wadą tego podejścia może być zbyt daleko idące uproszczenie w postaci bazowania na trendach z przeszłości. Metoda techniczna pozwala oszacować trendy w krótkim terminie, opierając się na analizie zachowania parametrów rynkowych związanych z instrumentami finansowymi w przeszłości. Słabą stroną podejścia jest bazowanie na historii, która nie musi się powtórzyć oraz brak odporności na bieżące zmiany w otoczeniu ekonomicznym.

Niniejsza publikacja nie jest przeznaczona do użytku prywatnych inwestorów. Decyzja inwestycyjna w odniesieniu do papieru wartościowego, produktu finansowego lub inwestycji powinna być podjęta na podstawie opublikowanego prospektu emisyjnego lub kompletnej dokumentacji dla papieru wartościowego, produktu finansowego lub inwestycji. Ostateczna decyzja zawarcia transakcji należy wyłącznie do inwestora. Pekao S.A. nie występuje w roli pośrednika ani przedstawiciela inwestora. Przed zawarciem każdej transakcji inwestor powinien, nie opierając się na informacjach przekazanych przez Pekao S.A., określić jej ryzyko, potencjalne korzyści oraz straty z nią związane, jak również w szczególności charakterystykę, konsekwencje prawne, podatkowe i księgowo-transakcyjne oraz konsekwencje zmieniających się czynników rynkowych, a także w sposób niezależny ocenić czy jest w stanie sam lub po konsultacjach ze swoimi doradcami podjąć takie ryzyko.

Nadzór nad działalnością Pekao S.A. sprawuje Komisja Nadzoru Finansowego.

Powielanie bądź publikowanie niniejszego dokumentu lub jego części bez pisemnej zgody Pekao S.A. jest zabronione.

Departament Analiz Makroekonomicznych

dr Ernest Pytlarczyk, CFA, Główny Ekonomista Banku

☎ +48 727 417 216

✉ ernest.pytlarczyk@pekao.com.pl

Zespół Analiz Sektorowych

Krzysztof Mrówczyński, Kierownik Zespołu

☎ +48 727 410 488

✉ krzysztof.mrowczynski@pekao.com.pl

Paweł Kowalski

☎ +48 697 771 278

✉ pawel.kowalski1@pekao.com.pl

Magdalena Placzek

✉ magdalena.placzek@pekao.com.pl

Grzegorz Rykaczewski

✉ grzegorz.rykaczewski@pekao.com.pl